

magazin primorsko-goranske županije
godina II. / br. 6
rijeka / listopad 2006

besplatni primjerak

zelenoiplavo

Izvor Kupe

*Dragulj u kruni
Gorskog kotara*

Srpanj

■ subota, 1. srpnja

- U Park šumi Golubinjak kraj Lokava, pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije i uz nazočnost predsjednika Županijske skupštine Marinka Dumanića, održan sedmi susret umirovljenika Županije

■ nedjelja, 2. srpnja

- U Hrvatskom kulturnom domu u Rijeci svečanom akademijom obilježena 15. godišnjica osnivanja 111. brigade Zbora narodne garde

■ ponедjeljak, 3. srpnja

- Zračna luka Rijeka na Krku zabilježila rekord – tijekom deset sati sletjelo deset zrakoplova s približno dvije tisuće putnika

■ utorak, 4. srpnja

- Župan Zlatko Komadina primio indijskog veleposlanika u RH NJ. E. Rajiva Misra u njegov nastupni posjet
- U Zagrebu, u sjedištu Privredne banke Zagreb, gradonačelnik Rijeke mr. sc. Vojko Obersnel investitorima predstavio riječke vrijednosne papire – municipalne obveznice namijenjene izgradnji bazena na Kantridi

■ četvrtak, 6. srpnja

- Poglavarstvo Primorsko-goranske županije još se jednom usprotivilo prijedlogu Vlade RH za osnivanje novih općina Lopar i Vinodol. Na istoj sjednici Poglavarstvo imenovalo pročelnike sedam županijskih upravnih tijela

- Župan Zlatko Komadina primio veleposlanika Islamske Republike Irana u RH NJ. E. Jafara Shamsiana

Republike Irana u RH NJ. E. Jafara Shamsiana

■ petak, 7. srpnja

- Na području Parka prirode Učka, pod samim vrhom Vojakom, otvorena nova poučna staza Plas
- Završetkom prvoga kruga ljetnog upisnog roka, osam srednjih škola u Županiji popunilo upisnu kvotu
- U Krku svečano otvorene jubilarne 50. Krčke ljetne priredbe, u Kraljevcu 16. Kraljevičko kulturno leto
- U Lubenicama na Cresu predsjednik Županijske

skupštine Marinko Dumanić otvorio 17. Lubeničke večeri

■ subota, 8. srpnja

- U Novom Vinodolskom, na 14. međunarodnom ljetnom karnevalu okupilo se više od dvije tisuće maškara
- U Fužinama završeno trodnevno međunarodno druženje bikeri „Frogstock 6“ s više od tisuću motorista

■ nedjelja, 9. srpnja

- U Kostreni svečano obilježena 135. godišnjica čitaonice u Svetoj Barbari
- Na stazi Smrečje – Tršće, pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije održana brdska autoturka „Čabar 2006“, pobjedio pazinski automobilist R. Šuran

■ ponedjeljak, 10. srpnja

- U Osoru otvorene 31. po redu Osorske glazbene večeri

■ utorak, 11. srpnja

- Župan Zlatko Komadina i zamjenik župana Luka Denona u poslovnicu Privredne banke Zagreb kupili municipalne obveznice Grada Rijeke, a svaki je dio dionica u vrijednosti od po 100 eura darovao prvorodenim bebama u rječkom rodilištu
- U Brod Moravicama župan Zlatko Komadina i načelnik Općine Dragutin Crnković potpisali ugovor vrijedan 450.000 kuna za sufinanciranje komunalnih djelatnosti U Delticama, u nazočnosti župana Zlatka Komadine na završnoj svečanosti dodijeljene nagrade najuspješnijim sudionicima turističke akcije „Goranska razglednica“

■ srijeda, 12. srpnja

- U Sobolima, kod spomen-obilježja, uz nazočnost župana

90dana

Zajednički u projekt Marišćine

U Guvernerovoj palači u Rijeci 15. rujna načelnici i gradonačelnici svih općina u sastavu županije potpisali su Sporazum o integralnom zbrinjavanju komunalnog i neopasnog tehnološkog otpada i sudjelovanju u zajedničkom projektu gradnje nove centralne zone za gospodarenje otpadom na Marišćini. Uz prethodnih osam, Sporazum je potpisalo 24 načelnika, a predstavnici Matulja i Viškova to će učiniti naknadno. Radovi na Marišćini početi će u proljeće iduće godine a prva faza gradnje odlagališta otpada trebala bi biti dovršena do kraja 2008. godine, kada mora biti dovršena i nova županijska cesta od Rujevice do Marišćine.

„Marišćina neće biti smetlište nego zona za gospodarenje otpadom, pravi pilot-projekt za Hrvatsku, jer u modernoj

tehnologiji otpad nije smeće nego već sortiran i minimiziran materijal koji se reciklira i valorizira te ponovo koristi“ - rekao je prilikom svečanosti potpisivanja Sporazuma župan Zlatko Komadina. ■

Javna ustanova “Priroda”

Sredinom rujna s radom je započela Županijska Javna ustanova “Priroda”, čiji će zadatci biti zaštita, održavanje i promicanje zaštićenih prirodnih vrijednosti na području PGŽ. Ravnateljica nove ustanove je Sonja Šišić koja ističe da je po

broju zaštićenih dijelova prirode Primorsko-goranska županija jedna od bogatijih u Hrvatskoj, a tom broju pridodat će se još stotinjak za zaštitu predviđenih prirodnih vrijednosti u županiji. ■

Spomenik parkovne arhitekture - park Angiolina u Opatiji

Marišćina neće biti smetlište nego zona za gospodarenje otpadom, pravi pilot-projekt za Hrvatsku

Županija na "Eko etno"

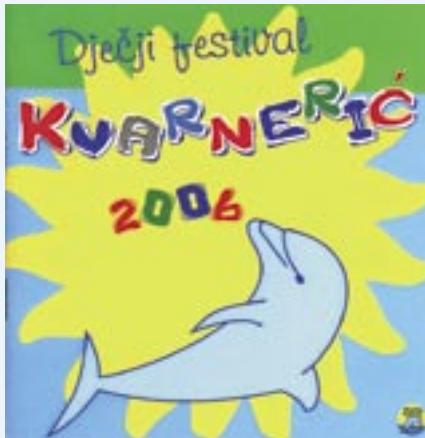
Primorsko-goranska županija predstavila se na 4. izložbi proizvoda i usluga ruralnih područja "Etno-eko Hrvatska 2006" na Zagrebačkom velesajmu od 19. do 23. rujna. Na zeleno-plavom štandu PGŽ-a prvi put je prezentirana novoosnovana županijska zadruga "Zeleno plavo" koja je objedinila 17 proizvođača autohtonih proizvoda. Atraktivnom predstavljanju naše županije pridonijeli su Rabljani sa svojom "mini Rapskom fjerom", Cresani sa svojom

janjetinom (koja jedina ima eko-certifikat) i učenici Ugostiteljske škole iz Opatije koji su za posjetitelje pripremali specijalitete iz knjige D. Miletića "Iz padela naših nona".

5. jubilarni "Kvarnerić"

U Rijeci i Ravnoj Gori održan je peti po redu dječji festival "Kvarnerić" pod generalnim pogovrštvom Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke. Na ovogodišnjem "Kvarneriću" nastupilo je više od 200 učenika iz dvadesetak osnovnih škola naše županije, koji su pjevali u stihovima na domaćem jeziku. Djeca su se natjecala u dvije kategorije, do 12 i od 12 godina, a podijeljene su brojne nagrade, među kojima za najbolju pjesmu, stihove i interpretaciju. Izvanredan domaćin finalne večeri je ove godine bila Ravna Gora, gdje je u prepunom Domu kulture 23. rujna podijeljeno čak 27 nagrada.

Zlatka Komadine, održan komemorativni skup podhumskim žrtvama, stradalim 1942. godine od talijanske vojske

• U Kastvu otvoren 10. Triglav internacionalni festival gitare

■ četvrtak, 13. srpnja

- Skupština Primorsko-goranske županije donijela odluku o raspisivanju natječaja za koncesije za plinofikaciju
- Hrvatski Sabor donio odluku o osnivanju 6 novih općina, a među njima i općine Lopar na otoku Rabu, ali je odbacio prijedlog za osnivanje nove općine Vinodol
- U Bakru svečanom sjednicom Gradskog vijeća obilježen Dan grada Bakra. Tom prilikom Ivanu Šamaniću dodijeljena Nagrada za životno djelo

■ petak, 14. srpnja

- U Rijeci, u prostoru bivše tvornice Torpedo u sklopu Riječkih ljetnih noći Damir Urban održao hi-tech spektakl „Tri čvora na trepavici“ inspiriran ostavštinom Nikole Tesle

■ utorak, 18. srpnja

- Iznad Praputnjaka izbio prvi ovoletni požar većih razmjera. U gašenju požara pomogli i avioni kanaderi
- Iznad Zračne luke Rijeka na Krku izbjegnuta zrakoplovna katastrofa kada je „airbus 321“ češke kompanije ČSA sa 166 putnika i članova posade nakon poljetanja eksplodirao motor. Avion se sigurno spustio u Pulu

■ srijeda, 19. srpnja

- Uz nazodnost ministrici Marine Matulović-Dropulić i župana Zlatka Komadine, prilikom obilaska Vinodolske doline, razjašnjen problem izmeštaja trase brze ceste Rijeka – Žuta Lokva u blizini Novog Vinodolskog
- Na prvoj sjednici novog Županijskog savjeta za sigurnost prometa istaknuto da je na području Županije evidentirana ukupno 21 crna prometna točka

■ četvrtak, 20. srpnja

- Županijsko poglavarstvo uvjetno prihvatio gradnju LNG terminala kraj Omišlja i zatražilo ekološku rentu
- U sjednici Županije župan Zlatko Komadina primio delegaciju prijateljske kineske pokrajine Liaoning koja je u

popodnevni satima posjetila otok Cres

- Ekstremna temperatura od 35 °C, koja je na Kvarneru potrajava tijedan dana, izazvala brojne zdravstvene probleme i pojačan broj lječničkih intervencija

■ petak, 21. srpnja

- Primanjem u HGK – Županijskoj komori Rijeka i posjetom industrijskoj zoni u Kukuljanovu završen dvodnevni posjet delegacije prijateljske kineske pokrajine Liaoning Primorsko-goranskoj županiji

- U Rijeci, na Drenovi, ministar znanosti, obrazovanja i sporta Dragan Primorac uručio ključeve vlasnicima 90 novih sveučilišnih stanova

■ nedjelja, 23. srpnja

- Ugledni riječki svećenik msgr. Dinko Popović oprostio se od svojih župljana na Donjoj Vežici nakon 36 godina svećenstva

- Uslijed udara groma, podno Hahlića i Obruča iznad Dražića buknuo veliki požar, u gašenju sudjelovala i dva zrakoplova kanadera

■ ponedjeljak, 24. srpnja

- U Novom Vinodolskom na plaži hotela „Lišanj“ od udara groma ozlijedeno troje kupača, najteže stradala žena smještena u šok-sobu sušačke bolnice

- Nakon ponovnog aktiviranja požara na obroncima Obruča i u okolini planinarskog doma na Hahlićima, na području Opcine Jelenje, ponovo aktivirano stotinjak gasitelja, ali ni dva zrakoplova kanadera nisu uspjela ugasi vatu

■ utorak, 25. srpnja

- Nakon trodnevne danonoćne borbe s vatrom, oko 240

vatrogasaca iz cijele Županije, uz pomoć dva zrakoplova kanadera i helikoptera, oko 12.30 sati obuzdali požar na

obroncima Obruča i Fratra iznad Dražica. Vatrena stihija poharala oko 120 hektara. Vatrogasce na požarištu obišao i župan Zlatko Komadina

- U Rabu na prepunom Trgu sv. Kristofora započela peta „Rabska fjera“ okupivši pet stotina kostimiranih otočana i njihovih gostiju

■ četvrtak, 27. srpnja

- Viškovsko Općinsko vijeće donijelo odluku da Općina Viškovo započne pregovarati s Primorsko-goranskom županijom i Gradom Rijekom o ulasku Općine u vlasničku strukturu poduzeća „Ekoplus“
- U Rijeci, u prostoru bivše tvornice „Torpedo“ izvedbom „Carmine Burane“ završile Riječke ljetne noći

■ subota, 29. srpnja

- U Park šumi Golubinjak kraj Lokava Makedonci koji žive u Hrvatskoj obilježili svoj nacionalni praznik Ilinden
- U Fužinama, na završnoj svečanosti akcije Radio Rijeke podijeljene nagrade „Goranski turizam“

■ nedjelja, 30. srpnja

- Na Susku održan tradicionalni Dan seljenika, u sklopu kojeg je ministar Božidar Kalmeta otvorio vodovod koji je u funkciji već osam mjeseci
- U Rijeci na nogometnom stadionu na Kantridi, Eros Ramazzotti održao koncert pred 7-8 tisuća svojih poklonika

Kolovoz

utorak, 1. kolovoza

- U Budimpešti, drugog dana Europskog prvenstva u plivanju, Duje Draganja, član plivačkog kluba „Primorje“ iz Rijeke, osvojio srebrnu medalju u disciplini 50 m delfin

■ srijeda, 2. kolovoza

- U Dobrinju održana svečana sjednica Općinskog vijeća i obilježen Dan općine - Stipanja. Sjednici je prisustvovao i potpredsjednik Vlade RH Damir Polančec
- Započeo probaj druge cijevi tunela Tuhobić kao jednog od najzajtajtevnijih objekata koji će se graditi na preostalih 44 km punog profila autoceste Rijeka – Zagreb

■ petak, 4. kolovoza

- U brodogradilištu u Kraljevcima isporučen „Eko 13“, kao treća brodica izgradnja za zaštitu mora

■ subota, 5. kolovoza

- Širom Županije, u povodu blagdana Dana pobjede i domovinske zahvalnosti polagani vijenci na grobove i spomenike poginulim braniteljima iz Domovinskog rata.
- Župan Zlatko Komadina u Kninu sudjelovao u središnjoj državnoj proslavi 11. obljetnice akcije „Oluja“
- U Cresu, nakon devet godina obnavljanja, ponovo otvorena zgrada Creskog muzeja, palača „Arsan-Petrić“
- U njemačkom gradu Herzogenrachu Hrvatskoj dodijeljena organizacija Svjetskog rukometnog prvenstva 2009. godine. Zbog procjene da riječka Dvorana mladosti ne zadovoljava tražene uvjete, Rijeka nije predviđena za jednog od domaćina najboljim svjetskim rukometmašima

■ nedjelja, 6. kolovoza

- U Sungjeru članovi lokalnog dobrovoljnog vatrogasnog društva obilježili veliki jubilej – stoljeće vatrogastva u tom malom mjestu u Općini Mrkopalj
- U Budimpešti, posljednjeg dana Europskog prvenstva u plivanju, Duje Draganja, član plivačkog kluba „Primorje“ iz Rijeke, osvojio i drugu medalju i to brončanu u disciplini 50 m slobodnim načinom

■ ponedjeljak, 7. kolovoza

- Nakon 9 godina podijeljenosti, Inine rafinerije na Urinju (Rafinerija nafte Rijeka) i Mlaki (Maziva Rijeka) ponovo spojene u jedinstvenu rafineriju

■ utorak, 8. kolovoza

- U Krku srednjovjekovnim otvaranjem započeo tradicionalni Krčki sajam

■ petak, 11. kolovoza

- U Skradu svečanom sjednicom Općinskog vijeća

obilježen Dan općine Skrad

■ subota, 12. kolovoza

- Sa startom u Metkoviću održan 9. maraton lađa „Neretva 2006“. Prvi put na ovoj manifestaciji natjecala se i lađa Primorsko-goranske županije s veslačima VK „Jadran“ i Pomorskog fakulteta iz Rijeke

■ nedjelja, 13. kolovoza

90 dana

Ewiva Millotti

Skladatelj, dirigent i glazbeni pedagog Nello Milotti obilježava šest desetljeća glazbenog rada i 80. godišnjicu života te je tom prigodom izdan CD-om „Evviva Millotti“ koji donosi 22 njegova evergreena, u novom aranžmanu i izvedbi hrvatskih glazbenika od Arsena Dedića do Gustafa. Podršku ovom etnomuzikološkom projektu dala je i Primorsko-goranska županija, a dožupan Luka Denona na predstavljanju

CD-a u Pomorskom i povijesnom muzeju u Rijeci istakao je čakavski duh istarskog i primorskog podneblja u Milottijevih kompozicijama. U novim aranžmanima stare pjesme zvuče jednakо svježe i kvalitetno kao i u vrijeme kad su stvarane, rekao je Denona.

PGŽ na Maratonu lađa

Na poziv organizatora Primorsko-goranska županija prvi put je imala svoje predstavnike-natjecatelje na tradicionalnom 9. Maratonu lađa u Metkoviću. Župan Zlatko Komadina predvodio je sredinom kolovoza delegaciju naše županije, za koju su u lađi veslali veslači VK „Jadran“ i Pomorskog fakulteta iz Rijeke. Veslačka staza, u kojoj sudjeluje 36 ekipa sa oko 400 veslača u istovjetnim ladama, duga je 22,5 kilometra, starta u Metkoviću a završava u Pločama.

Župan Zlatko Komadina čestitao je policiji na dobrom radu, rekavši da je PU primorsko-goranska postala uzor drugima u Hrvatskoj

Policija dobro radi

Upovodu Dana policije 28. rujna načelnik PU primorsko-goranske održao je prijem za predstavnike Županije i Grada, na kojem su izneseni podaci o radu PU u prvih osam mjeseci ove godine. Načelnik Oliver Grbić izvijestio je da su u tom razdoblju razbijene barem tri kriminalne skupine na području grada i županije, a razriješeno je i 75 posto svih kriminalnih djela. Župan Zlatko Komadina čestitao je policiji na dobrom radu, rekavši da je PU primorsko-goranska postala uzor drugima u Hrvatskoj, doniravši pritom 80.000 kuna iz županijskog proračuna za stručno jezično usavršavanje djelatnika granične, pomorske i prometne policije. ■

Novi predsjednik Hrvatske zajednice županija

U Varaždinu je 7. rujna na Skupštini Hrvatske zajednice županija izabran novi predsjednik, župan Bjelovarsko-bilogorske županije Damir Bajs. Zajednički ciljevi hrvatskih županija i dalje ostaju jačanje regionalne samouprave u RH

te jačanje fiskalnog kapaciteta i ovlasti županije. Potpredsjednik HZZ je i dalje primorsko-goranski župan Zlatko Komadina. ■

- U Omišlju prigodom svečanošću obilježena stota obljetnica turizma u tom mjestu
- Na automotodromu Grobnik završen Croatian Sidecar Grand Prix INA 2006 – svjetsko prvenstvo motocikla s prikolicom. Ponovo pobijedili britanci - braća Reeves
- ponedjeljak, 14. kolovoza
- U Crikvenici, u povodu Dana grada, uz nazočnost župana Zlatka Komadine, održana svečana sjednica Gradskog vijeća. Tom prigodom potpisana Povelja o bratimljenu Crikvenice i francuskoga grada Saint-Dié-des-Vosges
- Na završetku 52. Splitskog ljeta Lary Zappia dobio

nagradu „Judita“ za režiju „Predstave Hamleta u selu Mrduša Donja“ u izvedbi HKD Teatra iz Rijeke

- utorak, 15. kolovoza
- Širom Županije katolički vjernici proslavili blagdan Velike Gospe. Slavlje svetkovine Uznesenja Marijina, u najstarijem hrvatskom marijanskom svetištu – Svetištu Majke Božje na Trsatu – okupilo više tisuća vjernika
- U Krku, u organizaciji Jedriličarskog kluba „Plav“ održana

tradicionalna regata „Krčka jedra“. Između 32 jedrenjaka pobijedio jedrenjak s kormilarom Stankom Babićem iz Krka

- srijeda, 16. kolovoza
- U Klanj, povodom proslave svetog Roka i Dana općine Klanj održana svečana sjednica Općinskog vijeća. Tom prilikom Nagradu za životno djelo dobio Milan Šustar
- Otvaranjem obnovljene ceste Lokve - Zelin Mrzlovićki i održavanjem svečane sjednice Općinskog vijeća, Lokvarci obilježili Dan općine i Župe Lokve. Tom prilikom Zrinki Komadini i Ljudevitu čopu dodijeljene nagrade za životno djelo
- U naselju Jablan kraj Vrbovskog rječki nadbiskup mons. dr. Ivan Devčić svećano otvorio i posvetio novoizgrađenu kapelicu svetog Roka
- U Starom Lazu u Općini Ravna Gora započela izgradnja vodovoda Stari Laz – Poljička Kosa
- četvrtak, 17. kolovoza
- U Rijeci, zbog optužbe za primanje mita, uhićen šef rječke kardiokirurgije dr. Ognjen Šimić
- U vinogradima Pavlomira u Novljanskom polju održano

prvo natjecanje za „Ružicu Vinodola“

- petak, 18. kolovoza
- U Brod Moravicom svečanom sjednicom Općinskog vijeća obilježen Dan općine Brod Moravice
- U Rijeci u Ulici Matije Gupca, u požaru stana život izgubila dvogodišnja djevojčica, dok se godinu dana stariji brat uspio spasiti
- subota, 19. kolovoza
- U brodogradilištu „3. maj“ u Rijeci porinut tanker „Puze“ kao treći od deset ugovorenih za tvrtku iz Latvije
- Na području Fužina i Mrkoplja održana manifestacija „Ljeto na Lujziji i Karolini 2006“
- U Novom Vinodolskom održana finalna večer kulturno-povijesne manifestacije „Ružica Vinodola“, a titulu „Ružice“ ponijela je Sanja Ugrin
- nedjelja, 20. kolovoza
- U Rupi održano otvoreno prvenstvo Hrvatske u

supercrossu i quad cupu (četvercikli)
 • U Crikvenici, prvi put u Hrvatskoj, održana utrka Europskog jet-ski prvenstva sa 118 natjecatelja iz 16 zemalja

■ četvrtak, 24. kolovoza

- U Malom Lošinju otvorena izložba fotografija pod nazivom „U očekivanju Apoksiomena“ s osnovnom porukom da se Apoksiomena trajno izloži u muzeju u Malom Lošinju
- Polaganjem vjenaca na groblju Drenova i u Kostreni obilježena 15. obljetnica osnivanja „A“ bojne 111. brigade HV-a

■ petak, 25. kolovoza

- U Crikvenici Smotrom klapa započeo jubilarni 40. Ribarski tjedan
- U Vrbniku, pod pokroviteljstvom Županije, otvorena dvodnevna manifestacija Dani vina otoka Krka

■ subota, 26. kolovoza

- U Kastvu, održavanjem drugog čansonfesta, završeno jubilarno 15. Kastafsko kulturno leto ponедјелјак, 28. kolovoza
- U 1 sat iza ponoći, u Rijeci, na Podmurvicama podmetnutim eksplozivom uništen restoran „Meduza“
- Pravoslavni vjernici proslavili blagdan Uznesenja Presvete Bogorodice (Dan Veliike Gospojine), a najsvetčanje je bilo u pravoslavnom manastiru u Gomirju gdje je liturgiju predvodio gornjakarlovački episkop Gerasim Popović

■ srijeda, 30. kolovoza

- Župan Zlatko Komadina bio u radnom posjetu Gradu Malom Lošinju i s gradonačelnikom Garjem Cappelijem posjetio ustanove kojima je Županija osnivač: Ispostavu Doma zdravlja PGŽ-a i OŠ Marija Martinolića u Malom Lošinju, te Lječilište u Velenju Lošinju

■ četvrtak, 31. kolovoza

- Na svojoj redovnoj sjednici Županijsko poglavarstvo donijelo zaključak kojim izistinira da se kip Apoksiomena vrati na područje Malog Lošinja i tamo trajno izloži
- U Rijeci na groblju Kozala pokopan Frane Valentić, riječki gospodarstvenik i javni dužnosnik koji je javnosti bio najpoznatiji kao dugogodišnji uspješni vodeći čovjek nekadašnje „Jugolinije“

Rujan

■ petak, 1. rujna

- U sklopu Dana slovačke kulture u Rijeci boravio veleposlanik Republike Slovačke u RH Jan Banas

■ ponedjeljak, 4. rujna

- U svim osnovnim i srednjim školama u Republici

Hrvatskoj, pa tako i na području Primorsko-goranske županije započela nova nastavna godina

■ četvrtak, 7. rujna

- U Varaždinu održana 2. sjednica Skupštine Hrvatske zajednice županija na kojoj je na upražnjeno mjesto predsjednika Zajednice izabran Damir Bajs, župan Bjelovarsko-bilogorske županije
- U Rijeci, munjevitom akcijom riječke policije u središtu grada, uhićeno desetak osoba okrivljenih za iznudu 300.000 eura
- Na Lošinju u more puštena kornjača Calypso sa satelitskim odasilačem kao jedna od pet kornjača obuhvaćenih projektom AdriaWatch

■ petak, 8. rujna

- U Delnicama ministar obrane Berislav Rončević i general zbor Josip Lučić prisustvovali proslavi šeste obljetnice bojne za specijalne zadatke

■ subota, 9. rujna

- U Plešćima otvorena „Paljeva šiša“ – značajan spomenik kulture

■ nedjelja, 10. rujna

- Na rapskoj katedrali postavljena plaketa „Europa nostra“ – najviši europsko priznanje za očuvanje kulturne baštine
- Na stadionu Kriemeja u Rijeci održana utakmica 4. kola Treće HNL – zapad između NK Orient i NK Žminj, kao prvi službeni susret u povijesti hrvatskog nogometnog kojeg je vodila ženska sudakačica četvorka na čelu s glavnom sutkinjom Mihaelom Gurdon-Bašimanović

■ utorak, 12. rujna

- U novim prostorijama na Trgu Grivica 4 u Rijeci službeno počela s radom županijska javna ustanova „Priroda“ sa zadatkom upravljanja zaštićenim dijelovima prirode u

90dana

Predstavljanje PGŽ-a

Uspješan nastup KD-a Ive Jelenović iz Dobrinja

Od završnog tjedna rujna pojам Primorsko-goranska županija znatno je bliži stanovnicima poznate francuske pokrajine Pikardije, smještene sjeveroistočno od Pariza, u smjeru Belgije. Naime, punih tjedan dana u pikardijskim gradićima Coucy le Chateau, Pinon, Montesscourt-Lizerolles, Le Nouvion en Thierache i Ribemont nastupali su članovi kulturno-umjetničkih društava iz Delnica i Dobrinja te pjevači poznate klape „Nevera“.

Do francuskoga gostovanja riječkih, primorskih i goranskih kulturnjaka došlo je u okviru tradicionalne priredbe koju pod nazivom „Dani hrvatske kulture“ već devetu godinu zaredom u Pikardiji zajednički organiziraju „Prijateljska udruga Coucy le Chateau - Hrvatska“, Stalno predstavništvo Republike Hrvatske pri UNESCO-u smješteno u Parizu te veleposlanstvo RH u Francuskoj. Ova zanimljiva priredba kojoj je temeljni cilj zbližavanje i suradnja što većeg broja Hrvata i Francuza, nastala je na temelju iznimno brojnih i uspješnih humanitarnih aktivnosti koje je od 1992. godine vodila „Prijateljska udruga Coucy le Chateau - Hrvatska“ organiziravši u razdoblju od 1992. do 1998. godine

23 velika konvoja koja su iz Pikardije u razne dijelove Hrvatske prevezla 38 tona prijeko potrebne pomoći. Uz to, članovi udruge francusko-hrvatskog prijateljstva organizirali su i medicinske zahvate za nekoliko teško bolesne (presađivanje jetre i slično) hrvatske djece te novčanim prilozima pomogli u posljednjih petnaestak godina školovanje šezdesetero hrvatske djece!

Duša svih tih zbivanja, kao i idejni začetnik manifestacije „Dani hrvatske kulture“ je Jean Claude Dumont, francuski dobrotvor koji je svoju silnu ljubav prema Hrvatskoj ne samo pretocio u nabrojene aktivnosti, već njome i „zarazio“ gotovo sve svoje sumještane u gradiću Coucy le Chateau koji već petnaestak godina živi u bojama šahovnice. Tako je danas već daleke 1992. godine na prvi Dumontov poziv o potrebi slanja pomoći u Hrvatsku odgovorilo više od 500 obitelji iz tog područja organiziravši se na taj način da je svaka od tih obitelji pronašla u Hrvatskoj (ponajprije na području Osječko-baranjske, Vukovarsko-srijemske i Ličko-senjske županije) porodicu kojoj je bila potrebna pomoć te prikupljala točno određene

U okviru tradicionalne priredbe "Dani hrvatske kulture" Primorsko-goranska županija uspješno se predstavila u francuskoj pokrajini Pikardiji. Suradnja s Francuzima traje od Domovinskog rata i konvoja pomoći Hrvatskoj

u francuskoj Pikardiji

Gradska vijećnica u Coucy le Chateau

Prijem župana Komadine kod veleposlanika RH u Francuskoj Božidara Gagre

potrepštine. Dobrota i prijateljstvo iskovano tih dana nastavljeno je i po završetku Domovinskog rata kroz "Dane hrvatske kulture" na kojima je krajem rujna prvi put nastupila i naša Županija.

Zahvala na pomoći

Primorci, Gorani i Riječani predstavili su se veselo, razdragano, raspjevano i razigrano ostavivši, potvrdili su nam to brojni domaćini, odličan dojam i izazavši u niz navrata i Francuze na sudjelovanje u plesu i pjesmi. Odlično koncipirano i organizirano predstavljanje u svom je goranskom dijelu ponudilo dašak planinske svježine ukrašen veselim poskočnim polkama i šarenilom narodnih nošnji, dečki i cure iz Dobrinja i Vrha oduševili su svojim "toncimi va kući i na placu", starinskim kantom o "narančami i divojkama" te atraktivnim narodnim nošnjama. Šlag na torti bili su majstori iz "Nevere" koji svojim dubokim glasovima i emocionalno dojmljivim izvedbama nikog nisu mogli ostaviti ravnodušnim, dokazavši još jednom da je klapsko pjevanje, kako je to prigodom uvela u njihov nastup istaknuo župan Zlatko Komadina, glazba glazbe. Uz ovaj glazbeno-folklorni dio Županija je predstavljena i znalački postavljenom izložbom "Sačuvane prirodne ljepote kvarnerskog podmorja" koju je priredio Prirodoslovni muzej Rijeka čiji su stručnjaci izvrsnim odabirom majstorski napravljenih fotografija pokazali snagu i ljepotu podmorja Kvarnera.

Posebno privlačan dio bilo je gastronomsko predstavljanje županije koje je Francuze ostavilo bez daha - što od zlatne vrbničke žlahtine, što od sira, pršuta,

maslina i inčuna koji su nestali u trenu što je bio najbolji dokaz njihove kvalitete, jer ako netko zna što je dobro iče i piće - onda su to Francuzi.

Predstavljanje županije počelo je u mjestu Coucy le Chateau gdje je

Tko je Jean Claude Dumont

Jean Claude Dumont vrlo je, upravo zbog svog dobrotnovnog rada i pomoći Hrvatskoj, poznat u Francuskoj gdje su o njemu nekoliko većih priloga snimile sve značajnije francuske televizije. Njegova

je priča zaista zanimljiva - za Hrvatsku je prvi put ozbiljnije čuo sredinom osamdesetih kada je internetom stupio u kontakt s jednom djevojkicom iz Zagreba. Višegodišnje dopisivanje zamijenjeno je konkretnom pomoći onog trenutka kada je u Hrvatskoj počeo rat, a stalni kontakti s Hrvatima kod Dumonta su pojačali ljubav prema našoj zemlji pa je tako jedna soba u njegovoj kući proglašena "hrvatskom sobom" i u njoj je sve vezano uz Hrvatsku, kupio je u međuvremenu i kuću u Zagorju, a 2001. godine tadašnji ministar vanjskih poslova RH Tonino Picula odlikovao ga je Redom hrvatskog pletera.

Primorsko-goranskoj županiji

- U Čabru, svečanom sjednicom Gradskog vijeća obilježen Dan grada Čabre
- U Rijeci, pod pokroviteljstvom Županije, predstavljen CD „Evina Milotti“ posvećen 80. godišnjici života i 60. godišnjici glazbenog djelovanja istarskog skladatelja, dirigenta i glazbenog pedagoga Nella Milotti

četvrtak, 14. rujna

- Na svojoj redovnoj sjednici, članovi Županijske skupštine izglasavanjem izmjena i dopuna proračuna PGŽ-a za ovu godinu u visini od 300 milijuna kuna, izglasali najveći županijski proračun od osnivanja Županije
- U vinogradima „Pavlović“ kraj Novog Vinodolskog župan

Zlatko Komadina i zamjenik gradonačelnika Miljenko Žanić otvorili berbu grožđa na 16 hektara

petak, 15. rujna

- U Rijeci, u prostoru Pomorskog i povjesnog muzeja, 24 načelnika i gradonačelnika s područja Županije sa županom Zlatkom Komadinom potpisali Sporazum o uređenju odnosa u Integralnom zbrinjavanju komunalnog i neopasnog tehnološkog otpada na području Županije

subota, 16. rujna

- U Mrkoplju, na prvoj izložbi goveda Primorsko-goranske županije, za najljepšu županijsku kravicu proglašena Mala Povrata, vlasnika Grobničana Marijana Kamenara
- U TN „Kačjak“ kod Dramlja na 10. županijskom susretu darivatelja krvi okupilo se više od 300 plemenitih ljudi

nedjelja, 17. rujna

- U Fužinama svečano obilježeno 130 godina od osnivanja dobrovoljnog vatrogasnog društva

ponedjeljak, 18. rujna

- U Tribiju počela sedmодnevna turističko-sportska manifestacija Dani smokav i sportskog ribolova

srijeda, 20. rujna

- Na Zagrebačkom velesajmu, u sklopu manifestacije „Eko-ethno Hrvatska 2006“ održan Dan Primorsko-goranske županije

četvrtak, 21. rujna

- Na samom vrhu Učke, ministar obrane Berislav Rončević upoznao župana Zlatka Komadina sa završnim radovima na postavljanju radarskog sustava
- U Dražicama svečanom sjednicom Općinskog vijeća obilježen Dan općine Jelenje i blagdan sv. Mihovila
- U Viškovu u sklopu proslave Matejne održana svečana sjednica Općinskog vijeća Viškova
- U Crikvenici započeo VII. kongres Europske konfederacije laringeektomiranih

petak, 22. rujna

- U Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku, udruge

Domovinskog rata odale priznanje Rijeci i proglašile je „Gradom junakom Domovinskog rata“

- U Opatiji započeo s radom Treći hrvatski simpozij o nadomještanju bubrežnih funkcija i transplantacijskoj medicini
- U Dvorani mladosti u Rijeci održana prva finalna večer dječjeg festivala „Kvarnerić“
- subota, 23. rujna
- U Domu kulture u Čavlima, predstavljanjem knjige o akademiku Luiji Margetiću, započela 14. manifestacija „Grobnička jesen“
- U Domu kulture u Ravnoj Gori, drugom finalnom večeri završen 5. dječji festival „Kvarnerić“. Pobjednicima proglašeni Dora Dermark (mladi od 12 godina) i Dario

Staraj (stariji od 12 godina)

- U Kostreni, čak tristotinjak ljubitelja tripica okupilo se na jedinstvenom kulinarском događaju - 12. triperiadi
- nedjelja, 24. rujna
- U gradiću Coucy Le Chateau u francuskoj pokrajini Pikardiji, započeli deveti Dani hrvatske kulture na kojima su se ove godine predstavila kulturno-umjetnička društva iz Primorsko-goranske županije
- U Lovranu održano županijsko vatrogasno natjecanje s 52 ekipa vatrogasaca s područja cijele Županije
- Na rječkom Korzu ministar zdravstva Neven Ljubičić, gradonačelnik Vojko Obersnel i brojni lječnici akcijom „Rijeka pleš“ obilježili Svjetski dan srca
- U Hrvatskoj čitaonici na Trsatu, promocijom filma

započelo višestjedno obilježavanje 100. obljetnice Gradske glazbe Trsat

■ ponedjeljak, 25. rujna

- U Parizu veleposlanik RH u Francuskoj, Božidar Gagro, primio delegaciju Primorsko-goranske županije, na čelu sa županom Zlatkom Komadinom i zahtvao se što je Županija gost na Danima hrvatske kulture od 24. do 29. rujna u pokrajini Pikardiji
- U hotelu Kimen u Cresu započeli 15. Dani Frane Petrića U Rimu u teatru Argentina, premijerno izvedena predstava „Kazimir i Karolina“ rječkog HNK I. pl. Zajca i time otvoren Festival postjugoslavenskog kazališta

■ utorak, 26. rujna

- Na Učki, na predjelu Ravne staje, uz naznacnost župana Zlatka Komadine, pušten u rad moderni digitalni radiokomunikacijski sustav „Tetra“, namijenjen Policijskoj upravi primorsko-goranskoj
- Šesterostolana inspekcija UEFA-e u Rijeci se upoznala s

mogućnostima grada kao potencijalnog domaćina jedne od skupina Evropskog prvenstva u nogometu 2012. godine

■ srijeda, 27. rujna

- U Rektoratu Sveučilišta u Rijeci, uz naznacnost župana Zlatka Komadine, započeo dvodnevni međunarodni skup „Hrvatsko-makedonske veze“
- U Bolu na Braču održana završna svečanost jubilarne 10. akcije „Turistički cvijet – kvalitet za Hrvatsku“ na kojoj je za turističkog prvaka Hrvatske proglašen grad Krk, dok je za gradonačelnika godine proglašen gradonačelnik Opatije dr. sc. Amir Muzur

■ četvrtak, 28. rujna

- U Rijeci, povodom Dana policije susreli se čelnici

Policajci uprave primorsko-goranske, Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke

- U HNK Ivana pl. Zajca u Rijeci, GP Krk d.d. svečano obilježio 50 godina rada. Tom prilikom župan Zlatko Komadina uručio je direktoru Josipu Puriću posebno županijsko priznanje
- U Rijeci u prostoru bivše tvornice „R. Benčić“ započeo Festival nove umjetnosti – Fona 06

■ petak, 29. rujna

- U pravoslavnom manastiru u Gomirju episkop gorjokarlovачki Gerasim Popović ugostio delegaciju Riječke nadbiskupije na čelu s nadbiskupom Ivanom Devičem
- U Novom Vinodolskom održan 12. tematski skup Hrvatske zajednice udruga roditelja poginulih branitelja iz Domovinskog rata
- subota, 30. rujna
- Na rječkom Korzu održana akcija Hrvatske gospodarske komore „Kupujmo Hrvatsko“ te jubilarna etnosmotra – Dani nacionalnih manjina
- U Kastvu, uoči Bele nedeљe, otvorena 8. izložba vina

90dana

Nastup KUD-a iz Delnica

priredeno i otvaranje „Dana hrvatske kulture“ nakon čega se, po završetku programa, moglo vidjeti i spomenuto izložbu te kušati navedene delicije. U ostalim pikardijskim gradićima na rasporedu je bio samo folklorno-glazbeni dio koji je privukao veliku pozornost pa i nije čudo što su ocjene nastupa redom visoke a primorsko-goranski župan Zlatko Komadina uputio je i službeni poziv predstvincima gradića Coucy le Chateau te udrugama francusko-hrvatskog prijateljstva iz tog mjesta da sljedeće godine budu gosti Primorsko-goranske županije. „Izuzetno sam zadovoljan što je Primorsko-goranska županija došla u priliku predstavljanju hrvatsku kulturu. Naša je županija, kao i cijela Hrvatska, mala, ali bogata poviješću pa je tako upravo na području naše županije rođena hrvatska pismenost, zakonodavstvo i turizam, a zbog toga što smo često bili zanimljivi mnogim centrima moći, uporno smo čuvali svoje običaje i folklorno nasljeđe“, rekao je Komadina pri otvaranju priredbe zahvalivši domaćinima na velikoj pomoći pruženoj Hrvatskoj u najtežim danima te, naglasio je, sa zadovoljstvom uputivši poziv domaćinima da sljedeće godine budu gosti PGŽ-a.

Sve bogatije prijateljstvo

Božidar Gagro, hrvatski veleposlanik u Parizu, organizirao je primanje za župana Komadinu i njegove suradnike istaknuvši tom prigodom kako iznimno cijeni trud koji je PGŽ uložio u svoj nastup jer svako povezivanje hrvatskih pokrajina i gradova s francuskima potpomaže opću suradnju dviju država. Jasna Mleta, ministar savjetnik zadužen za poslove decentralizacije, također je bila vrlo zadovoljna viđenim. „Ovo očigledno više

Klapa „Nevera“

„Najdraža Rijeko“ na francuskom

“De ton berceau Rijeka/Je partis vers mers lointaines/ Mais tu resteras, o ville cherie/Nostalgie au fond de moi/Je suis ton ame, et toi la mienne/ O Rijeka, ma ville a moi... Ako niste znali, ovo je prijevod prve strofe čuvene pjesme „Najdraža Rijeko“, a dio ukupnog prijevoda, točnije refren pod nazivom „Rijeka cherie“ otpjevali su u prepunoj dvorani Coucy le Chateaura dečki iz klape „Nevera“ izazvavši aplaude i domaćina i gostiju. Sanjin Mandićić, voditelj „Nevere“, rekao nam je kako je u planu francuska verzija pjesme, bilo kroz potpunu vokalnu obradu, ili pak kroz uvodnu recitaciju na francuskom nakon čega bi uslijedila vokalna izvedba na hrvatskom jeziku.

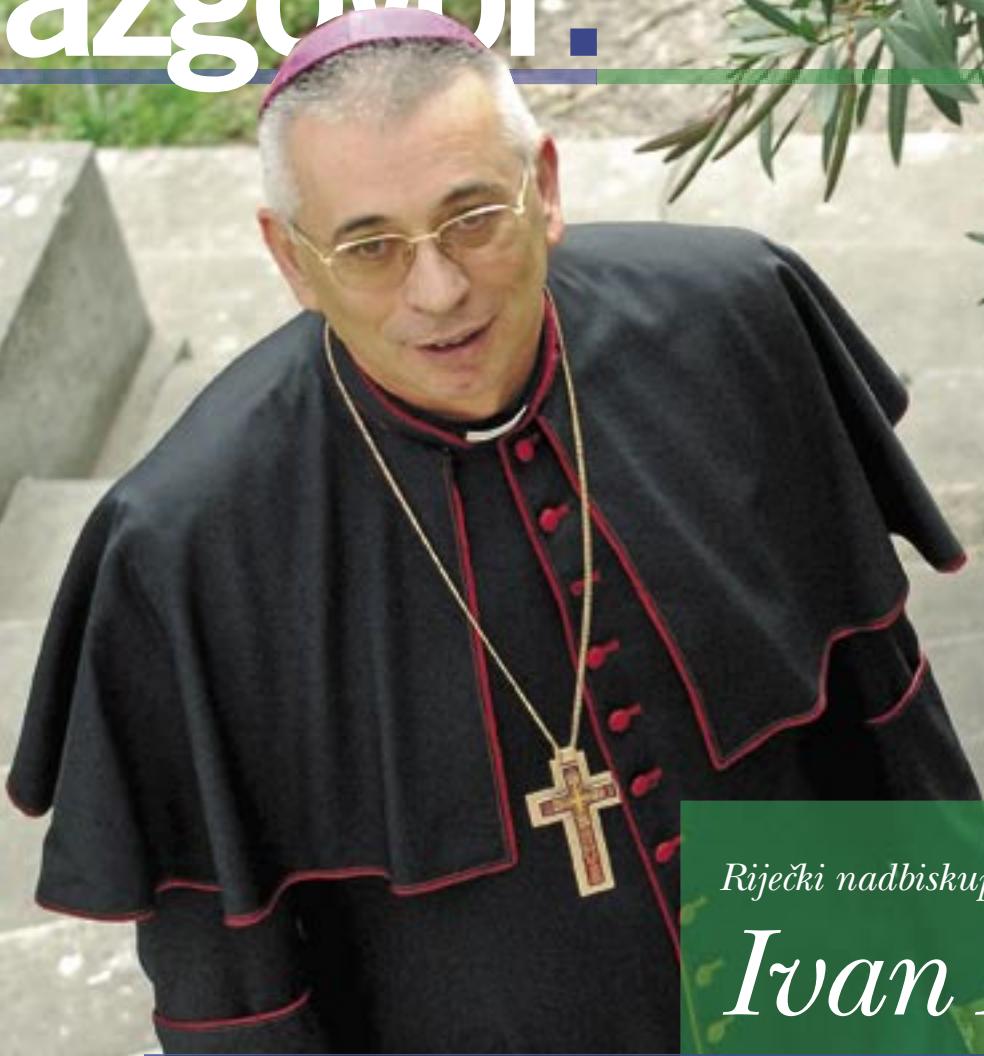

Izlazba o svijetu kvarnerskog podmorja

nije samo jedna međunarodna kulturna priredba, već jedno veliko i svake godine sve bogatije prijateljstvo koje jača veze Hrvata i Francuza“, rekla je Mleta. Dobre reakcije na izložbu „Sačuvane prirodne ljepote kvarnerskog podmorja“ Milvana Arko-Pjevac protumačila je dobrom postavom i izvrsnim fotografijama domaćih i stranih autora, a Rajna Miloš koja je osmisnila i organizirala ovo vrlo uspješno predstavljanje Primorsko-goranske županije, najveću je vrijednost, potpuno opravdano, pronašla u srdačnosti, dobroti, humanosti i prijateljstvu ljudi koji godinama daruju i u tome pronalaze zadovoljstvo i svrhu. „Sve forme i ograde padaju pred snagom te ljudske dobrote vidljive i iz brojki vezanih uz poslane tone pomoći, ali još uočljivije u svakodnevnom kontaktu i razgovoru s tim ljudima koji sve to ne rade ni iz kakvih računa, već isključivo stoga što smatraju da je to njihova ljudska dužnost“, rekla je Rajna Miloš.

Marinko Krmpotić

razgovor:

Riječki nadbiskup i metropolit mons. dr.

Ivan Devčić

Vjera se ne živi
dovoljno jasno
u društvu

razgovor:

Riječki nadbiskup i metropolit mons. dr. *Ivan Devčić*

Tradicijska vjera nije dostatna ako iza nje ne stoji osobno opredjeljenje. Vjera treba postati osobni izbor i stil života – mons. Ivan Devčić

Riječki nadbiskup dr. Ivan Devčić zahvalna je osoba za razgovor po mnogim temama. Osim znanstvenim i nastavničkim radom (izvanredni je profesor filozofije na riječkoj Teologiji), bavio se i novinarsko-uredivačkim radom. Možda je stoga na čelu Odbora za sredstva društvene komunikacije te Odbora za katoličke škole i visoka crkvena učilišta Hrvatske biskupske konferencije. Autor je više knjiga, suradnik Leksikografskog zavoda, dobar poznavatelj povijesti, ali ujedno osoba duboko utonjena u društvenu zbilju. Stoga ovaj razgovor koristimo i za pojašnjenje stavova Crkve o nekim bitnim i aktualnim društvenim pitanjima.

* Nedavno ste zajedno s

hrvatskim biskupima posjetili Svetog Oca u Vatikanu. Kakve impresije nosite o novom papi Benediktu XVI.? U čemu su sličnosti i razlike s prethodnim, omiljenim papom Ivanom Pavlom II.?

- Ivan Pavao II. i Benedikt XVI. su kao osobe različiti, što je normalno, ali sadašnji papa u bitnome slijedi put svoga velikog prethodnika. Ivan Pavao II. je bio veoma komunikativan, osobito s masama. Ali to je na svoj način i ovaj papa koji osvaja svojom jednostavnosću i skromnošću, ali i velikom umnošću. Moj osobni susret s njime je bio vrlo lijep, jer Papa umije stvoriti ozračje blizine i neposrednosti. On je sugovornik koji sluša i iznosi svoja mišljenja, pitanja, sugestije. Jednom riječu,

nezaboravan susret!

* I novi papa pomaže Hrvatskoj u približavanju EU. Neki hrvatski političari Crkvi u Hrvatskoj i hrvatskim biskupima zamjeraju euroskepticizam. Kako biste vi nazvali stav Crkve prema priključenju Hrvatske EU?

- U odgovoru na to pitanje treba poći od shvaćanja Crkve. Crkva nisu samo biskupi i svećenici, nego svi koji su kršteni. Ako tako gledamo na Crkvu, razumljivo je da u njoj postoje najrazličitija stajališta s obzirom na priključenje Hrvatske EU, moglo bi se reći: od velike skepske do velikog oduševljenja, kao uostalom i u cijelom našem društvu. Kad su u pitanju biskupi, njihov se stav

može izraziti kao eurorealizam. To znači da oni vide nužnost i potrebitost priključenja Hrvatske EU, ali pritom upozoravaju da se time naši problemi automatski ne rješavaju. Isto tako biskupi izražavaju stav da u pregovorima trebamo maksimalno štititi svoje nacionalne interese.

Nedostatak mlađih svećenika

* **Kako biste teritorijalno opisali vašu, Riječku nadbiskupiju?**

- Riječka nadbiskupija se prostire na području zapadne Hrvatske na 2.580 km² i pokriva područje Primorsko-goranske županije, osim otoka. U sadašnjim je granicama nastala 25. svibnja 2000. god. odlukom pape Ivana Pavla II.,

Vjera treba postati osobni izbor i stil života, da bi postala prisutna i djelotvorna i u društvu. Crkva zato ide na što kvalitetnije i bogatije razrađen pastoralni program kako bi ostvarila svoje temeljno poslanje

pastoralu te s crkvenim tijelima kao što su zbor savjetnika, prezbiterško vijeće, svećenička skupština i pastoralno vijeće. Tu su i nadbiskupijski mjesecnik "Zvona", "Službeni vjesnik", tjedna emisija na Hrvatskom radiju - Radio Rijeci "Katolički vidici".

U provođenju pastoralu na području Riječke nadbiskupije uključeno je na razne načine više od stotinu dijecezanskih i redovničkih svećenika, stotinjak redovnica i preko osamdeset vjeroučitelja laika. Pastoralnim djelatnicima i zainteresiranim vjernicima stoje na raspolažanju i tri pastoralna centra: u Čabru i Dramlju za djecu i mlade te u Lovranu za duhovne vježbe, seminare i razne tečajeve. U župama u vođenju župa i u planiranju i izvođenju pastoralnih planova pomažu župna i ekonomski vijeća kao i brojni laički suradnici. Sa svim kadrovima pokrivene su potrebe općeg pastoralu, manje posebnoga.

*** S kojim se problemima najčešće susreću župnici u župama? Često se ističe i problem vjernika koji su to samo po tradiciji.**

- Jedan od problema u župama je stariji svećenički kadar, tj. nedostatak mlađih svećenika. Posebno se velika nuda polaže u izobrazbu mlađih svećenika, ali i u vjernike laike.

Još je uvijek dosta jak problem "privatizacije vjere" koji dovodi do toga da se vjeru ne živi dovoljno jasno u društvu. Razumljivo je da ta tradicijska vjera nije dostatna ako iza nje ne stoji osobno opredjeljenje. Vjera treba postati osobni izbor i stil života, da bi postala prisutna i djelotvorna i u društvu. Crkva zato ide na što kvalitetnije i bogatije razrađen pastoralni program kako bi ostvarila svoje temeljno poslanje. U tome Nadbiskupija ima stručnu pomoći na Teologiji u Rijeci, koja je područni studij Katoličkog bogoslovnog fakulteta

Sveučilišta u Zagrebu.

Crkva ne traži povlašteni tretman

*** Kako je poznato, Primorsko-goranska županija u velikoj mjeri pomaže u obnovi i izgradnji crkvenih objekata, naročito pazi na spomeničku baštinu. Treba spomenuti izgradnju Pastoralnog centra na Trsatu, Caritasov dom na Škrinjama, kapelicu sv. Roka u Jablanu i novu crkvu u Klenovici (koje ste posvetili), obnovljenu crkvu Uznesenja Marijina kod Kosog tornja, projekt obnove dvoraca Putevima Frankopana itd. Kako uopće vidite suradnju sa Županijom, čime ste zadovoljni i gdje bi suradnja mogla biti bolja?**

- Drago mi je da naša Županija uviđa važnost očuvanja i obnove crkvenih objekata kao kulturne baštine, ali i prostora u kojima svoje potrebe zadovoljavaju njezini građani vjernici. U tom smislu smo zadovoljni razumijevanjem županijskih vlasti i njihovom spremnošću da, makar i malim sredstvima - ako im nije moguće više - pomažu u obnovi i očuvanju tolikih sakralnih objekata. Mnogo je toga što na našim prostorima može lako zauvijek propasti ako se žurno ne intervenira. Istaknuo bih i dobru suradnju županijskih ureda za školstvo s Katehetskim uredom Riječke nadbiskupije.

*** Je li postignut dogovor s državnim institucijama oko povrata oduzete imovine? Što kažete na reakcije nekih**

koji je tadašnju Riječko-senjsku nadbiskupiju podijelio na Riječku nadbiskupiju i Gospočko-senjsku biskupiju. Danas na njenom području živi 266.818 stanovnika od kojih više od polovice (144.043) živi u gradu Rijeci, gdje je i sjedište Nadbiskupije. Od ukupnog broja stanovnika 213.854 izjasnilo se katolicima. Radi boljeg ostvarivanja pastoralne službe Nadbiskupija je podijeljena u sedam dekanata (pravostolni, trsatski, opatijski, kastavski, bakarski, crikvenički i delnički) i devedeset župa.

Pastoralno djelovanje na terenu usmjerava Nadbiskupijski ordinariat sa svojim uredima za obitelj, katehezu, odnose s javnošću, s povjerenstvima koja promiču posebne vidove

Crkva i stranke? Na razini institucije Crkva treba uvijek ostati nadstranačka, jer je poslana svim ljudima, smatra dr. Devčić

razgovor:

Riječki nadbiskup i metropolit mons. dr. Ivan Devčić

dijelova javnosti?

- Crkva ne traži nikakav povlašteni tretman ili položaj, već želi realizirati ono što njoj, kao i drugima u sličnoj situaciji, po zakonu pripada. To je važno pitanje za Crkvu, ali i za kredibilitet pravne države. Crkva pokazuje veliku dozu strpljivosti i razumijevanja oko toga. Crkvi su ta dobra potrebna za ostvarenje njezina poslanja. Naprimjer, da bi mogla voditi katoličke škole, potrebne su joj zgrade i za to ih, između ostalog, traži, barem neke.

O odnosu Crkve i medija

* Gospodine nadbiskupe, novinarima ste interesantni jer ste i predsjednik

Odbora za medije Hrvatske biskupske konferencije.
Nedavno je proizašao i dokument HBK "Crkva i mediji – pastoralne smjernice", prvi takav o medijima. Kako vidite odnos Crkve i medija, odnosno gdje Crkva vidi sebe u svijetu medija? Kako pomiriti egzistencijalnu potrebu za prodajom novina (koristeći se žutilom i senzacionalizmom) i odgoju koji medij mora dati?

- Naši mediji imaju mnoge probleme ili slabosti slične onima koje imaju mediji u svijetu. I kod nas je važno pitanje prodaje i opstanka na tržištu, ekonomski moment, finansijski kriteriji. Ako uzmemos te kriterije, odnosno ono što čitatelji i slušatelji žele čuti i

vidjeti, a ne samu vrijednost informacije, onda je u tome razlog sklonosti naših medija prema tzv. žutome. Često je problem u ljestvicama vrednota koje nisu jasno postavljene ni u društvu, pa ni u medijima. Kvalitetnije medije možemo dobiti ako se razina zahtjevnosti u društvu poveća a istovremeno i osjećaj odgovornosti u redakcijama.

Između poslanja Crkve i poslanja medija trebala bi postojati svojevrsna povezanost, jer oboje imaju poslanje širenja istine, a sve sa svrhom da se čovjeka ospozobi za kompetentnog i odgovornog člana zajednice. Crkva unosi u to nadnaravnu dimenziju, tj. prenosi istinu koju je Bog o čovjeku objavio, a to je

oslobodenje i spasenje čovjeka. Borba za vjernost izvornom poslanju, koju mogu otežavati različiti čimbenici, trebala bi biti zajednička i Crkvi i medijima.

Afera oko dr. Šimića

* U novije vrijeme Rijeku potresa afera "dr. Šimić", slučaj uzimanja mita da bi se pacijente operiralo preko reda. Kakvog je stava Crkva o mitu i korupciji koji, očito, imaju duboke korijene u našem društvu? Što mislite o konkretnom slučaju u KBC-u Rijeka? Ako netko godinama uzima mito, kako biste opisali moralni lik takve osobe? Je li kriv pojedinac ili društvo?

- To je slučaj koji pripada u domenu pravosuđa i drugih

Devčić: Problem mita i korupcije vrlo je bolan u našem društvu i ne može se riješiti samo instrumentima kontrole i prisile

U svakom slučaju treba polaziti od toga da krivac ima ime i prezime, iako mu sredina u kojoj živi i djeluje na neki način pomaže u nezakonitom i nemoralnom ponašanju. Treba se upitati zašto je napast za uzimanjem mita kod nekih profesija prisutnija nego kod drugih

nadležnih tijela države. Problem mita i korupcije vrlo je bolan u našem društvu i ne može se riješiti samo instrumentima kontrole i prisile. Našem je društvu potrebna moralna obnova, koja uvijek počinje od pojedinca. U ovakvim i sličnim slučajevima treba se također čuvati da se optuženika ne osudi prije nego mu je krivnja dokazana, i da se u svjetlu pojedinih slučajeva ne promatraju cijele profesije. U svakom slučaju treba polaziti od toga da krivac ima ime i prezime, iako mu sredina u kojoj živi i djeluje na neki način pomaže u nezakonitom i nemoralnom ponašanju.

Treba se, naime, pitati zašto je napast za uzimanjem mita kod nekih profesija prisutnija nego kod drugih. Očito je u pitanju, osim manjka moralnih kriterija, i neuravnotežen društveno-ekonomski porekad.

*** Crkvi se često predbacuje da se miješa u mnoga društvena pitanja. Ima svećenika koji Božju službu koriste za stvari koje su izvan okvira te misije. Propovjedaonica ponekad postaje mjesto za političke govore i propagandu. Zbog čega Crkva ne govori samo o vjeri nego zadire i u mnoge aspekte društvenog života?**

- Ovdje moram podsjetiti opet na pojam Crkve. Crkvu sačinjavaju vjernici koji imaju potpunu slobodu u izboru političkih opcija. Vjernici su pozvani da se u svjetlu svoje vjere zalažu ne samo u politici nego na svim područjima društvenog života. Oni kao takvi mogu, ako žele, osnovati i svoje stranke ili se uključiti u one stranke za koje smatraju da djeluju u smislu kršćanskih vizija i načela.

Ali Crkva se kao institucija ne smije svrstavati uz ovu ili onu političku opciju i favorizirati pojedine stranke. Na razini institucije Crkva treba uvijek ostati nadstranačka, jer je

poslana svim ljudima. Tko se toga ne drži, ogrješuje se o jasne smjernice crkvenog učiteljstva da su Crkva i država odvojene. Sve to ne znači da se crkveni službenici ne smiju miješati u politiku u njezinu izvornom smislu - koji znači brigu za opće dobro, što je dužnost i pravo svakoga građanina. Ali strano im mora biti svako stranačko i dnevopolitičko svrstavanje. To ne znači da ne smiju upozoravati na ono što, prema njihovoj procjeni, šteti općem dobru ili se kosi s temeljnim moralnim vrijednostima i načelima.

Dragan Ogurlić

Jedan, ali vrijedan!

Uštedite do 25% uz Obiteljski paket Croatia osiguranja

Obiteljski paket Croatia osiguranja! Jedan, ali vrijedan: uključuje sve vrste osiguranja koje bi Vama i Vašoj obitelji mogle zatrebatи.

www.crosig.hr | croatiafon 0800 80 10

OBITELJSKI
PAKET

projekti

Turistička signalizacija

Putokazi kulturne i prirodne baštir

Obilježeno smeđim

Zahvaljujući dosad održanom poslu turisti su već ovog ljeta zapazili novu signalizaciju u brojnim kvarnerskim gradovima i općinama. Na području Gorskog kotara smeđe su označile dobili dvorac i kaštel Zrinski, NP Risnjak, kuća Rački, dvorac Zrinsko-Frankopanski, manastir i crkva sv. Jovana Preteče, Memorijalni muzej Ivana Gorana Kovacića i amfiteatar, kanjon Kamačnik, jezero Bajer, špilja Vrelo, Lokvarsko jezero, park šuma Golubinjak, špilja Lokvarka, Zeleni vir i Vražji prolaz. Na području Cresa označeni su Cres, Beli, Lubenice i Valunská ploča, na Krku franjevački samostan na Košljunu, crkva sv. Lucije i Bašćanska ploča, Dobrinj, špilja Biseriška, samostan sv. Magdalene, antički lokalitet Fulfinum-Mirine, Omišalj i Vrbnik, u Malom Lošinju arheološka zbirka, na Rabu zavičajni muzej i galerija Testen i samostan sv. Eufemije.

Na istočnom priobalju označene su dobili Bakar, kaštel Zrinski u Kraljevcima, kaštel Frankopan i Vinodolski zakonik u Novom Vinodolskom, utvrda Drivenik, a na zapadnom priobalju Kastav, Opatija, Park prirode Učka, kaštel Grobnik, Lovran, Mošćenička Draga. Na području grada Rijeke smeđe označke osvanule su kraj Pomorskog i povijesnog muzeja, Muzeja grada Rijeke, Prirodoslovnog muzeja, Muzeja moderne i suvremene umjetnosti i crkve Gospe Trsatske.

Na području Kvarnera ove su godine postavljene prve smeđe ploče nove turističke signalizacije na 48 od ukupno 224 planirane lokacije. Njima se označavaju gradovi, općine, muzeji i prirodne znamenitosti koje su do sada bile neadekvatno ili gotovo nikako označene pa su brojni turisti prigovarali zbog loših označaka koje su im otežavale pronalazak željenih lokacija. Riječ je o projektu za koji je Turistička zajednica Primorsko-goranske županije naručila studiju "Sustav obilježavanja i interpretacije turističkih atrakcija", koju je još 2003. godine izradio Institut za turizam, a za nju je izdvojeno 180 tisuća kuna.

Na temelju studije koja je naknadno proširena dodatnim lokacijama, izvedbu je preuzela Primorsko-goranska županija i za prvu fazu osigurala 550 tisuća kuna. Postavljanje označaka izvode Županijska uprava za ceste i Ceste Rijeka. Gerhard Lempl iz Županijskog odjela za pomorstvo, promet i veze najavljuje i drugu fazu projekta u kojoj će se označiti dodatna 21 lokacija, u Čabru, Fužinama, Lokvama, Bakru, Novom Vinodolskom, Opatiji, Klani, Mošćeničkoj Dragi, Viškovu, Cresu, Krku, Malom Lošinju, Rabu, Baški, Malinskoj-Dubašnici i Puntu. Osim toga županijski Upravni odjel za turizam, poduzetništvo i poljoprivredu sklopio je sporazum o sufinanciranju ovog programa sa šest turističkih zajednica u

Delnicama, Crikvenici, Skradu, Brod Moravicama, Vinodolu i Mrkoplju. Njima je odobreno 100 tisuća kuna koje će uz svoja sredstva također uložiti u postavljanje smeđe signalizacije.

Budući da se do gotovo svakog lokaliteta može doći iz više različitih smjerova, za svaki se treba prosječno postaviti četiri do šest znakova. Predviđa se da će za cijeli projekt trebati osigurati između 2,3 i 3,5 milijuna kuna, a za prvu fazu osigurano je 550 tisuća kuna. Za označavanje druge i treće faze trebat će osigurati još oko 850 tisuća kuna. Prema sadašnjim

iskustvima, postavljanje jedne smeđe ploče košta 2.100 kuna.

Očekuje se uključivanje općina, gradova i turističkih zajednica u financiranje druge faze ovog programa, što ne bi trebao biti problem jer su svi svjesni važnosti dobre i kvalitetne signalizacije za valorizaciju turističke ponude. U prvoj fazi, primjerice, u Gorskom kotaru označene su prirodne znamenitosti, u priobalju i na otocima se više pozornosti poklanjalo označama urbanih cjelina, a u Rijeci su označene znamenitosti i muzeji. Do početka turističke sezone uz

Primjeri
smeđe
signalizacije
na Cresu

državne, županijske i lokalne prometnice u Gorskom kotaru, istočnom i zapadnom priobalju, te na otocima, Županijska uprava za ceste postavila je više od 240 novih putokaznih ili obavijesnih ploča kojima se označilo 48 odabranih kulturnih, povijesnih, prirodnih i drugih značajnih turističkih lokaliteta, kako bi se na njih usmjerilo turiste koji posjećuju Kvarner.

Mnoge ljepote naše kulturne i prirodne baštine proteklih su

godina bile nedostupne zbog nepostojanja signalizacije, stoga su smeđe ploče velik pomak u valorizaciji brojnih znamenitosti. Kako bi se izbjegla situacija zbumnivanja vozača nepravilno postavljenim znakovima, zagrebačko poduzeće "Prometing" izradilo je elaborat u kojem je naznačeno koji će lokaliteti biti označeni i gdje će biti postavljeni koji znakovi smeđe signalizacije. Nakon što je izrađen, elaborat nazvan "Označavanje značajnijih općinskih, gradskih i županijskih lokalita" javno je predstavljen, nakon čega su gradovi i općine mogli dati svoje primjedbe i tek je tada konačno određeno označavanje kojih će turističkih odredišta biti obuhvaćeno ovim projektom.

Andrea Bralić

ne PGŽ-a

mirno
spavaj
najdraži
grade

Protect d.o.o.
za zaštitu osoba i imovine
Vukovarska 21, 51000 RIJEKA
tel: 051/ 358 555
fax: 051/ 675 610
e-mail: protect@protect.hr
www.protect.hr

CERTIFIED QUALITY MANAGEMENT SYSTEM
ISO 9001:2000
SINKERT DNV

vizitka

GP Krk, 50 godina

Riva u
Malom
Lošinju

Vodeća graditeljska tvrtka Primorsko-goranske županije i jedna od deset najvećih hrvatskih graditeljskih tvrtki, GP Krk d.d. ove godine slavi pedesetu godišnjicu postojanja. Tvrta je podjednako poznata po svim segmentima svog poslovanja, a to su visokogradnja, niskogradnja, proizvodnja armiranobetonskih konstrukcija te proizvodnja građevinskog materijala, a po udjelu ovih djelatnosti u ukupnom prihodu tvrtke niskogradnja je najjači sektor. Među rijetkim je graditeljskim tvrtkama koje posjeduju certifikat osiguranja kvalitete ISO 9001:2000 u proizvodnji kamenih agregata, asfaltnih mješavina te betona i betonskih elemenata.

Direktor GP-a Krk Josip Purić ističe da je ishodište njihovih radova uz 500 zaposlenih i visoka tehnička opremljenost, tri asfaltne baze ukupnog potencijala 480 tona na sat, četiri betonare, dva kamenoloma karbonata, jedan kamenolom materijala eruptivnog porijekla, 150 vozila, 145 građevinskih strojeva, više pokretnih postrojenja, tvornica

armiranobetonskih konstrukcija, tri vlastita laboratorija kontrole kvalitete te kvalitetno održavanje osnovnih sredstava. Dodatnu potporu čini visokostručni kadar na čelu s 30 diplomiranim inženjera i inženjera uz ostalu stručnu radnu snagu.

- Povijest organiziranoga graditeljstva na otoku Krku duga je više od 60 godina, ali je u početku to bila samo jedna od djelatnosti unutar OPZ-a Krk da bi se 24. ožujka 1956. godine osnovala nova tvrtka pod nazivom Zanatsko poduzeće "Progres" Krk. Nekoliko godina kasnije, točnije 1963. godine osnovana je još jedna tvrtka s najprije komunalnom, a kasnije graditeljskom djelatnosti "Putevi i luke" Krk. Udrživanjem ovih tvrtki 1980. godine rodilo se današnje poduzeće GP Krk - podsjeća se direktor Purić početaka tvrtke dodajući da se danas, gledano s ove distance, sve čini tako jednostavno i brzo, no valja se podsjetiti mnogih generacija otočana, ali i onih izvan otoka koji su dali svoj puni doprinos razvoju ovog, po mnogo čemu pravoga "otočnoga giganta".

Velik doprinos razvoju Krka

Premda je u dugoj povijesti GP-a Krk bilo uspona i padova, valja reći da je poslovanje uvijek bilo pozitivno.

- Uvijek se išlo naprijed na zadovoljstvo zaposlenih, ali i sredine u kojoj djelujemo. GP Krk je dugi niz godina najveća i najznačajnija građevinska tvrtka u Primorsko-goranskoj županiji, ali po veličini i rezultatima svrstana i među prvih deset ukupnoga gospodarstva Županije. Ako gledamo samo otok Krk, nije neskromno reći da je GP Krk svojim dugogodišnjim uspješnim djelovanjem dao velik doprinos razvoju otoka u cjelini, školovao stotine radnika, stručnjaka svih zanimanja. Nije rijedak slučaj da se među zaposlenima nađu po tri generacije iz iste obitelji, da unuci naslijede svoje djedove na istom radnom mjestu. Budući da većinu ukupnog prihoda ostvarujemo izvan otoka, gradonačelniku Krka Dariju Vasiliću sam u šali rekao da je GP Krk najbolji "izvozni proizvod" otoka i grada Krka - kaže Josip Purić.

GP Krk je, ističe njegov prvi čovjek, poznat po brizi za svakog dobrog radnika jer je samo zadovoljan radnik garancija da se svaki povjeren posao može obaviti kvalitetno i u ugovorenom roku.

- Sve svoje radnike plaćamo, barem u ovih 31 godinu koliko sam ja ovdje zaposlen i 25 godina koliko sam direktor, na vrijeme bez dana kašnjenja uz plaćanje svih prekovremenih sati te svih davanja temeljenih na kolektivnom ugovoru. Prosječna bruto plaća za 2005. godinu isplaćivana je u iznosu od 6.048,75 kuna i svjesni smo da bi trebala biti i veća, no sramotna je činjenica da najveći dio naših konkurenata isplaćuje prosječnu bruto plaću od 2.700 do 3.500 kuna. Naravno, radi se o dijelu legalnih isplata dok se sve ostalo dijeli "ispod stola". Pitam se zašto šuti država koju se zakida, ali i što poduzima sindikat? Kako u tim uvjetima igrati ravnopravnu utakmicu - analizira Josip Purić aktualni trenutak hrvatskoga gospodarstva u kojem nije nimalo jednostavno poslovati. Konkurenca među graditeljskim tvrtkama je sve veća, a posljednjih godina u igri

Najbolji krčki "izvozni pro

Josip
Purić,
direktor
GP-a Krk

GP Krk je dugi niz godina najveća i najznačajnija građevinska tvrtka u Primorsko-goranskoj županiji, ali po veličini i rezultatima svrstana i među prvih deset ukupnoga gospodarstva Županije

su i brojne inozemne kompanije dok dodatni izazov predstavlja približavanje Hrvatske Europskoj uniji. Direktor krčkog pedesetogodišnjaka smatra da budućnost svih hrvatskih građevinskih tvrtki najviše zavisi od njih samih iako će dugoročno gledano biti teško izdržati nalete velikih svjetskih kompanija u procesu globalizacije tržišta.

Duga lista objekata koji se grade

Lista referenci GP-a Krk je poduža kao i objekti na kojima trenutačno rade, a tu su uz ostalo Pastoralni centar - Aula Ivana Pavla Drugog na Trsatu, cesta D-404 od HNK Ivana pl. Zajca do tunela Pećine s novim mostom preko Rječine i vijaduktom Brajdica, obilaznica Vranja u Istri, petnaest supermarketa riječkih Plodina po cijeloj Hrvatskoj, rekonstrukcija i izgradnja dijela ceste D-100 Cres - Lošinj, crpna stanica Kozala Rijeka, centralni objekt na glavnom gradskom groblju Drenova, garaža uz novi bazen na Kantridi, dvoransko plivalište - novi riječki bazen, rekonstrukcija državne ceste Pasjak - Rupa, vodoopskrba visoke zone Vrbnik

Aula Ivana Pavla II. na Trsatu, u gradnji

- Garica - Risika, rekonstrukcija autoceste Rijeka - Zagreb, stambena zgrada Zamet 2, novi centar Autotransa na Škurinjama, sportska dvorana uz Pomorsku školu Bakar, pristupne ceste i okoliš Policentra Rijeka, te izgradnja i održavanje cesta za Županijsku upravu za ceste Rijeka.

U GP-u Krk s nestripljenjem očekuju da se pokrene i obnova glavne krčke državne ceste izgrađene 1970. godine koja se

krpa iz godine u godinu unatoč činjenici da otok Krk ostvaruje 7 posto ukupnog nacionalnog turističkog prometa. Osim toga, nadaju se da će novi model javno-privatnog partnerstva potaknuti rješavanje niza problema koje imaju jedinice lokalne samouprave, ali i pridonijeti još boljem angažmanu kapaciteta s kojima raspolaže GP Krk.

Andrea Bralić

Nedostatak kvalitetne radne snage

Visokogradnja je označila početke ovog poduzeća davne 1956. godine, a GP Krk danas gradi različite objekte od škola, sportskih dvorana, objekata komunalne infrastrukture i hotela do stanova za tržište. Međutim, jedan od glavnih razloga smanjenog udjela visokogradnje u ukupnom prihodu tvrtke je ponajprije nedostatak kvalitetne radne snage.

- U našem kraju ne postoji gotovo nikakav interes za školovanje, bez obzira na uvjete stipendiranja koje nudimo da bismo poticali učenike za ta zanimanja. Odluka da se dio razvoja tvrtke usmjeri i na proizvodnju montažnih elemenata i konstrukcija potaknuta je interesom da postojeće resurse u proizvodnji građevinskih materijala, kamena, betona, preradi armature, prijevoza i raspoložive radne snage dodatno povećamo i bolje koristimo. No, nije tajna da je to zapravo i svojevrsni bijeg od nedostatka kvalificirane radne snage u klasičnoj visokogradnji, ali i svojevrsni izazov od kojeg nikada nismo bježali. Najnoviji ugovor s riječkim Plodinama prema kojem gradimo čak 15 supermarketa uglavnom po Slavoniji, potvrđuje naše opredjeljenje.

izvod"

Draga mora ostati

Načelnik Ribar ili Tone Ribar nadimci su pod kojima često spominju jedinog liburnijskog načelnika koji odraduje svoj već četvrti mandat na čelu Općine Mošćenička Draga, Antona Toneta Rudana. Osobina kojom se uvijek voli pohvaliti je činjenica da je na načelničko mjesto i prvi put, a i na svakim izborima nakon toga, izabran kao nezavisni kandidat, jer »neće politiku u svoju butigu«, a niti ranije nije bio politički angažiran - »ni u omladini, ni u mjesnoj zajednici...«. Ali, tim je veći njegov društveni angažman, jer ime Antona Rudana u našim krajevima, ali i u Zagrebu, malo tko nije čuo.

Riječani Toneta Ribara pamte po akcijama besplatne podjele srdelica koje su se organizirale na Korzu u vrijeme kada takvih akcija u drugim gradovima nije bilo (»sad su nas već svi kopirali i hvale se ko da su to oni zmislieli«, kaže barba Tone). Malo-malo pa se u ponekim novinama pojavi reportaža s ribarenja s njim u glavnoj ulozi, a Zagrepčani ga pamte kao nekadašnjeg vlasnika poznatoga restorana »Hipodrom«, odakle i njegove veze s političarima, državnim vrhom i zagrebačkom elitom.

Kao ponosan čovjek koji kao svoj moto navodi riječi »Moren, znan, ču«, Anton Rudan voli istaknuti i činjenicu da načelničku dužnost sve ove godine, kao i čitavo Poglavarstvo, obavlja volonterski te da je mahom

riječ o ljudima koji su uspjeli u životu, materijalno se situirali i profesionalno dokazali, pa njihov angažman u Općini nije uvjetovan željom za osobnim probitkom kroz političke funkcije. A upravo to zamjera dobrom dijelu političara i svojih kolega načelnika.

- Želel sam bit ribar od mićega i to sam i postigao. Celi život sam va ribarije. Finil sam srednju pomorsku školu, upisal višu ku nisan finil, a tri leta sam navigal i va Amerike. Pasal sam si kontinenti osim Australije, a ono najvažnije ča sam videl je da je va celen svete bit načelnik vela čast, a ne način za soldi zasluziti. Tri su mi stvari jako važne: strašno mi je važno ča ljudi od mane misle, još mi je važnije da dobro misle, a najvažnije je da budu sigurni da sam »čist«. Na četiri dosadašnji izbori saki put sam dobil više od 50 posto glasni, ali i škvadra oko mene je sva istih karakteristika i nikemu se ne more spočitnut da je »oblatil ruke« - kaže nam Rudan.

Mići godišnji proračun

Poslovi u općini, pa ma kako mala bila, ipak su dosta opsežni. Kako uspijivate sve uskladiti, s obzirom na volonterski rad, a i relativno mala proračunska sredstva?

- Lahko je sve to uskladiti kad imate našu pročelnici Mirnu – ona je s nami od prvega dana, a bila je još i va mjesnoj zajednici, tako da »ima se va mičen prste«. Si članovi Vijeća,

odnosno Poglavarstva morali su prihvati da se sjednice održavaju večer, aš po dane mora bit vremena za delat i soldi služit. Mislin da bi se va barem 300 od recimo 500 najmanjih općina delo moglo organizirat ovako volonterski, a ne trošit soldi na profesionalce. Seh oveh 13 let moj zamjenik je dr. Dušan Rubinić i se ča ne moren ja – more on. Skupa arivamo se. Slobodnega vremena iman dosta, a materijalno sam osiguran toliko da za svoj rad i ne pitan plaću. Ki želi, videt će da nan dobro gre. Mošćenička Draga odvavek je bila rubna općina, na »repu« dogadaja i politički ne previše interesantna zbog malog broja birača (oko 1.600). Imeli smo problema s cestami, telefonima, strujom, kanalizacijom, vodom... Sve je bilo zapušćeno, pa i školstvo. Naš proračun je jednostavan: budžet = investicija, ostalih troškova, poput reprezentacije i sličnih stvari, kod nas ni. Mi smo pokazali da može postojati i jedno drugačije mjerilo i od koga god smo tražili sredstva za naše projekte dobivali smo ih kad smo pokazali da naš kompletan proračun ide u investicije.

Kakva je finansijska situacija vaše općine – nemate velikih gospodarskih subjekata, odakle prihodi za komunalne investicije?

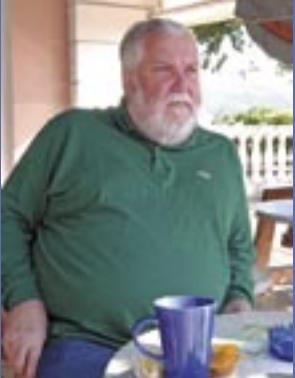
- Rekao bih da se radi o Općini koju karakterizira odnos »bogati pojedinac – siromašna općina«. Naime, dobar dio naših

sugrađana živi od turizma, a upravo prihodi od turizma ne znače puno za općinski proračun, nema tu poreza, PDV-a ni drugih davanja iz kojih bi Općina dobivala sredstva – od boravišne pristojbe dobijemo tek oko 180.000 kuna godišnje. S druge strane, iznajmljivači žive dobro, kao i naši ugostitelji. Dva malo jača ugostitelja bez problema naprave godišnji promet u visini dražanskoga proračuna koji iznosi oko 6 milijuna kuna. Investicije se, naravno, pokrivaju iz kredita i sredstava koja dobijemo iz, primjerice, županijskog ili državnog proračuna, a dio čak i od Grada Zagreba. Moran reć da od prvega dana od kad smo osnovani i kad je formirana Županija, s njima jako dobro surađujemo.

Riješili vodovod, kanalizaciju, struju

Koje biste projekte izdvajili kao najvažnije?

– Najveći uspjeh proteklih godina je to što smo od samog početka složno krenuli u velike investicije – odlučili smo da ćemo ulagati u infrastrukturu i toga se držimo do danas. Rješavali smo vodovod, kanalizaciju, struju. Prije nego smo krenuli investirati u vodovod, gornja naselja općine nisu imala vodu, kapacitet postojećeg vodovoda bio je tri puta manji, a kapacitet vodospreme šest puta manji što je značilo redukcije vode svakog ljeta. Zadnji od zahvata

Anton Rudan: Tri su mi stvari važne: strašno mi je važno ča ljudi od mane misle, još mi je važnije da dobro misle, a najvažnije je da budu sigurni da san »čist«

Ne želimo brzu gradnju, apartmanizaciju, 20 ogromnih hotela i masovno doseljavanje. Općina Mošćenička Draga ne sme bit spavaonica, puna apartmana i vikendaša

na vodovodu su Selce, Ir i Sveti Petar, u kojem se rješava i kanalizacija. Sve drugo što je ostvareno nije manje vrijedno, ali finansijski i povjesno gledano ulaganje u vodovod je našo

Parkovima, kad smo osigurali vlastiti lokalni autobusni prijevoz i izašli iz Autotroleja. Ali vidite da se more – i ovako nan je boje, a trošimo manje soldi. Autotroleju bimo plaćali 600.000 kuna

mirna oaza

najvećo delo - zaokružili smo 35 dužnih kilometara vodovoda, što je koštalo osjetno više od svega ostalog što smo učinili.

Općinu Mošćenička Draga, zbog izdvajanja iz zajedničkih projekata liburnijskih i riječkih općina, smatraju pomalo posebnom. Je li uistinu tako?

- Mošćenička Draga morda je malo posebna, ali u pozitivnom smislu. Problem je u tome što svaki rez koji pokušate učiniti izaziva pravu buru reakcija – tako je bilo kad smo vrtić izdvojili iz opatijskoga, kad smo izašli iz suvlasništva u

godišnje, a sada na autobus trošimo oko 350.000 kuna. Treba se pokrit koliko je ponjava duga, a ne pod svaku cijenu zadržat staro stanje, samo zato aš su si tako navjini. Bitka oko Autotroleja dugo je trajala, jedini smo izašli iz tog sustava, a od tada još nismo imali niti jednu primjedbu naših građana. Ako se, recimo, autobus pokvari, odmah dolazi zamjena, prijevoz funkcioniра dobro. Cijena autobusne karte ostala je za građane ista, a participacija Općine je znatno manja.

Kako vidite budućnost i razvoj

pomalo mijenja, ali sve to skupa gre jako pomalo.

Ne želimo brzu gradnju, apartmanizaciju, 20 ogromnih hotela i masovno doseljavanje. Draga mora ostati ono ča je za Opatiju bila i pred 100 let - mirna oaza u koju gosti dolaze na sladoled i kupanje, obed i večeru, dobru ribu, i večer gredu doma. Općina Mošćenička Draga ne sme bit spavaonica, puna apartmana i vikendaša. Želja nam je da se i oni koji su odavde otišli, vrate i ovdje ostvare mogućnost ne preživljavanja, nego ugodnog života. Kroz prostorni plan svakako ćemo nastojati rasteretiti centar Mošćeničke Drage i valorizirati visoku zonu, koliko to konfiguracija terena dopušta. Prema podnesenim zahtjevima stanovnika, novi prostorni plan trebao bi omogućiti izgradnju 200 kuća na parcelama od po tisuću kvadrata. Rekal bin još da je moja moralna obveza da skupa z judi s kemi san se ovo i počel dešat i dofini ovi naši veliki infrastrukturni projekti, pa da budemo na mire još stoljeće unapred - rekao nan je na kraju Anton Rudan.

Veljka Spinčić-Rajko

ustanove

Dom "Marko A. Stuparić"

Podružnica doma na Susku

Susak je Susak, neobičan i jedinstven, pa tako ni stanari tamošnje podružnice velološinjskog doma ne mogu biti drugaćiji. Marija Picinić približila se devedesetom, ali ne da se ni godinama ni ponevnom suncu, ni dosadnim turistima. Svakoga dana sjedi na zidiću, u rukama joj ručni rad, a u mislima kako ponešto prodati tim strancima koji nadiru brodovima. Brat joj Mate, nešto mladi od nje, više voli hladovinu sobe u domu, pa smo ga jedva izvukli u dnevni boravak. Ila Tarabokija čuva ključ svoje obiteljske kuće i redovito odlazi provjeriti je li sve na svom mjestu, onako kako je ostavila kad se preselila u dom u susjedstvu. Anka Ježina rodni je Murter davno zamjenila Suskom i tu ostala zauvijek, kao i Ana Stipić koja je na pješčani otok došla iz Bosne... Ima ih još, ali ih nismo sreli, a svi uglašaju - dobro je, posebno kad ne boli. Zadovoljni su što na Susku mogu ostati do kraja života, a da tako bude pomogli su iseljeni Sučanci koji žive u SAD-u, dajući svoj doprinos otvaranju Doma.

Kad su otočani u pitanju čovjek ne zna što je otpornije: ljudi, kuće ili ustanove. Dom za stare i nemoćne osobe "Marko A. Stuparić" u Velom Lošinju ove godine slavi 125. rođendan, zgrada je stara 280 godina, a većina od devedesetak korisnika već je ispratila osamdesetu. Ne bi to nitko rekao jer zgrada je ušminkana, oprema zadovoljavajuća, osoblje s puno elana i radosti čuva, njeguje i pazi svoje štićenike, a oni se, bogme, često i zaljube. Kad je ljubav u pitanju, mora postojati dobra doza diskrecije, posebno ako se dama zaljubi u prvog čovjeka ustanove.

To je Andrija Kovačević koji je svoju brdovitu i zelenu Bosnu i Hercegovinu u uredničku fotelju jednog sarajevskog lista zamijenio otočnim kršem i brigom o starima, a kad ga se pita o tajnovitoj dami skrenut će priču na druge ljubavi.

- Ma to je jedna draga gospoda koja svaki dan svrati k meni u kancelariju, doneće mi pokoji cvijet, popričamo i onda je ona sretna i zadovoljna. Zašto se stari ljudi ne bi mogli zaljubiti? Imamo mi ovdje ljubavnih parova. Eto, Amamarija i Tomislav. Zajedno im je lakše, jedan drugoga izmasiraju, zajedno prošeću, sjede na terasi, posluže se međusobno. Takva vam je ljubav u tim godinama, a kakva bi drugačija mogla biti - slazu se ravnatelj i njegova prva ruka, č.s. Emanuela koju po dobroti, širokogrudnosti, ali i ozbiljnosti u radu pamte i u riječkom Domu umirovljenika Kantrida.

U 125 godina promijenilo se šest država

Danas je osnivač Doma Primorsko-goranska županija, a Dom za stare i nemoćne osobe "Marko A. Stuparić" jedna je od najstarijih takvih ustanova u Hrvatskoj, a možda i u široj regiji. Od 1881. godine kada je osnovan radi bez prekida. Mijenjale su se države, dom i njegovo osoblje dočekalo ih je i u povijest ispratilo čak pet: Austro-

Ugarsku, Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca, staru Jugoslaviju, Italiju, zadnju Jugoslaviju i sada Hrvatsku. Mijenjali su se vladari i sustavi, ali dom je unatoč mijenjama ostajao na svom mjestu i vjerojatno će ostati i dalje, baš kao masline kojih je svuda uokolo, a svojim korijenjem sežu i petstotinjak, pa možda i više godina unazad. Srećom, vrijeme nije stalo. Stara zgrada se uvijek obnavlja, nova oprema zamjenjuje staru, uvode se novi programi, ali kako je prosječna dob korisnika 80 godina, a trećina ih je nepokretna, nije tu moguće, kao što smo vidjeli u krčkom "Malom Kartecu", organizirati ni sportske aktivnosti, ni sportske susrete, ni pjesničke večeri, ni radne akcije...

Njihove aktivnosti svode se na druženje, čitanje, igranje društvenih igara, pokoji izlet, nedjeljnu misu u kapelici, samotnu molitvu pred oltarom. Od 89 štićenika 60 ih je u Velom Lošinju, desetak na Susku, a ostali su u Cresu. O njima brine 41 zaposlenik, među kojima je 14 njegovateljica i sedam medicinskih sestara.

- Sretni smo što smo u suradnji s Lječilištem Veli Lošinj uspjeli osigurati redovite dolaske fizioterapeuta. Prije smo korisnike vozili k njima, ali, premda su nam zgrade vrlo blizu, to zbog dobi i zdravstvenog stranja naših korisnika nije bilo lako. Sada nam tri puta tjedno dolaze fizioterapeut i liječnik, rade individualnu terapiju i vježbe, i vidim da su svi zadovoljni. Oni koji mogu rado sjedaju na bicikl ili koriste step, a to je itekako dobro za njihovu kondiciju - kaže ravnatelj.

Jedna ustanova na tri otoka

Ima ovaj dom, osim već spomenutih specifičnost, još jednu: djeluje na tri otoka, Lošinju, Cresu i Susku. Mora, jer otočno nam je stanovništvo sve starije, a mladi razasuti po

Posljednji

cijelom svijetu. Otočani imaju prednost u smještavanju, pa je najviše korisnika sa spomenutih otoka, s malih otoka lošinjskog arhipelaiga, Srakana i Ilovika, s Paga i Raba, te poneki iz Rijeke, Senja, Čabra i Rovinja. Dolaze kad im, što kaže naš narod, dogori do nokata, kad više u samoći svojih kuća ne mogu zapaliti vatru, skuhati nešto, pospremiti oko sebe i brinuti se za sebe. Baš zato je prosječna dob tako visoka, a koliko su vezani za svoj prag govori i podatak da se najprije odlučuju za pomoć u kući, a kad više ni to nije dovoljno, dolaze u dom. Sada se iz velološinjskog doma starim i nemoćnim stanovnicima Malog i Velog Lošinja te okolnih mesta svakodnevno vozi 36 obroka, što je na ukupnih lošinjskih 7000 stanovnika dobar projek.

Pred zaposlenicima i korisnicima Doma "Marko A. Stuparić" je velika svečanost: 125. rođendan valja dostoјno proslaviti. Važni datumi i događaji ostat će zapisani na stranicama monografije, a neke nove generacije bilježit će ih i dalje, jer nažalost sve stariji su i otoci i država i sve više će biti potrebno ovakvih ustanova. Na kraju posjeta naši ljubazni domaćini pokazali su nam još jednu specifičnost - galeriju s portetima korisnika kako ih je vido, te kistom i olovkom ovjekovječio lošinjski slikar Nenad Levinger. Satima i satima ih je promatrao i skicirao, te njihova burom izborana, a trudom, mukom i znojem izmučena lica zabilježio na platnima. Njih je, pak, darovao domu i tako oni koji su tu proživjeli posljedne godine svojega života sa zidova pozdravljaju one koji dolaze.

Nevenka Koščić

Veli Lošinj

Dom za stare i nemoćne osobe "Marko A. Stuparić" u Vелom Lošinju ove godine slavi 125. rođendan. Od 89 štićenika 60 ih je u Vелom Lošinju, desetak na Susku, a ostali su u Cresu. O njima brine 41 zaposlenik, među kojima je 14 njegovateljica i sedam medicinskih sestara

Uživanje odmorište starijih otočana

Od 89 štićenika 60 ih je u Vелom Lošinju

Ravnatelj Andrija Kovačević s najstarijim štićenikom Doma

Ravnatelj Andrija Kovačević i časna Emanuela

I Dom i zgrada i stanari broje pozne godine: utemeljen je 1881. godine, zgrada ima 280, većina stanara zakoračila je prema 90-oj, ali nitko se ne da

reportaža

Izvor Kupe

Dragulj u kruni Gorskoga kotara

Iz knjige dojmova

Koliko je lijepo na izvoru Kupe svjedoče i zabilješke u knjigu dojmova. Prepisujući samo ono što je zapisano ovog ljeta do 15. kolovoza naišli smo na niz direktnih pohvala - "Amazing" (Zadivljujuće) pišu gosti iz Izraela, a Nizozemac Richard dodaje "You must have seen it - wonderfull expirience" (Ovo morate vidjeti - prekrasno iskustvo). Talijanska obitelj Bulciago kaže da će se vratiti "in questa oasi di pace" (u ovu oazu mira), Slovenci Franci i Dragica Jurković konstatiraju "Izvir je fantazija!", Oliver Božičević iz Kastva tvrdi da je "Kao u Koloradu, možda i bolje", Danijel Hunjak ekstatično uzvikuje "Hvala Bogu što vidim!", a ispod teško razumljivog potpisa piše "Čarobno - Lady of the lake from Excalibur!" čime je dobro istaknuta mističnost izvora Kupe.

Još je više duhovitih komentara. Tako Opatijka Klaudija zapisuje: "Ja i moj muž i pajdo kao partizani 1945. Ja sam gotova. Priroda predivna, ali ne osjećan noge..." Sandro i Jenny također priznaju da im nije lako: "Nakon mukotrpнog spuštanja moј dragi i ja nismo baš previše zadovoljni. Razmišljamo zvati Gorsku službu spašavanja kako bismo se lakše vratili natrag." Ekipa potpisana prezimenima Gethler, Cindrić i Todić ima samo jedno pitanje: "Gdje je ovdje birtija", a lukavi Zagorci iz Svetog Križa Začretje pokazuju im kako se problem rješava i pišu: "Nakon teška puta popili smo fine zagorske vineke koje smo sami donesli!" Naravno, ima i poučnih pouka (Čuvajte i dalje to što imate - Istrijani), kao i kritičnijih tonova koje potpisuju Davorka i Ivan Adžić iz Rijeke u čijem zapisu stoji: "...pristupnu stazu od početka do dna hitno srediti da se ne sramimo stranih posjetitelja kada već plaćaju ulaznice za pristup izvoru."

Izvor Kupe je na 321 metru nadmorske visine, u vrletnom kraškom kanjonu smještenom desetak kilometara od Crnog Luga, na području kojim gospodari Nacionalni park "Risnjak". Izvor naliči bezdanu punom tamne planinske vode...

Kraj uz
Kupu
tek čeka
osmišljeniju
turističku
ponudu

Gorski je kotar prepun krajolika od kojih zastaje dah, a jedan od bisera te smaragdne goranske krune svakako je izvor Kupe, mjesto koje ne samo svojom ljepotom, već i određenom dozom mističnosti ostavlja iznimnu dojam na svakog posjetitelja.

Kupa se rađa na 321 metru nadmorske visine, u vrletnom kraškom kanjonu smještenom desetak kilometara od Crnog Luga, na području kojim gospodari Nacionalni park "Risnjak". Na mjestu gdje vode ove zelenooke hrvatske ljepotice prvi put ugledaju svjetlo dana Kupa i ne sliči na rijeku, već na omanje jezerce široko petnaestak i dugačko sedamdesetak metara. No, taj prvi dojam jako vara i tek kada proučite oznake sa strane postajete svjesni riječkog prirodnog fenomena. Naime, Kupa na tom mjestu izvire iz dva izvora duboka 60 i 80 metara (!) što znači da se ni slučajno ne radi o malom jezeru, već prije bezdanu punom tamne planinske vode koja postojano izvire iz velikih dubina probijajući svoj put kraj velikih podzemnih stijena koje možemo vidjeti na tlocrtu neposredno uz izvor.

Mir koji na tom mjestu vlada vezan je upravo uz to da je izvoriste duboko pod zemljom pa umjesto tipičnog prštanja,

Na mjestu gdje vode ove zelenooke hrvatske ljepotice prvi put ugledaju svjetlo dana Kupa i ne sliči na rijeku, već na omanje jezerce

grogoljenja i žubora vode, svjedočimo izvoru koji čovjeka osupnjuje mirom iza kojeg se osjeća nedvojbena iskonska snaga rijeke, vidljiva i po tome što svaka bačena grančica ili list, iako sve izgleda statično i ravno, nezaustavljivo kreće u

smjeru suprotnom od izvora. Uz to znacićemo da kupanje na tom mjestu nije nimalo preporučljivo jer su podvodne struje, koliko god sve izgledalo idilično, vrlo jake. Svjedoče to i tehnički podaci koji nam govore kako izvor Kupe izbacuje

prosječno 1.200 litara u sekundi, a prosječna temperatura vode je za kupanje nepreporučljivih 7 Celzijevih stupnjeva. Tek po završetku tog izvora-jezerca, nepuni stotinjak metara od tog potpunog mira, Kupa se bezbrojnim malim slapovima

Izgradnjom ceste Zmost - Hrvatsko olakšan je pristup izvoru Kupe

Razloge - čista romantika!

Nepunih stotinjak metara od izvora, Kupa se bezbrojnim malim slapovima počinje pretvarati u rijeku koja će sve do utoka u Savu proći velikim dijelom Hrvatske

počinje pretvarati u rijeku koja će sve do utoka u Savu proći velikim dijelom Hrvatske.

Pristup moguć s dvije strane

Posjet izvoru jedne od najljepših i najvećih hrvatskih (i slovenskih) rijeka nezaboravan je doživljaj i zbog toga što do izvorišta nije tako jednostavno doći. Pristup je moguć s dvije strane - crnoluške i gerovske. Odlučite li se za pristup iz Crnog Luga onda je po dolasku u to naselje potrebno skrenuti prema Gerovu i nakon 2-3 km vožnje uočit ćete putokaz na kojem piše "Biljevina 2 km, Razloge 8 km". Vaše su odredište Razloge, a vožnja mora biti spora i pažljiva jer je cesta vrlo uska i još više oštećena. Po dolasku u Razloge automobil se mirno ostavlja u središtu mjesata te se potom kreće u 15-30 minuta dugo spuštanje prema izvoru. Sportaši i oni energičniji taj će put prijeći za petnaestak minuta, ostalima će trebati nešto više, ali svi će se naći pred poprilično zahtjevnim zadatkom spuštanja, najprije po strmom makadamskom putu,

a potom po uskom šumskom puteljku idealnom za koze.

Dolazak iz drugog smjera nešto je jednostavniji, ali i duži. Potrebno je doći do Gerova, potom produžiti prema Čabru, ali u naselju Mali Lug skrenuti prema Zamostu i Hrvatskom. Nakon svega kilometar vožnje po toj prometnici ugledat ćete odvojak na kojem piše izvor Kupe, Kupari (4,5 km) i to je cesta kojom, uz jedno skretanje ulijevo, dolazite do Kupara, posljednjeg naselja s čabarske strane Kupe. Od Kupara pa do izvora Kupe još je sat i pol hoda, ali teren nije tako strm i zahtjevan kao onaj s crnoluške strane.

Nažalost, tamo gdje se Kupa rađa, danas umiru mala seoca, uvjerili smo se za svog posjeta ovim bajkovitim krajevima u kojima čovjek može pronaći potpuni mir i odmoriti se od suludog ritma svakodnevice. U Kuparima nas je ugostio Josip Turk, jedini stanovnik tog naselja. Turk je rođen u susjednom selu Podgoriću, ali je već od devete godine života vezan za Kupare jer se tu udala njegova starija

*"Ranč" Josipa
Turka u
Kuparima*

Slavica Tomac jedna je od malobrojnih stanovnica naselja Razloge

Nažalost, tamo gdje se Kupa rađa, danas umiru mala seoca, uvjerili smo se za svog posjeta ovim bajkovitim krajevima u kojima čovjek može pronaći potpuni mir i odmoriti se od suluđog ritma svakodnevice

sestra pa je od djetinjstva dolazio u kuću koju je kasnije i otkupio.

Posljednji Mohikanac

Turkova životna priča zanimljiva je ne samo zato što predstavlja posljednjeg Mohikana u Kuparima, već i stoga što mu je boravak i rad u ovom mjestoštu spasio život. Naime, Turk je pred tridesetak godina obolio od multiple skleroze i prognoze nisu bile sjajne. No, slušajući liječničke savjete o potrebi fizičke aktivnosti, vjere u sebe i stalnog rada, on je odlučio u Kuparima uzgajati stoku i brinuti o okolišu kuće. Tako je krenuo "biznis" koji i danas postoji i u okviru kojeg Turk potpomaže NP "Risnjak" prodajući ribolovne

Gosti jako vole spavanje na sjeniku, pogotovo kada pada kiša

dozvole ribičima te dočekujući goste koji navraćaju u ovaj dio rajske Kupske doline. Njegovo seosko domaćinstvo "Turk" nudi kozji i ovčji sir i mljeko, suvenire, bočalište, mini kuglanu te hladna pića, igralište za djecu sa simpatičnom kućicom, potočić s ribicama, druženje s ovcama, guskama i zečevima, noćenje na sjeniku u štali, a

moguće je i prespavati u malom apartmanu po cijeni od 120 kuna s doručkom. Naravno, nadohvat ruke je i uživanje u prekrasnoj prirodi gdje će svaki ribič sa zadovoljstvom pokušati uloviti pravu potočnu pastrvu ili lipljana, a ljubitelji divljih životinja mogu, uz malo sreće, uživo u prirodnom okolišu vidjeti medvjede, lisice, srne, srndače, jelene i koštute te znatno rijede vuka i risa koji su iznimno oprezni. Turkov "ranč" postoji već punih 6 godina i uvelike ojačava turističku ponudu ovog dijela Nacionalnog parka "Risnjak", a stanje bi, smatra Turk, moglo biti puno bolje.

- Uz pravu promidžbu i jaka ulaganja moglo bi biti daleko bolje. Mogao bi ovdje biti uređen prostor za camping, uređena bi mogla biti poučna staza od Osilnice do izvora Kupe, u praznim bi se kućama mogle urediti sobe, a najbitnije bi bilo zaposliti stručnog čovjeka koji bi brinuo i o zaštiti prirode i o razvoju turizma. No, o tome se nikako ili preslabo razmišlja jer odgovorni imaju osiguranu državnu plaću pa ih baš i nije briga za razvoj -gorčeno govori Turk koji zbog toga što mu NP "Risnjak" ne pruža pomoć u nekim poslovima nagovještava da će možda uskoro prestati raditi na svom ranču i vratiti se u Gerovo, što bi zaista bila šteta jer su Kupari, upravo zahvaljujući njemu, pravi mali raj na zemlji.

Uz prirodnu atrakciju, malo turističkih sadržaja

Slično je stanje i u Razlogama, mjestoštu od desetak kuća od kojih u pet žive obitelji Tomac, Osmak i Volf. Slavica Tomac kaže nam kako je prije Drugog svjetskog rata u mjestu četverogodišnju osnovnu školu polazilo osamdesetak daka, a osipanje stanovništva počelo je nakon tog rata, pogotovo tijekom šezdesetih: "Danas nas je jako malo, a živimo od mirovine, posadimo nešto malo povrća i trudimo se sačuvati ga od

Josip Turk napravio je mali ribnjak i vodenicu

divljih svinja, medvjeda i jelena. Turista ima puno i ponekad nema dovoljno mesta za parkiranje pa sam sigurna da bi se ovdje moglo iznajmljivati ove stare kuće kad bi ih se uredilo i opremilo za turiste", govori gospoda Slavica dodajući kako bi NP "Risnjak" tu trebao učiniti nešto, a pogotovo bi trebali brinuti o obnovi prometnice koja vodi do Razloga i koja je zaista u teškom stanju.

Što o izvoru Kupe kao turističkom odredištu misle u NP "Risnjak" kapitali smo voditeljicu marketinga Tatjanu Petranović koja ističe da je taj hidrogeomorfološki spomenik prirode zanimljiv po tome što voda izvire iz dva podzemna sifona od kojih je jedan dubok 65, a drugi više od 80 metara. Naime, ronioci su dospjeli do dubine od 80 metara, ali dalje nisu mogli pa je moguće da je riječ i o većim dubinama: "Budući da je riječ o pravoj prirodnoj atrakciji i fenomenu, mi se trudimo u izvoru najbližim naseljima stvoriti što više turističkih sadržaja. Tako u Razlogama u sklopu talijansko-hrvatskog objekta radimo na uređenju prezentacijskog centra za posjetitelje te smještajnih kapaciteta u zgraditi stare škole, koju im je ustupila Županija, a

koji bi bili pogodni za boravak učenika u okviru škole u prirodi. Najveća poteškoća na tom dijelu nam je oštećena prometnica od ceste Crni Lug - Gerovo prema Razlogama. Riječ je o 8 km ceste za čije potpuno uređenje NP 'Risnjak' nema novaca, a dogovor s Gradom Delnicom i Šumarijom Delnice o zajedničkom uređenju te prometnice za sada nije postignut.

Kad je riječ o pristupu s gerovske strane valja reći da je izgradnjom ceste Zamost - Hrvatsko došlo do puno lakšeg pristupa pa se iz Hrvatskog sada šetnjom uz Kupu do izvora može doći za 60-90 minuta, a od naselja Kupari do izvora nakon uređenja nove staze i izgradnje novog mosta do izvora se stiže za 20-30 minuta hoda. Planova je još jako puno, razmišljamo i o električnom vlastu od Hrvatskog do lokacije Pasja stijena, odnosno info-punktu u Hrvatskom, a nadamo se i buđenju privatne inicijative jer je na području NP-a, usprkos strogim pravilima, na vlastitoj zemlji moguće raditi puno toga, od autokampa do drugih raznih oblika turističke ponude", rekla nam je Tatjana Petranović.

Marinko Krmpotić

kartulina

Crikvenička rivijera

Četiri bise

Na trinaest kilometara obale smjestila su se četiri bisera crikveničke rivijere - Jadranovo, Dramalj, Crikvenica i Selce - koji, svaki na svoj specifičan i romantičan način, privlače brojne turiste i goste iz cijelog svijeta. Blaga klima, pješčane i kamenite plaže, skrovite uvale, bujna mediteranska vegetacija, kristalno čisto more, uređen okoliš, parkovi i vrtovi, zanimljive šetnice uz more i u obližnji Vinodol, osnovne su značajke ovoga kraja, koji je bio naseljen već u antička vremena. Naime, otada datira i rimsko naselje Ad Turres (što u prijevodu znači Kod tornjeva), koje bilo smješteno na ušću rječice Dubračine, a imalo je značajnu luku te je bilo prometna postaja na putu što vodi prema Senju. Na tom prostoru kasnije se razvila Crikvenica, što je ovog ljeta dobilo i znanstvenu potvrdu u

arheološkim istraživanjima na prostoru nogometnog igrališta, a koja su otkrila rimske naselje, u kojem je bila značajna keramičarska djelatnost.

Iznad Crikvenice dominira brdo Kotor i njegovo staro naselje istog imena, iz kojeg su se stanovnici u 18. stoljeću spustili k moru. Kotor je danas pust i nenaseljen, ali posljednjih godina sve više se restauriraju stare crkvice i kamene kuće te bi uskoro moglo postati nezaobilazno mjesto koje posjećuju turisti. S dolaskom Frankopana u Vinodol vlast nad Kotorom dobiva Franjevački samostan na Trsatu. Kotor u 15. stoljeću postaje župom, gradi se gotička župna crkva sv. Šimuna, poslije crkva sv. Roka, a na drugom briježu prema Grizanima crkva Sv. Trojice. Nakon velikog požara sele se stanovnici uz more, župni

Plaže na crikveničkoj rivijeri su uređene, pune zanimljivih sadržaja, a krase ih plave zastave, simbol očuvanog okoliša i čistog mora

Vela Gospoja je zaštitница Crikvenice

Bujna
mediteranska
vegetacija
karakteristika
je crikveničkog
priobalja

Jadranovo, Dramalj, Crikvenica i Selce svaki na svoj način privlače brojne turiste i goste iz cijelog svijeta. Nekad ribarska naselja, danas popularna turistička središta blage klime i kristalno čistog mora

ra crikveničke rivijere

Površina Grada
Crikvenice je
trideset četvornih
kilometara, a prema
zadnjem popisu
stanovništva u
Gradu Crikvenici živi
11.500 stanovnika

Predivne pješčane
plaže Gradskog
kupališta danas,
skrivene među
zelenim platanama
i borovima, u
ljetnim mjesecima
dnevno prime i do
pet tisuća kupača

U ušću Dubračine Frankopani 1412. godine
grade samostan, utvrđen valjkastom kulom,
koju narod nazva Kaštel

Izgradnja
Gradske
sportske
dvorane
preporodila
je sportski
život grada

kartulina Crikvenička rivijera

se stan premješta u Pavlinski samostan, a slika sv. Šimuna se postavlja u crkvu Blažene Djevice Marije.

Prvo spominjanje Crikvenice 1412. godine

Na brijegu Gorica razvilo se zbijeno naselje, koje za razliku od ribarskog naselja uz morsku obalu u 19. stoljeću naglo napreduje poticano zaradom sezonskih građevinskih radnika. Na susjednim brdima na Gornjem kraju nastala su naselja Ladvić i Draga, uz more prema Selcu Dvorska, a u delti Dubračine i vjerojatno

po crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije naselje dobiva ime Crikvenica koje se poslije prenosi na široki areal od Selca do Duge. U ušću Dubračine Frankopani 1412. godine grade, uz kapelu Blažene Djevice Marije, Pavlinski samostan kao svoju zakladu, veliku građevinu sa zatvorenim dvorištem i velikom vodospremom, utvrđenu valjkastom kulom, koju narod naziva Kaštel - navela je dr. Radmila Matejčić u svojim tekstovima o Crikvenici.

Tada se ime Crikvenice prvi put spominje. Naime, 14. kolovoza 1412. godine, u darovnici kneza

Nikole Frankopana IV. koji je pavlinima darovao samostan uz Dubračinu, navedeno je ime naselja Crikvenica, stoga su Crikveničani za Dan grada izabrali upravo taj datum koji se svake godine svečano obilježava, kao i Vela Gospoja, zaštitnica Crikvenice.

Na ulazu u dvorište bivšeg samostana, današnji lapidarij hotela Kaštel, nad lukom je u reljefu prikazan grb pavlinskog reda, na kojem su prikazana dva lava okrenuta jedan drugome s uzdignutom šapom na palmeti datulje na čijoj je krošnji gavran s kruhom u

kljunu. Na mjestu stare kapele sagrađena je veća gotička crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije od koje se sačuvao svod u svetištu. Crkva je 1659. barokizirana, a pavlinski kipari rade dva bočna rezbarvana oltara s vrlo osebujnom plastikom. U svetištu je glavni oltar izveo pavlinski kipar i oltarist Pavao Riedl 1476. godine.

Ukinućem Pavlinskog reda samostan je postao središtem vinodolskoga kaštelanata. Samostan je u prošlom stoljeću postao hotel Kaštel, a svojom izvornom arhitekturom i danas plijeni pozornost turista, koji ga

Ribarski
tjedan
novost
u ljetnoj
ponudi
Crikvenice

Danas crikvenička rivijera dnevno, u glavnoj turističkoj sezoni, ugošćava i do pedesetak tisuća gostiju. Grade se turistički kapaciteti, a u posljednjih desetak godina ovu atraktivnu rivijeru zahvatila je apartmanizacija

Širina kanala
između
Jadranova i Krka
iznosi svega
stotinjak metara

ovjekovječuju svojim kamerama i fotoaparatima.

Privlačna europskoj aristokraciji

Crikvenica je nekad bila ribarsko naselje sve do početaka razvoja turizma. U spomen na tisuću godina ribarstva u Hrvata, i crikveničkim ribarima na Veloj paladi u Crikvenici postavljen je Spomenik ribaru, akademskog kipara iz Crikvenice Zvonka Cara, čije ime danas s ponosom nosi jedna od dvije osnovne škole. Druga nosi također poznato ime Vladimira Nazora, koji je dio svog života proveo i u Crikvenici. Po idejnoj zamisli

Zvonka Cara, a po projektu inž. S. Rovešnjaka, uz samostan na Gorici na mjestu gotičke kapele sv. Antuna franjevci su izgradili modernu crkvu sv. Antuna s nekim elementima neoromanike.

Crikvenica je svjetski poznato turističko središte. Turizam se tu počeo razvijati prije više od 120 godina. Privučeni blagim podnebjjem ondašnji investitori iz Austro-Ugarske Monarhije, predvođeni nadvojvodom Josipom, bratom cara Franje Josipa, vrlo brzo su prepoznali blagodati klime na zdravlje i počeli investirati u gradnju prvih hotela, kupališta, pansiona, ladanjskih vil... Crikvenica,

poput Opatije, počela je privlačiti ondašnju europsku aristokraciju i jet-set na zimovanja i ljetovanja.

Nadvojvoda Josip odlučio je ulagati u Crikvenicu, na preporuku svoga prijatelja Johanna Frieschaufa, profesora iz Graza, koji je u bečkom tisku objavljivao prve napise o Crikvenici i njezinim klimatskim prednostima. Već 1888. godine u Crikvenici je izgrađeno prvo drveno kupalište na mjestu današnjeg Gradskega kupališta, čije predivne pješčane plaže i danas, skrivene među zelenim platanama i borovima, u ljetnim mjesecima dnevno prime i do pet tisuća kupača. Plaža

je uređena, puna zanimljivih sadržaja, a otprije nekoliko godina kraljevi Plava zastava, simbol očuvanog okoliša i čistog mora, kao i još četiri plaže na crikveničkoj rivijeri. Crikveničani su stoga 1888. godinu kada je izgrađeno gradsko kupalište uzeli kao početak organiziranog turizma.

Vec nekoliko godina kasnije, 1891. godine izgrađen je hotel nadvojvotkinje Clotilde, a ubrzo potom, 1895. i luksuzni hotel nadvojvode Josipa, koji je dominirao povrh gradske plaže u velikom perivoju, a 1899. mijenja ime u hotel Therapia jer je u njemu osnovan hidroterapeutski

Dramalj - ljetna idila

Slika trenutka, ljetna idila. Na slici je jedan čamac na vodi, u kojem je jedna osoba. U pozadini se vidi more i nebo. Na leđu slike je crnoprto slike luke i morske pejzaže.

Slika trenutka, ljetna idila. Na slici je jedan čamac na vodi, u kojem je jedna osoba. U pozadini se vidi more i nebo. Na leđu slike je crnoprto slike luke i morske pejzaže.

Drama je bio ribarska luka i pun maslinika. Nad njim su ostaci liburnijske gradine opasane rasutim suhozidom. Nalazi amfora oko Kačjaka govore o upotrebi luke u rimska doba. S trga pred crkvom sv. Jelene puca vidik na otok Krk. Crkva je sagrađena 1812. godine na mjestu stare kapele za koju je 1796. kameni oltar izradio riječki kamenorezac Giuseppe Capovilla. Župa je osnovana 1809. godine. Nakon 1812. župnik Mate Balas svojim novcem i uz pomoć mještana gradi crkvu sv. Jelene na mjestu bivše kapele. Unutrašnjost crkve uređena je u 19. stoljeću, 1837. propovjedaonica, a 1845. nabavljeni su glavni oltar i pala. Župni dom je sagrađen nakon 1812. godine.

Dramalj

kartulina Crikvenička rivijera

Jadranovo

Jadranovo - odmor u zelenoj oazi

Jadranovo, bivši Sv. Jakov, najzapadnije je naselje Grada Crikvenice. Smješteno uz more, penje se po blagim padinama do Jadranske magistrale i iznad nje. Osnovna djelatnosti stanovnika je turizam. Puno je vila i vikendica skrivenih u zelenilu i idealno je mjesto za odmor, jer nema hotela, kampova ni odmarališta, već mir i čisto more za uživanje u odmoru. Nedavno je obogaćeno malim butik hotelom Villa Anda, luksuznim objektom, pomalo izoliranim, u velikom vrtu, sa sjenovitim kutcima za odmor, a do plaže vodi oko četiristo stepenica.

U prapovijesti na brijegu Havišće bila je liburnijska gradina opasana nasipom od suhozida. U doba Rimljana zbog blizine

otoka Krka, gdje širina kanala između Jadranova i Krke iznosi stotinjak metara, pod Havišćem bila je luka, o čemu svjedoče potopljene amfore iz 1. i 4. stoljeća nove ere.

Nad ruševinama rimske zgrade u uvali Lokvišće, navodi arheolog Ranko Starac, gradi se manji magazin i zaklonište za mornare i trgovce, koje je bilo u funkciji do početka 17. stoljeća, kada je zgrada spaljena u naletu venecijanske mornarice koja je pustošila uporišta senjskih uskoka uz obalu primorja. Po legendi je uz obalu bila crkvica sv. Jakova u koju su se od studeni sklonili gusari te su ložili namještaj. Kad su u vatru bacili kip sv. Jakova, on nije izgorio. Razjareni bacili su ga u more, ali

kip je isplivao i sada se čuva u ormariću na glavnom oltaru crkve posvećene tom apostolu.

Povećanjem broja stanovnika početkom 19. stoljeća i nakon proglašenja župe 1807. godine gradi se župna crkva sv. Jakova, koja je dovršena 1812. godine. Glavni oltar je zavjet "u bisnoj koleri 1855." vjernika i župnika Cara. U uvalama oko Havišća grade se tunere, a po osuščanim obroncima vinogradi i vrtovi. Stapanjem nekoliko manjih raštrkanih sela tek u novije vrijeme stvoreno je jedinstveno naselje - Jadranovo, maleno opsegom, ali ispunjeno skrivenim povjesnim tragovima.

Prije petnaestak godina, nakon pretvorbe, najveće crikveničko hotelsko poduzeće Jadran d.d. počinje bilježiti negativan trend u poslovanju. U petnaestak hotela i turističkih naselja te autokampove u sastavu Jadrana godinama se nije značajnije ulagalo pa im je i kategorizacija objekata vrlo niska

zavod opremljen tada
najsvremenijom fizioterapijom.

Od kraja 19. stoljeća Crikvenica se ubraja među najbolja europska morska kupališta i klimatska lječilišta zbog čistog zraka i blagotvornog učinka čistog mora na zdravlje ljudi, a gosti su bili bogati pripadnici europske aristokracije. Godine 1906. Hrvatski sabor proglašio je Crikvenicu klimatskim lječilištem.

Danas, pak, obnovljeni hotel Therapia, sa stoljetnom tradicijom, raskošan i elegantan, s četiri zvjezdice, uz ostale sadržaje ima i moderan wellness centar. Istodobno s restauracijom i preuređenjem sačuvana je njegova secesijska i klasicistička arhitektura, a kada se Crikvenica gleda s mora, njegova arhitektura i danas dominira krajolikom, kao i prije stotinu godina.

Poštast apartmanizacije

I drugi crikvenički simbol - romantični hotel Miramare - sagrađen kapitalom mađarskih imućnika 1906. godine u secesijskom stilu, čeka ove jeseni početak kompletne obnove i restauracije, čime se crikveničkoj rivijeri vraća nekadašnji sjaj starih ljetovačišta s raskošnim hotelima, koji podižu ukupnu turističku ponudu na veći stupanj kvalitete.

Razvojem turizma kao osnovne gospodarske djelatnosti na području grada sve više se grade turistički kapaciteti, hotelski i u privatnom smještaju, tako da danas crikvenička rivijera dnevno, u glavnoj turističkoj sezoni, ugošćava i do pedesetak tisuća gostiju. Gostima se osim hotela, u privatnom smještaju nude i visokokvalitetno opremljeni apartmani, a u posljednjih desetak godina ovu atraktivnu rivijeru zahvatila je apartmanizacija, tako da osim turista, u svoje apartmane ljeti dolaze i brojni stanovnici unutrašnje Hrvatske, a u

novije doba i iz inozemstva. Donošenjem Prostornog plana uređenja 2003. i niza planova nižeg reda, čija je izrada u tijeku, nastoji se od prevelike gradnje i apartmanizacije zaštititi preostali prostor te se preferira razvoj hoteljerstva i pratećih djelatnosti.

Prije petnaestak godina, nakon pretvorbe, najveće crikveničko hotelsko poduzeće Jadran d.d. počinje bilježiti negativan trend u poslovanju, što je danas to dioničko društvo, u većinskom vlasništvu države, dovelo do samog ruba egzistencije. U petnaestak hotela i turističkih naselja te autokampove u sastavu Jadrana godinama se nije značajnije ulagalo pa im je stoga i kategorizacija objekata vrlo niska, većinom s dvije zvjezdice, a samo dva hotela su s tri zvjezdice - Omorika i Kaštel. Očekuje se od Vlade RH da što prije riješi pitanje privatizacije dioničkog društva Jadran, kako bi ta tvrtka novim ulaganjima podigla kvalitetu usluge i zadržala tristotinjak zaposlenih.

S druge, pak, strane hoteli u privatnom vlasništvu Marina u Selcu, Vali i Grand hotel u Dramlju, Selce u Selcu, Therapia i Park u Crikvenici većinom su kategorizirani s četiri zvjezdice ili to novim investicijama nastoje ubrzano postići, čime se obogaćuje ponuda turistima, koji su svake godine sve zahtjevniji i osim sunca i mora traže visok standard usluge, privatnost, zabavu i rekreaciju.

Crikvenička rivijera - destinacija mladih

Najljepša crikvenička šetnica proteže se uz more sa zapada od Kačjaka u Dramlju, Gajevim šetalištem do Crikvenice i Strossmayerova šetališta te šetalištima Vladimira Nazora i Emila Antića do Selca i njegove krajnje točke uvale Slane.

Žila kućavica Crikvenice u ljetnim mjesecima je Strossmayerovo šetalište i

kartulina Crikvenička rivijera

centar grada gdje su se nanizali kafići s terasama s pogledom na more, restorani, hoteli, trgovine, suvenirnice, slastičarnice, zlatarnice i drugo. Tu se sa skrovitih terasa ljeti može čuti glazba evergreena ili pak decentna klasična, a iz nekih gdje se uglavnom okupljaju mladi čuje se glasna trendovska glazba. Najpoznatije mjesto okupljanja onih malo starijih je terasa hotela International, popularni Inter, gdje se jedino u Crikvenici, a vjerojatno i u Hrvatskoj, može uživati u čarobnoj slastici iz vremena Frankopana - "Frankopan torti" - čiji se recept brižljivo čuva. Ta čarolija napravljena je od badema, meda, pistacija, cimeta, ružine vodice i drugih začina, obavijena šlagom te bi svatko tko dolazi u Crikvenicu u posjet ili na odmor trebao kušati tu slasticu.

Mjesto okupljanja mladih i noćnog života definitivno je Crni mol, gdje je danju sve puno prolaznika i kupača s gradskе plaže, a noću se izlazi u pubove i kafiće - popularna okupljališta mladih gdje se želi biti viđen i dobro se zabaviti. Stoga je crikvenička rivijera destinacija mladih, kojima se nudi mnoštvo zanimljivih kulturnih, sportskih i zabavnih sadržaja tijekom ljetnih mjeseci, a sve više postaje i grad sporta. Naime, nakon izgradnje Gradske sportske dvorane mnogi hrvatski prvoligaški klubovi i državne reprezentacije izabrali su crikveničku riviju za pripreme ili održavanje međunarodnih i domaćih utakmica. Osim toga, mladima se tijekom ljetnih mjeseci nude zanimljivi sportski

sadržaji i natjecanja na plažama, koje sve više postaju mjesta cjelodnevnih i glamuroznih noćnih zbivanja. Ronilački sport i sportovi na moru sve više su prisutni na crikveničkoj riviji, kao i motosport i biciklizam. Škole u prirodi već se tradicionalno održavaju u dječjim odmaralištima u Crikvenici i Selcu niz godina, gdje se školarcima nižih razreda nastava i održava uz more, u mirisima lovora, ružmarina i kadulje.

Crikvenička rivijera je i respektabilan zdravstveni centar s Thalassotherapijom, specijalnom bolnicom za liječenje bolesti dišnog trakta i reumatizma, koja ove godine obilježava sto godina postojanja, te privatnim poliklinikama Katunar u Crikvenici i Terme Selce u Selcu.

Gastronomска ponuda svakog mjeseca ove rivijere oslonjena je na riblje specijalitete i domaća autohtonja jela, ali jelovnici su dopunjeni i europskim jelima za turiste koji ne žele kušati neko hrvatsko nacionalno jelo.

Muška klapa "Crikvenica" višestruki je pobjednik na festivalima klapske pjesme, a o ljepoti ovoga kraja govori i kulturna pjesma iz bogatog njihovog repertoara, koju je napisao Nikola Mika Šnjarić "Crikvenice moja". Tu je i poznata tinejdžerska ženska rock skupina Angels te mnogi mladi glazbenici koji se školuju u osnovnoj glazbenoj školi te svoje umijeće kroz KUD "Vatroslav Lisinski" pokazuju Crikvenčanima i njihovim gostima.

Mira Krajnović Zeljak

Crikvenica mladima
nudi bogat noćni život

Kao najuređnije malo mjesto na Jadranu, Selce je ponijelo Plavi cvijet Hrvatske turističke zajednice i nekoliko puta osvojilo Primorsko jedro županijske Turističke zajednice. Čak tri plaže nose Plavu zastavu

Selčani slave 4. kolovoza kao Dan turizma mjesa, obnavljajući stari običaj plovide okićenim iluminiranim barkama

Selce - višestruki turistički šampion

Prvi turisti dolaze u Selce oko 1880. godine privučeni ugodnom klimom i morskim zrakom. To potiče nekolicinu Selčana da osnuju Zadrugu morskog kupališta, koja gradi prvo drveno kupalište, koje je otvoreno 4. kolovoza 1894. godine. Upravo taj datum, 4. kolovoza, Selčani slave kao Dan turizma mjesa, obnavljajući stari običaj noćne vožnje jesenima okićenih iluminiranih barki, što svake godine privlači sve više turista.

U početku je na kupalištu bilo zabilježeno dvadeset kupača. Prema ondašnjem čudoredu, gospoda su se kupala od 9 do 10 sati, a dame od 10 do 11 sati. Gradnja kupališne zgrade obilježila je veliku prekretnicu, te je od 107 gostiju 1902. godine koji borave u Selcu, godine 1914. taj broj porastao na 446.

Prema zapisima iz povijesti turističkog Selca, početkom 20. stoljeća mjesto raspolaže sa svega dvadesetak soba u privatnom smještaju. Izgrađene su manje vile Cvetić i Papić, a 1910. i velike luksuzne vile Šalda, Odilom i Dražica, kasnije nazvana Amabilis (danas hotel Jadranka) te vila Moj mir, danas hotel Esperanto. U Selcu se 1911. osniva Društvo za uređenje i poljepšanje mjesa Selce - Vinodol, preteča današnje Turističke zajednice mjesa Selce. Hotel Rokan, danas hotel Selce, otvoren je 1912. godine, a otprije je radio mali hotel Zrinski na trgu Placa. Pored Rokana se 1922. godine gradi vila Hrvatska. Nakon Prvog svjetskog rata turizam u Selcu je u stalnom usponu. Električna rasvjeta uvedena je 1927., uređuju se ulice, sade drvoredi...

Godine 1938. Selce je raspolagalo sa 600 ležajeva i bilježilo je posjet oko tri tisuće turista koji su ostvarili oko 40 tisuća noćenja. Grade se novi hoteli, autokampovi i sve više turista bira Selce za svoje mjesto za odmor. Tako danas Selce ima šest tisuća ležajeva u hotelima, odmaralištima,

Povjesna jezgra starog ribarskog Selca sačuvana je unatoč naletu turističke izgradnje

privatnom smještaju i kampovima te ugosti oko sto tisuća gostiju godišnje koji ostvare oko 450 tisuća noćenja. Tri plaže nose Plavu zastavu, a kao najuređnije malo mjesto na Jadranu ponijelo je Plavi cvijet Hrvatske turističke zajednice i nekoliko puta je osvojilo Primorsko jedro županijske Turističke zajednice.

Selce je bilo također kao i ostala mjesta crikveničke rivijere naseljeno već u prapovijesno doba. Najstariji tragovi ljudskih staništa nalaze se na obližnjem brežuljku Sv. Juraj, koji se nalazi na putu prema Bribiru, gdje je sagrađena i istoimena crkvica, a vidljivi su ostaci imozantnoga kamenog opasača na ravnom platou na vrhu brijega. Rimljani su koristili luku, a na obali uz vrelo izgradili su postaju za izmjenu konja i preuzimanje tereta s brodova. Na lokalitetu Podmirišća otkriveni su nalazi antičkog arhitekturnog sklopa s vodospremom iz 2. stoljeća nove ere, a u luci u uvali Jesenova amfore iz 3. i 4. stoljeća. Na lokalitetu Kloštar bio je po predaji "samostan grčkih monaha", po dr. Radmili Matejčić, vjerojatno starokršćanski sklop. Selce se spominje kao luka Bribira 1366. godine. Crkvica sv. Katarine datira iz 1498. godine. Nad njom postupno nastaje autohtono polururalno naselje sa zgradama na "shodiće" i dvorištima ogradićima kamenim zidom uz usku ulicu "kalu". Povjesna jezgra Selca sačuvana je unatoč naletu turističke izgradnje. Uz obalu se u 16. i 17. stoljeću organizirao operativni prostor i vlastelinska kuća "Dvorac", skladišta za sol, vino, dro, carinarnica "harmica" i mlin za preradu maslina "toč". U 18. stoljeću Selce je najvažnija izvozno-uvozna luka Vinodola. Povijesni tragovi i moderan život stopili su se u Selcu koje se turistički razvija i privlači svojom ljestpotom, plažama, starom arhitekturom i nezaboravnim zalascima Sunca, sve više turista.

reportaža

Ljetni dan na trajektima

Subota, zadnja u mjesecu kolovozu, dan kada se događa posljednja velika izmjena gostiju. Za pomorce Rapske plovidbe jedina je razlika u odnosu na prethodne ljetne subote bila ta što se ovog puta dulja vijugava kolona automobila spuštalala niz padinu Mišnjaka dok je Jablanac bio rasterećeniji, turisti polako odlaze.

A na Mišnjaku, kod pokretnog ugostiteljskog objekta "Kod Mečke", kao i svake subote tijekom ljeta već u ranim jutarnjim satima zatjećemo kapetana Dinku Kaštelana,

U očekivanju novog

Iako prvi trajekt ljeti put Jablanca na kopnu kreće već u ranim jutarnjim satima, točnije u 3.30, mi smo, družeći se tog dana s pomorcima "Rapske plovidbe", put Jablanca krenuli u 8.30, najnovijim i najvećim trajektom u floti rapskog brodara "Svetim Marinom". Do Jablanca i natrag družili smo se u zapovjednoj kabini s kapetanom Franjom Kordićem Franetom.

Kolona za ukrcaj u Jablancu

tehničkog direktora "Rapske plovidbe", kojem se u pravilu nakon sat-dva priključuje i generalni direktor "Rapske plovidbe" Dragan Andrić.

Trajekti čekaju jedan drugog

Iako su obojica sada ljudi iz ureda pa bi, za razliku od zaposlenih pomoraca, možda mogli vikend iskoristiti na drugačiji način, osjećaju svojom obvezom da se subotama poput ove nađu tu na Mišnjaku ili u Jablanцу, prateći odvijanje prometa. Uvijek se može ukazati potreba za nekakvom intervencijom, primjerice u subotu 19. kolovoza, kada su kolone na kopnu i na otoku zbrojene iznosile oko 10 kilometara, odlučilo se predvečer gostima u duljoj koloni, na prilazima Mišnjaku, besplatno podijeliti preko 700 piroški.

- Nisam po godinama najstariji, najstariji je Vinko Plješa, međutim po radnom stažu i, naravno, po zapovijedanju jesam - rekao nam je popularni Franeta. - U "Rapskoj plovidbi" radim već pune 42 godine pa sam tako od tvrtke mladi svega dvije godine. Tvrta je naime osnovana 1963. godine, a prva trajektna veza s Jablancem na kopnu, preuređenim legendarnim ribarskim brodićem "Cutinom" ostvarena je 1. lipnja te godine.

Iako po normalnim vremenskim uvjetima plovidba do Jablanca traje samo 15 minuta, događa se, osobito zimi, da za nevremena vožnja potraje i po dva sata, a nebrojeno smo se puta našli u situaciji da je nužno trebalo pristati u Jablancu kako bi se kola Hitne pomoći uputila prema Rijeci spašavajući život pacijenta.

Isplovjavajući iz Jablanca, kapetan nam je ukazao na problem koji se vezuje za loše maritimne sposobnosti te kopnene luke.

- Vidite, ispred Jablanca, dok smo mi ukrcavali trajekt, "Sveti Kristofor" morao se zaustaviti na pučini i čekati nas, kako bi nakon našeg isplovljavanja uplovio u Jablanac. Tu se nažalost gubi dragocjeno vrijeme, i u tijeku velikih izmjena turista, kad s obje strane imamo kilometarske kolone, nepotrebno se produljuju čekanja za ukrcaj na trajekt. Raduje me činjenica - dodao je - da će se uskoro početi graditi trajektna luka u Stinici čime će se ta čekanja ubuduće uvelikoj skratiti.

Za našeg će kapetana domaćina, u kasnijem razgovoru, direktor "Rapske plovidbe" Dragan Andrić reći:

- Sjećam se, kao da je to bilo jučer, kada je posada pod zapovjedništvom upravo Franje Kordića Franete trajektom "Rab", prvim od naših većih novosagrađenih trajekata, 1. kolovoza 1993. obavila besprijekorno premijerno pristajanje u trajektnu luku Jablanac. Stekao se dojam da su taj manevar napravili stotinu puta do tada.

Rezultati još bolji nego lani

Ploveći još nekoliko puta, mijenjajući trajekte, između Raba i kopna, kušajući usput u salonu trajekta i ukusnu riblju lešadu, koja se tog dopodneva našla na jelovniku izvanrednog brodskog kuhara Nevenku Debeliću, dobili smo od generalnog direktora još nekoliko zanimljivih podataka o "Rapskoj plovidbi".

- "Rapska plovidba" će obilježiti

sljedeće godine 45 godina svog postojanja. Riječ je o dioničkom društvu koje je od 1995. godine u vlasništvu Rabljana, uglavnom zaposlenih i ranije zaposlenih u "Rapskoj plovidbi", dok se 20,7 posto udjela nalazi u vlasništvu Grada Raba. Ne računajući uredsko osoblje, u "Rapskoj plovidbi" zaposleno je 30 pomoraca kojima se ove godine, zbog uvođenja dodatnih noćnih trajektnih linija, priključilo još 6 sezonskih pomoraca. Zaključno s kolovozom, ove je godine trajektima "Rapske plovidbe", između Mišnjaka na Rabu i Jablanca na kopnu i obrnuto, prevezeno 850 tisuća putnika ili 1,2 posto više nego lani te 273 tisuće vozila što je za 1 posto više nego u istom razdoblju prošle godine.

U očekivanju izgradnje nove trajektnе luke i pristupne ceste u Stinici, kao i rekonstrukcije trajektnog pristaništa Mišnjak na Rabu, pred "Rapskom plovidbom", rekao nam je Dragan Andrić, stoje još dva značajna zadatka: izboriti se za dobivanje koncesije prema novom Zakonu o pomorskom obalnom i linijskom prometu te izgraditi još jedan trajekt kapaciteta prijevoza 60-70 automobila i 250-300 putnika.

Zaključujući jednodnevno druženje s djelatnicima najuspješnije rapske tvrtke, prvi čovjek "Rapske plovidbe" pozdravio je akciju rapskih čelnika kod nadležnog ministarstva kako bi se riješio problem prekomjernog zatvaranja prometa Jadranskom magistralom zbog jakih vjetrova, ali često i zbog vjetrića, te se zahvalio na izvanrednoj suradnji tijekom ljeta djelatnicima policijskih postaja Raba i Senja.

Hrvoje Hodak

Najuspješnija rapska tvrtka znatno je pomladila flotu trajekata. Raduje i činjenica da će se uskoro početi graditi trajektna luka u Stinici čime će se čekanja na ukrcaj ubuduće znatno skratiti

“Rapske plovidbe”

pristaništa

Kapetan Franjo Kordić Franeta:
U “Rapskoj plovidbi” radim već
pure 42 godine pa sam tako od
tvrtke mlađi svega dvije godine

Prevezli 20 milijuna putnika

Precizno vođena statistika daje još nekoliko zanimljivih podataka. Tako ona, primjerice, kazuje da su trajekti rapskog brodara u minule 44 godine oplovili oko 2,5 milijuna nautičkih milja, kao i to da su u tom vremenu prevezli oko 20 milijuna putnika te preko 6 milijuna osobnih i ostalih vozila. Od 1993. do sada trajektna je flota izgradnjom novih trajekata “Raba”, “Svetog Kristofora” i “Svetog Marina” znatno pomlađena, a na prosjek od 5 godina starosti doći će dogodine kada bude sagrađen još jedan novi trajekt koji će, doznali smo, nositi ime “Barbat”.

*U luci
Jablanac
trajekti su
prisiljeni
čekati jedan
drugog - “Sv.
Kristofor” čeka
“Sv. Marina”
da obavi
ukrcaj*

projekti

Tornjaci su izvorna hrvatska pasmina planinskog psa čiji korjeni sežu još u 13. stoljeće

Poštjući ideju očuvanja prirode, u Primorsko-goranskoj županiji oduvijek su bili voljni pomoći različitim projektima koje provode domaće i međunarodne organizacije, a jedan od projekata potpomognut i županijskim sredstvima bio je LIFE III projekt "Zaštita i upravljanje vukovima u Hrvatskoj". Zanimljivost ovog projekta je u tome što nije isključivo vezan za brigu o vukovima, već i za zaštitu stočara koji žive na području PGŽ-a. Naime, pravilnom zaštitom stoke, točnije onemogućavanjem pristupa stoci vukovima (ali i ostalim velikim predatorima kao što su ris ili medvjed), istodobno se štite ne samo stoka i stočari, već i predatori. Imajući to na umu u PGŽ-u su od ukupne svote izdvojene za ovaj program, a riječ je o 99.999 kuna, znatan dio namijenili kupnji električnih ograda (36.734), odnosno nabavi štenaca psa tornjaka (9.500), dok je za dvije ogrlice namijenjene telemetrijskom praćenju vukova izdvojeno 53.765 kuna.

Prvi korak u realizaciji spomenutih sredstava bila je kupnja i predaja štenaca psa tornjaka, planinskih pasa idealnih za čuvanje ovaca i borbu protiv vukova. Riječ je o izvornoj hrvatskoj pasmini planinskog psa čiji korjeni sežu još u 13. stoljeće, a uzgajan je na onim područjima Hrvatske te Bosne i Hercegovine gdje se uzgajala stoka, pojašnjava nam Alojzije Frković, ovlašteni stručni vještak za lovstvo Ministarstva kulture za područje PGŽ-a. "Po urođenim psihofizičkim osobinama ti su psi ravноправni suparnici krupnim zvjerima risu i vuku. Stalnim

nadziranjem i označavanjem prostora kojim se kreću oni stvaraju zaštićeni teritorij u koji vuk ili ris ne žele ući, osim ako se ne kreću u čoporu. Ako se takav ulazak ipak dogodi, tornjak lajanjem upozorava na nepoželjne goste, a sposobni su i sami riješiti se uljeza pa je logično da ih svi stočari vole", ističe Frković

Upravo te pse, točnije dva i pol mjeseca stare štence tornjaka, PGŽ je u veljači 2005. godine poklonio petorici goranskih stočara - Igoru Ivaniševiću (Moravice), Lazi Mamuli (Gomirje), Kristijanu Jardasu (Vrbovsko), Miljenku Kauzlaricu (Sunger) i Jeleni Malnar (Tršće). Igor Ivanišević koji u Moravicomama, uz redovan posao u Gradu Vrbovskom, užgaja i 60 ovaca, iznimno je zadovoljan svojim tornjakom kojeg je nazvao Cezar. "Brinuo sam o njemu točno po savjetima i uputama stručnjaka od prvog dana i sad je već izrastao u lijepog i jakog mladog psa. Cijepim ga redovno i provodim sve potrebne kontrole, a on svoj posao obavlja odlično i ovce ga slušaju. Svojom pojavom djeluje zaštitnički i prema bilo kome drugom tko se pojavi uz ogradu s ovcama. Stalno je uz ovce bez obzira na vremenske uvjete, a kad uvečer ovce uđu u štalu i on je s njima. Mjesečno za njegovu prehranu trošim oko 200 kuna za njegovu posebnu hranu što mu je sasvim dovoljno. Štoviše, neki put mu i ovce pojedu hranu, ali se ne ljuti na njih. Iako je kao čuvar odličan,

Tornjaci - strah i

Psi ravноправni suparnici krupnim zvjerima - Bundaš Kristijana Jardasa iz Vrbovskog

jako je miroljubiv pa ga vole i naša djeca. Pravi je ljubimac obitelji", ističe Ivanišević.

Darovanim tornjakom, imena Don, vrlo je zadovoljan i Miljenko Kauzlaric iz Sungera. Uz stalnu brigu koja je uključivala redovnu prehranu tri puta na dan, stalni nadzor veterinara i godišnje cijepljenje, Don je postao pravi čuvar. "Stalno je uz ovce i u svakom se trenutku trudi naći dominantan položaj kako bi ih nadgledao. Blage je čudi prema ljudima, ali prema drugim psima je vrlo agresivan i ne dozvoljava njihovo približavanje. Uz ovce ga držim stalno, čak i tijekom zime jer smo se uvjernili da mu snijeg nimalo ne smeta, a svojom pojavom sigurno je sprječio približavanje vukova jer otkad ga imamo nismo zabilježili niti jedan incident. Vrlo sam zahvalan Županiji na ovoj donaciji jer zaista pomaže u ovom poslu", rekao nam je Kauzlaric.

Kristijan Jardas svog je tornjaka nazvao Bundaš i od prvog ga je trenutka smjestio uz ovce. Nocu

je s njima u štali, a preko dana stražari na ulazu. Nepovjerljiv je prema strancima i pogotovo prema drugim psima, a svoj posao odlično obavlja. "Znamo da se na ovim područjima pojavljuje jedan čopor vukova, ali se mojim ovcama nisu približavali što je sigurno i velika zasluga Bundaša. Smatram ga izuzetno korisnim i ukoliko se odlučim na povećanje broja ovaca kojih je trenutačno 35, sigurno ću kupiti još jednog ovakvog psa", govori Jardas dodajući kako mjesečno na Bundaševu prehranu troši 300-400 kuna, a dio te prehrane je, vjerovali ili ne, burek od sira i jogurt kojeg Bundaš svako jutro s velikim zadovoljstvom doručkuje! "Cijenim ovaj poklon PGŽ-a, a volio bih da nam država ili lokalna samouprava još više pomažu, bilo kroz porezne olakšice ili kroz isplatu poticaja, jer svi koji se u Gorskem kotaru bave stočarstvom, bilo kao jedinim izvorom prihoda ili dopunskim poslom, takvu pomoć i zasluzuju", smatra Jardas.

Marinko Krmpotić

Štence tornjaka Županija je u veljači 2005. poklonila petorici goranskih ovčara. Danas svi oni ističu zadovoljstvo svojim psima; tornjaci vole djecu, nepovjerljivi su prema strancima a pravi su "penicilin" za predatore koji nasrću na stoku

trepet za vukove i risove

Zaštita električnim ogradama

Osim pasa tornjaka dodijeljeno je, u dva navrata, ukupno i 13 električnih ograda koje su dobili Ivanka Muhić (Plešće), Drago Uremović (Novi Vindolski), Miodrag Kosanović (Carevići), Goran Tomić (Lič), Zlatko Kranjac (Blaževci), Marta Šebalj (Tršće), Goran Medved (Lukovdol), Anton Kružić (Sunger), Marica Francišković (Begovo Razdolje), Ivan Mihalić (Blaževci), Božidar Grohar (Jablan), Sanja Polovina (Gomirje) i Marija Kostelić (Prezid). Sve ograde su pravilno postavljene i u funkciji su što znači da naponom koji se kreće u rasponu od 4.500 do 10.000 vati zaštićuju stoku od napada predatora, štiteći istodobno i predatore koji nakon tog "električnog upozorenja" ne stradavaju već dobro opomenuti više nikad ne dolaze na to mjesto. Napokon, u srpnju 2005. godine kupljene su i dvije ogrlice za satelitsko praćenje vukova. Jednu od te dvije ogrlice nosi dvije i pol godine mrlja vučica Sara, dio čopora "Snježnik" koji se kreće na terenu površine 170 četvornih kilometara i to na području Nacionalnog parka "Risnjak" i sjeverno od ovog zaštićenog područja.

Tornjak je radni pas

U Hrvatskoj je prva državna donacija štenaca tornjaka ostvarena u veljači 2004. godine za ovčare s Dinare i od tada pa do danas podijeljeno je oko 50 štenaca, rekao nam je Alojzije Frković posebno naglasivši kako su pri preuzimanju štenaca novi vlasnici morali potpisati ugovor po kojem će pri uzgoju i držanju tog psa u potpunosti poštovati točno određena pravila. "Naime, tornjak kao ovčarski pas svoju će funkciju obavljati samo ako živi uz stado na otvorenom prostoru, nikako na lancu ili kao kućni ljubimac. Nažalost, tijekom 2004. i 2005. godine pri obilasku tornjaka koje je država poklonila na području Gorskog kotara u dva sam navrata uočio upravo suprotno ponašanje - u jednom je pas bio vezan u dvorištu pa je vuk mirno zaklao ovce, a u drugom je pas služio kao kućni ljubimac", napominje Frković dodajući kako to nije ispravan način ponašanja.

Otkad ga imamo nismo zabilježili niti jedan incident s vukovima - Miljenko Kauzlaric i Don

ekoetno

Dušan Kaštelan – Natura Rab

Zemlja

Dušan i Marijana sa svojim sinovima Matijom i Pavlom ispred ambijentalno stilizirane prodajne kućice na svom imanju u Barbatu

Proizvodi Nature Rab

Natura Rab
Ukupne kiseline do 5%
0.5 l

DELIKATESNI PRO
Ocat od eko meda

Med iz vlastitog pčeljaka
Rok uporabe 2 godine

Novi iz palete proizvoda – ocat od meda

Preradba Nature Rab oslanja se na lokalne prirodne resurse otoka Raba. Dio proizvoda je u Hrvatskoj unikatan, a gospodarski objekt ima status "za Europsku uniju izvozni objekt finalnog proizvoda", što je prvijenac te vrste u našoj županiji

prije svega

Miris zemlje, mediteranskog bilja izniklog iz krša, prvo je što će svaki došljak osjetiti dođe li na Rab s južne, barbatske strane. I baš taj blagotvorni eterični potpourri kadulje i magriža (smilja) bio je povod obitelji Kaštelan da iz ruku nezasitnog apartmanskog turizma otme barem jedan dio starog barbatskog krajobraza i da, na radost svih onih koji čeznu za pravim vrijednostima, na njemu usidre svoje obiteljsko gospodarstvo.

Odlučni u nastavljanju 85-godišnje obiteljske tradicije, na 4000 četvornih metara, gospodin Dušan i supruga Marijana podigli su i uredili eko centar oglednog tipa "Natura Rab" - obiteljsko gospodarstvo koje objedinjuje finalizaciju proizvoda baziranih na medu i ostalim proizvodima pčelinje zajednice, samoniklom i kultiviranom ljekovitom bilju, maslinovom ulju i domaćoj rakiji, i prodaju vlastitih proizvoda na kućnom pragu. Njihov gospodarski objekt ima status "za Europsku uniju izvozni objekt finalnog proizvoda", što je prvijenac te vrste u našoj županiji, ali i na cijelom Jadranu.

S osloncem na tradiciju

Iako vidno zadovoljan, sada kada je kvalitetom i radom razoružao i posljednjeg skeptika, kada iza njega стоји moderan pogon i brojne nagrade, gospodin Kaštelan, prisjećajući se Raba svojeg djetinjstva, ipak razgovor započinje tužnjim tonovima. I nije to ona tuga nostalgije koju osjećamo zbog same činjenice prolaznosti i sjećanja, nego tuga zbog nestanka nekad kultiviranih rapskih imanja koja su se naslijedivala s koljena na koljeno, zbog gubitka svijesti o zemlji kao

Marijana Kaštelan na prodajnom mjestu u gradu Rabu

takvoj.

A kada je ta zemlja u pitanju, sve su češće, priča nam gospodin Kaštelan, one situacije u kojima sin pita oca: "Ćaće, unda, za koliko si je prodal?" a starac zagledan u prazno, s gropom u grlu, odgovara: "Zavavek, sine, zavavek!"

Prisjeća se tako gospodin Kaštelan, sa silnim poštovanjem, i svojega djeda Josipa koji ga je prvi učio ljubavi prema zemlji i njenim tajnama, rezidbi vinograda, indikivanju, koji ga je uostalom prvi uvodio i u svijet prodaje, odvodeći ga kaićem u Jablanac, u ono vrijeme kada još ni cesta, ni trajekata nije bilo. Tamo bi turistima prodavali muškat.

- Moj je djed, koji je i sam bio učen čovjek, poljoprivredom visoko školovao desetero djece i taj me argument držao u uvjerenju da s ovim projektom nismo mogli pogriješiti.

I zaista, uz velik trud i dugoročnu strategiju temeljenu na ekološkom pčelarstvu, ime Natura Rab u posljednjih je nekoliko godina postalo neizostavni "brand" agroturističke

ponude otoka Raba i čitave regije.

- Naša se preradba oslanja na lokalne prirodne resurse otoka Raba koji doista može postati oaza ekološke proizvodnje. Dio naših proizvoda je jedinstven, unikatan, u Hrvatskoj patentiran kao vlastiti "brand" i to su sve proizvodi sa sigurnim, pouzdanim porijekлом, pakirani u prikladnoj, ekološki prihvatljivoj ambalaži, pojedinačno ili kao sastavni dio prepoznatljive "Rapske eko košarice".

Važnost prezentacije proizvoda

Brojna priznanja za sve uloženo samo su dodatni motiv ovoj vrijednoj obitelji za daljnje pomake u razvoju assortmana ekoloških proizvoda i hrvatskog eko suvenira.

No da je na tom putu bilo poteškoća, i da će ih još biti, to im je bilo jasno još kada su rekli zbogom Rijeci, ostavljajući za sobom sigurne poslove u informatičkom inženjeringu i školstvu.

- Bez golemog odricanja i konstantne potpore supruge Marijane, podrške mojega oca, teško bi se našlo snage za sve ovo. I sinovi Matija i Pavao već su uključeni u gospodarenje, i kroz rad uče puno više cijeniti to što imaju.

Proizvodi s oznakom Natura Rab danas se mogu pronaći u Barbatu, na obiteljskom imanju gdje, u za tu svrhu ambijentalno stiliziranoj kamenoj kući, stariji sin Matija znatiželjnim kupcima objašnjava sve bitno što se krije iza svakog pojedinog proizvoda.

U staroj gradskoj jezgri djeluje i drugi izložbeno-prodajni prostor u kojem glavnu riječ vodi supruga Marijana. I tu je također, uz prodaju, velik akcent dan na prezentaciju i degustaciju svih proizvoda.

- Jako je važno ljudima objasniti naš pristup proizvodnji - kaže Dušan Kaštelan - jer nije

Među vašim proizvodima, a u paleti ih imate preko 50, uvijek se pronađe poneki novi. Vidjeli smo da ste proizveli i ocat od meda.

Nikad ne stojite na mjestu?

- Nastojimo uvijek biti ispred drugih, po kvaliteti, po inovacijama u proizvodnji, ali isto tako želimo ukazati i ostalima da ono po čemu doslovno gaze može postati vrijedan proizvod i temelj njihove egzistencije. Pozivaju nas da govorimo o našim iskustvima i to nas veseli. Nastojimo svojim primjerom biti uzor ostalima u podizanju kvalitete ponude, ali i u spoznaji da zdravo obiteljsko okruženje može biti temelj uspješnog obiteljskog gospodarstva i kvalitetan model za poticanje održivog razvoja otoka.

svaki 'med od kadulje' med od kadulje. Mnogi to ne znaju. Da znate samo koliko truda stoji iza te 'zlatne' količine pravog kaduljinog meda... I uostalom, puno je teže doći do meda ovdje na Primorju nego primjerice u Slavoniji, a opet nam se događa to da se slavonski med prodaje pod primorski. To se, unatoč mogućoj neupitnoj kvaliteti slavonskog meda, ne bi smjelo događati, jer ti proizvodi naprosto nisu isti i ne mogu imati istu cijenu. Uzmite u obzir samo podatak o 820 biljnih vrsta koje rastu na ovom otoku. Gdje to možete naći?

Hrvoje Hodak

obljetnice

Prirodoslovni muzej u

Jos će se poneki Riječanin prisjetiti kako je jednom davno i Rijeka imala zoološki vrt i akvarij, često odredište obiteljskih i školskih izleta, na veliku radost mališana. Riječki je zoološki vrt svoja vrata zatvorio 1962. godine, no netko ipak sve te godine, i danas, brine o flori i fauni našega kraja, njenom očuvanju i dostoјnjom prezentiranju, posebno djeci i mladima. A upravo cete na njegova vrata zakucati želite li svome školarcu pokazati kako izgleda »običan« morski pas, a kako »velika bijela psina« - poput one iz filmova, ili kad vam vaš mališan ne vjeruje da jednom davno nije bilo Kvarnerskoga zaljeva niti Jadranskoga mora, i da samo u Hrvatskoj živi oko 35.000 kukaca...

Radi
se, naravno, o
Prirodoslovnom muzeju
u Rijeci.

Među ustanovama u kulturi čiji je osnivač Primorsko-goranska županija ovoga smo puta za vas odabrali dvostrukog slavljenika, jer Prirodoslovni muzej ove godine slavi čak dva rođendana - 130. godišnjicu utemeljenja prvih zbirki i 60 godina javnoga djelovanja.

Smješten u obiteljskoj vili izgrađenoj 1925. godine na rubu Parka Nikole Hosta, Prirodoslovni muzej u Rijeci, kako glasi njegovo puno ime, danas posjeduje čak 24 zbirke s preko 90.000 muzejskih predmeta. To je specijalizirani i regionalni muzej čija je djelatnost ponajprije vezana uz dokumentiranje i prezentiranje prirodne baštine i njenih osobitosti na području Primorsko-goranske županije s ciljem podizanja svijesti o potrebi njenog očuvanja. Uz razgledavanje stalnog postava, posjetitelji se danas u muzeju mogu i zabaviti uz interaktivne

Idi vidi morskoga

edukativne igre i relaksirati u ugodnom ambijentu botaničkog vrtta. Bogate zbirke po želji možete razgledati uz stručno vodstvo, a dodatnu zanimljivost predstavljaju i multimedijalne prezentacije - video i audio sadržaji koji će posjetitelju dodatno približiti i pojasniti pojedine eksponate.

Danas Prirodoslovni muzej Rijeka djeluje kao znanstvena i edukacijska ustanova i jedina je ustanova koja se bavi biološko-ekološkim istraživanjima mora na području Primorsko-goranske županije.

Rekonstruirano stvaranje Jadranskog bazena

Javnosti najzanimljiviji dio rada Prirodoslovnog muzeja svakako

su njegove zbirke, dijelovi kojih se mogu razgledati u okviru stalnog postava.

Jedna od zbirki muzeja bavi se »Geološkom prošlošću Jadrana«. Jadransko se more posljednjih milijun godina smanjivalo i povećavalo - povlačenjem mora sjeverni dio Jadrana bio je u nekoliko navrata prostrana kopnena nizina, a današnji otoci bili su sastavni dijelovi kopna. Tijekom dugotrajnijih toplijih razdoblja koja su presjecala ledeno doba, led se otapao i more je ponovo preplavljivalo znatne dijelove ondašnjega kopna. Prije desetak tisuća godina Jadran uglavnom poprima današnje obalne crte. Ovdje je prikazana geneza, postanak i razvoj bazena Jadranskog mora u tri konceptcije. U 8 vitrina, s

pomoću originalnih uzoraka taložnih i eruptivnih stijena, te fosila izumrlih vrsta organizama (amonita, foraminifera, koralja, brahiopoda, školjkaša, puževa, ježinaca, dinosaura Istre i kosti špijlskog medvjeda) rekonstruirano je stvaranje Jadranskog bazena i život u njemu, od pramora Tethys do nastanka Jadrana, od prije 230 milijuna godina do danas.

Sada kad znamo nešto više o našem Jadrantu, možemo polako krenuti dalje, u istraživanje dijela njegova podmora. Nekoliko koraka do prve prostorije s lijeve strane odvest će vas u čudesan morski svijet. Malo tko neće na trenutak ustuknuti pred

prizorom »velike bijele psine« koja se ustremila upravo na vas, uronjene u polutamu plavičastoga sjaja, poput one ispod morske površine. No, kad konačno otrgnete pogled od golemlih ralja, uokolo ćete otkriti ništa manje zanimljive primjerke drugih vrsta morskih pasa te velike raže. Potražite li putem touch-screen ekrana više informacija, otkrit ćete da je morskih pasa u Jadrantu zabilježeno 29 vrsta, 24 vrste raže te 1 vrsta cijeloglavki.

Među izlošcima je većina vrsta velikih morskih pasa Jadrana, a svi primjerici ulovljeni su u riječkom području. Veliki bijeli morski pas ulovljen je kod Bakra 1894., golema psina ulovljena je kod Bakarca 1931., a pas glavolja ispred Žukova 1978.

Prirodoslovni muzej u Rijeci ove godine slavi dva rođendana - 130. godišnjicu utemeljenja prvih zbirki i 60 godina javnoga djelovanja. I danas brine o flori i fauni našega kraja, njenom očuvanju i dostoјnom prezentiranju, posebno djeci i mladima

Rijeci

godine. Postav »Morski psi i raže«, čije su otvaranje 1998. godine podržali Primorsko-goranska županija i Grad Rijeka, osmislio je Marcelo Kovačić, dizajn interijera potpisuje Dalibor Laginja, a svjetla Deni Šesnić. U planu su pripreme za obnovu ovog postava, a kompletalna multimedijalna prezentacija trebala bi se krajem ove godine pojaviti i kao CD odnosno DVD izdanje koje pripremaju Marcel Kovačić i Igor Pavić.

Ribe, kukci, sisavci...

Ništa manje zanimljiva nije niti zbirka morskih beskralježnjaka i riba koštunjača – tu možete vidjeti izvanredne primjerke rakova, puževa, školjkaša, sružvi, žarnjaka i različite vrste riba. Porijeklo zbirke uglavnom je iz Madarske kraljevske biološke postaje koja je djelovala u Rijeci od 1905. do 1918. godine. Dio materijala skupljen je terenskim istraživanjima, a od 1987. godine

vrsta) čine 70 % svih poznatih životinjskih vrsta, a u Hrvatskoj ih je po nekim procjenama preko 35.000 vrsta. Ovdje nalazimo primjerke faune kukaca s naših otoka, planina, šuma, krških špilja, rijeka, dolina itd. Tematska podjela ističe veliku biološku raznolikost prostora Primorsko-goranske županije s posebnim naglaskom na područja osobito bogata ugroženim i rijetkim vrstama kukaca. Info-punkt i korištenje interaktivnog CD-ROM-a daje i podrobniji uvid u svijet kukaca, a najnovije tehnike DVD prezentacije i holograma upotpunjaju scenografski i atmosferski doživljaj.

Nakon šetnje livadom, među kukcima i leptirima, idući prostorija dom je eksponatima iz triju zbirki Prirodoslovnog muzeja – zbirke gmazova, ptica i sisavaca. Predstavljene su karakteristične vrste koje pripadaju hrvatskoj fauni, iako muzej čuva i određeni broj egzota. Ove zbirke ne sakupljaju se aktivno, jer u muzeju ne postoje specijalisti za ove skupine (herpetolog, ornitolog i mamolog), te novi muzejski predmeti u ove zbirke ulaze kao donacije ili slučajni nalazi. To ipak ne znači da posjetitelj neće sa zanimanjem razgledati golemu kornjaču, zmije naših krajeva poput poskoka, riđovke ili velikoga kravosasa, medvjeda, divlju svinju, risa i lisicu, te više vrsta ptica (»morske« i »kopnene«).

Doživljaj morskih dubina u akvariju

I kad biste rekli da ste sada vidjeli sve, od geološkog postanka do morskih životinja, kukaca, sisavaca, gmazova i ptica, čekaju vas još ne jedna već dvije iznimne zanimljivosti. Spustit ćemo se polako jednim, pa drugim stepenicama sve do – ispod morske površine, jer smo upravo uronili u prekrasan akvarij. Bazeni su preslike dijelova dna s karakterističnim morskim svijetom za dubine koje

predstavljaju s karakterističnim stanovnicima - ribama, beskralježnjacima, algama i morskima cvjetnicama. Treba reći da je Jadransko more jedno od najistraženijih mora i do danas je otkriveno oko 8.000 vrsta riba i beskralježnjaka, a neke

Milvana Arko-Pijevac,
ravnateljica Prirodoslovnog
muzeja

Smješten u obiteljskoj vili izgrađenoj 1925. godine na rubu Parka Nikole Hosta, Prirodoslovni muzej u Rijeci danas posjeduje čak 24 zbirke s preko 90.000 muzejskih predmeta

Osobna iskaznica

Prirodoslovni muzej Rijeka,
Lorenzov prolaz 1, 51000 Rijeka,
osnovan 1946. godine

Osnivač: Primorsko-goranske županije

Radno vrijeme: Ponedjeljak - petak: 9-19 sati, subota: 9-14 sati, nedjeljom i praznikom zatvoreno

Telefoni: Tajništvo / fax: 051/ 553-669; Ravnateljica: 051/ 553-670

E-mail: primuzri@ri.tel.hr

Web: <http://www.prirodoslovni.com>

Za organizirana vodstva potrebno se najaviti dan ranije kustosu pedagogu na tel. 051/ 553-674.

Prema interesu moguće je održati predavanje »Stanje i zaštita podmora sjevernog Jadran« (trajanje cca 30-90 minuta, prema dogovoru)

Stalni postav Prirodoslovnog muzeja: Metodika oceanografskih istraživanja, Geološka prošlost Jadran, Morski beskralježnjaci i ribe koštunjače Jadran, Morski psi i raže, Minerali, stijene i rude, Akvarij, multimedijalni centar i izložba podvodne fotografije »Fotolovačke priče« autora Boruta Furlana, Sisavci, ptice, gmazovi i vodozemci riječkog područja, Kukci riječkog područja, Botanički vrt Stručni dječatnici: Milvana Arko-Pijevac, viša kustosica, ravnateljica Muzeja, Koraljka Klepač, muzejska savjetnica, dr. sc. Marcelo Kovačić, muzejski savjetnik, Marin Kirinčić, kustos, Željka Modrić, kustosica, Lado Bartoniček, preparator

psa!

materijal se skuplja autonomnim ronjenjem. Ovdje treba svakako spomenuti »Ihtiošku zbirku« Prirodoslovnog muzeja, nastalu još 1945. godine - danas ima oko 2.000 primjera i 280 vrsta, a među najvrijednijim su izlošcima vrste glavoča koje se nalaze u samo nekoliko muzejskih zbirki u svijetu. Među njima se ističu tipovi vrste Gobius kolombatovici (otkliči Kovačić i Miller, 2000.). Tijekom 1998. godine pronađena je samo na četiri lokaliteta uz istočnu obalu otoka Krka.

Iako pravo bogatstvo leži i u suterenu zgrade muzeja, krenimo najprije malo »uzbrdo«, stubištem kroz nevjerojatno bogatstvo kukaca naših krajeva. Ovi najmnogobrojniji predstavnici životinjskog svijeta na kopnu (preko 800.000 opisanih

mediteran Prirodoslovni muzej u Rijeci

Bazeni u akvariju su preslike dijelova morskog dna

Kroz izloške kukaca vidi se velika biološka raznolikost prostora PGŽ-a

zanimljivostima o biljkama iz vrta.
Iako je čitava ova šetnja, zajedno s knjižnicom, publikacijama, izložbama i tribinama upravo ono što je javnosti ne samo poznato već i zanimljivo, velik dio poslova Prirodoslovnog muzeja zapravo se odvija daleko od očiju javnosti, a tiču se znanstvenih istraživanja, obrade i pripreme građe za čuvanje te eventualnu prezentaciju. Ponajprije radi

se o terenskim istraživanjima i prikupljanju prirodnina na području Primorsko-goranske županije, stručnoj i znanstvenoj obradi te sistematizaciji u zbirke, trajnom zaštićivanju muzejske građe i dokumentacije, te valorizaciji prirodnih područja s prijedlozima zaštite. Važnu ulogu ima i Preparatorska radionica Prirodoslovnog muzeja, koja postoji od samog početka njegova rada, a tijekom jedne godine preparira prosječno 200 mokrih i suhih preparata.

Posjetitelja sve više

Znanstvena istraživanja odvijaju se u suradnji sa specijalistima iz drugih znanstvenih institucija - kustosi muzeja kontinuirano surađuju s Institutom za oceanografiju i ribarstvo Split, Centrom za istraživanja mora Instituta Ruđera Boškovića i Hrvatskim prirodoslovnim muzejem u Zagrebu. Zbog nedovoljnog broja specijalista razumljiva je potreba uključivanja stručnjaka muzeja u projekte koje vode eminentne znanstvene institucije Hrvatske, i kustosi muzeja nastoje stići akademска zvanja kako bi ustanova sama mogla biti nositelj znanstvenih projekata vezanih za istraživanja mora. Dodatnu zapreku u istraživanjima mora stručnjaci muzeja vide i u važećim zakonima. Naime, Zakon o zaštiti prirode i Zakon o morskom ribarstvu zabranjuju svako vađenje organizama iz mora izuzev pri istraživanjima znanstvenih institucija, a muzeji ne spadaju u tu kategoriju.

Prirodoslovni muzej posjeduje i zbirke gmazova, ptica i sisavaca

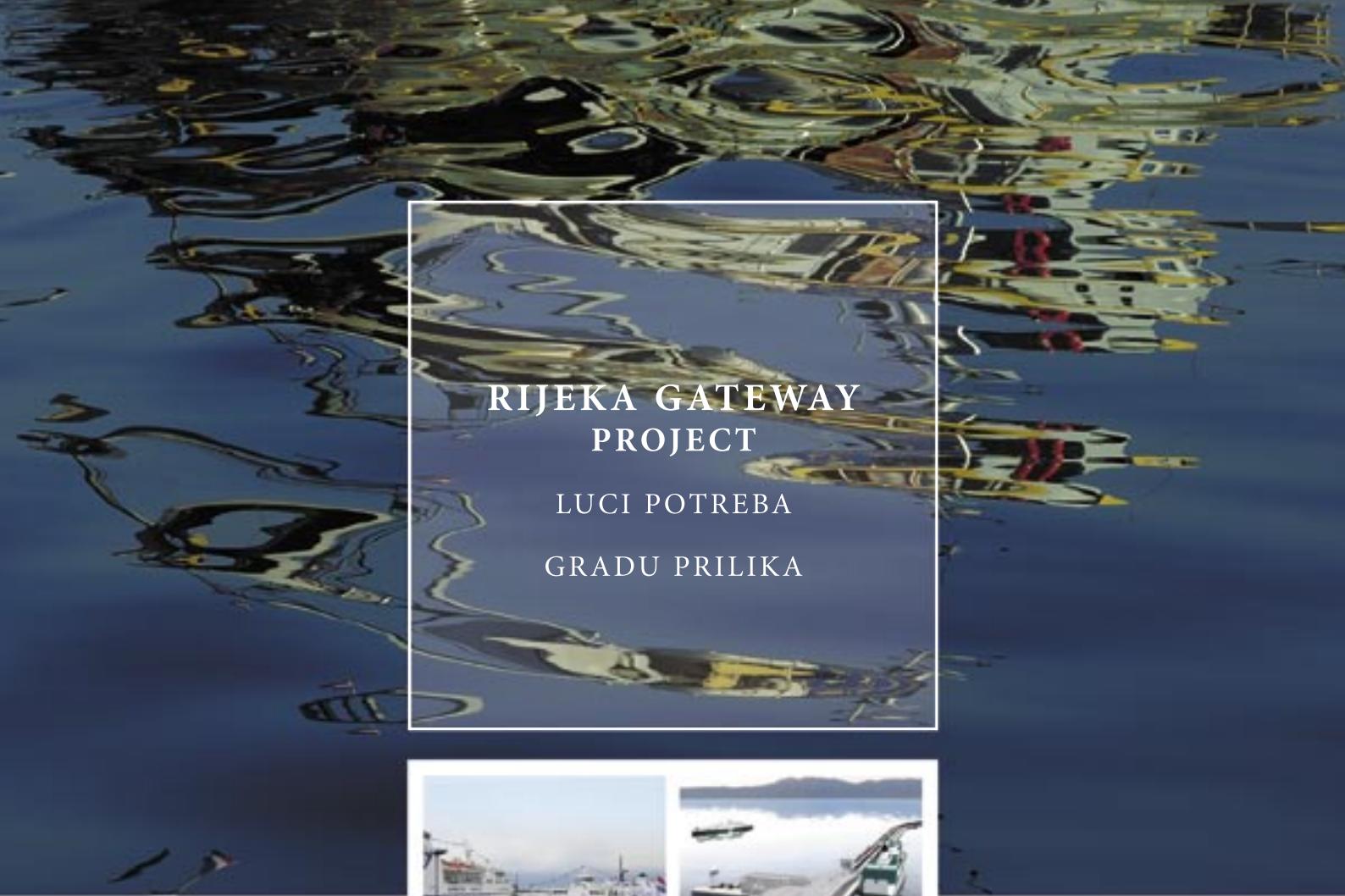
Povijest muzeja

Skupljanje predmeta s ciljem da se u Rijeci osnuje Gradska muzej započelo je 1872. godine. Gradonačelnik Rijeke Ernesto de Veneda, a četiri godine kasnije gradonačelnik Giovanni de Ciotta osniva Komisiju za muzej koja je trebala razraditi program rada. Koncepciju, jednu od najsvremenijih u to doba, razradio je prirodoslovac i istraživač hrvatskoga krša i Kvarnera dr. Joseph Roman Lorenz von Liburnau, po uzoru na bečki Naturhistorisches Museum. Ta je koncepcija i službeno predstavljena riječkom gradonačelniku 16. svibnja 1876., pa se taj dan smatra danom utemeljenja Prirodoslovnog muzeja u Rijeci. Kada je 1893. godine otvoren Gradska muzej (Museo Civico) u njemu su smještene i prirodoslovne zbirke čije su stvaranje pomogli ponajprije privatni donatori. Među njima se posebno ističe Tomaso Gellellich koji je svojom ostavštinom omogućio otkup brojnih prirodoslovnih zbirki i izradu namjenskog namještaja. Nakon II. svjetskog rata inicijativu za osnivanje Prirodoslovnog muzeja preuzeo je Mario Rossi koji je sakupio mnoge prirodoslovne zbirke po raznim prostorima u Rijeci i dobio od ondašnjih vlasti na upravljanje vilu u kojoj muzej djeluje i danas. Izdvajanjem prirodoslovnih zbirki iz Gradskog muzeja te njihovim spajanjem s privatnim kolekcijama, školskim zbirkama i donacijama, 1946. je konačno i formalno osnovan Prirodoslovni muzej, akvarij i zoološki vrt u Rijeci. Tada su nastojanja bila ponajprije usmjerena na obogaćivanje akvarija i zoološkoga vrta, dok se klasičnoj muzejskoj izložbenoj djelatnosti posvećivalo malo pozornosti. Nesporna je činjenica da riječki zoološki vrt nije djelovao u adekvatnim uvjetima, što je konačno dovelo i do njegova zatvaranja 1962. godine. Stalni je postav obnovljen i uređen 1976., s godinama se dodatno obogaćivao, a može se reći da posljednjih desetak godina Prirodoslovni muzej doživljava novi procvat.

Iako se pokušalo ukazati na tu nedorečenost, do sada nije bilo uspjeha.

Terenska istraživanja iziskuju veća finansijska sredstva s obzirom na potrebu opremanja laboratorija tehničkim, elektronskim i optičkim aparatom, kao i nabave opreme za izvođenje terenskih radova, pogotovo ako se radi o istraživanjima u podmorju. Županija financira Prirodoslovni muzej kao proračunskoga korisnika, što znači da se osiguravaju plaće za zaposlenike muzeja te financiraju određeni sadržaji vezani uz uređenje prostora muzeja, uređenje stalnog postava, a financiraju se i neki njegovi programi – ukupno oko 70 % ukupnih prihoda muzeja. U 2006. godini Županija je financirala i obilježavanje 130. godišnjice utemeljenja ove ustanove, a za djelatnost muzeja u ovoj godini iz županijskog proračuna osigurano je 2,35 milijuna kuna. Intencija je Županije da se omogući što bolja prezentacija muzejske građe, te su unutar zadnjih pet godina gotovo svi stalni postavi uređeni i otvoreni za posjetitelje. Da se trud uložen u uređenje isplatio, potvrđuju i podaci o broju posjetitelja. S 2 do 3,5 tisuća posjetitelja od 1998. godine taj se broj penje na oko 7 tisuća posjetitelja godišnje, prošle je godine to već bilo 12.000, a ove se godine očekuje oko 15 tisuća posjetitelja.

Veljka Spinčić-Rajko

RIJEKA GATEWAY PROJECT

LUCI POTREBA

GRADU PRILIKE

LUČKA UPRAVA RIJEKA
PORT OF RIJEKA AUTHORITY

51000 RIJEKA · RIVA 1

TEL +385 (0)51 351-177 · FAX +385 (0)51 331-764

RIJEKA.GATEWAY@PORTAUTHORITY.HR

WWW.PORTAUTHORITY.HR

pijat

Visoko ponad Rijeke, u društvu sa Svetištem Gospe Trsatske i Trsatskom gradinom otvorila je svoja vrata konoba Tarsa. Ovdje su dobro došli svi oni koji su željni predahnuti, odmoriti, na trenutak zastati i udahnuti mirise tradicionalnih primorskih jela, jezikom ispitati vina naših domaćih vinara i zapjevati s društvom.

Na ulazu u Tarsu pozdravit će vas stara maslina i pred vama će se otvoriti svijet primorskih predmeta, oruđa i simbola tako da možete pogledati u pravo lice našeg kraja i zaljubiti se u njega.

"Konoba TARSA"
Rijeka, J. Kulfaneka 10
(iza Dvorane mladosti)
tel. 051 452 089
- radno vrijeme svakodnevno od 11 do 24 sata
- vlastito parkiralište
- dječje igralište

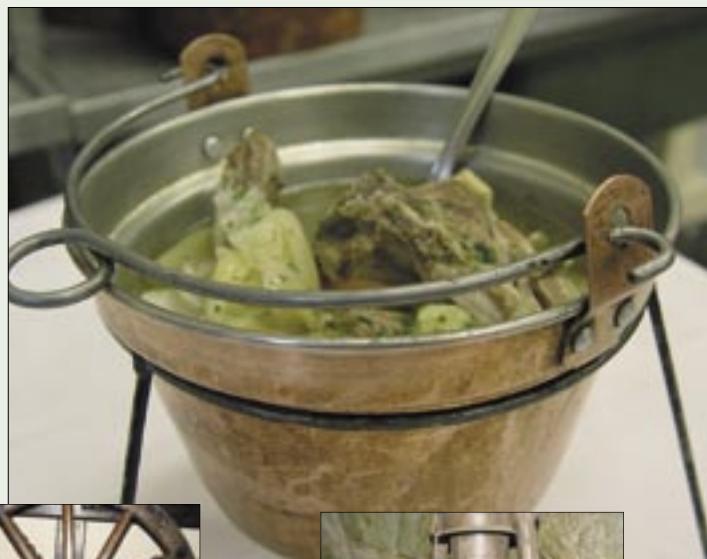
Recept za lešo janjetinu

sastojci za 4 osobe:

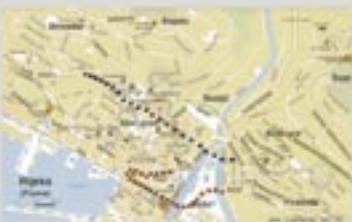
- 1 kg janjetine
- 2 žlice maslinovog ulja
- začina po želji (sol, papar)
- paprika
- kapula
- mrkva
- krumpir
- kupus

priprema:

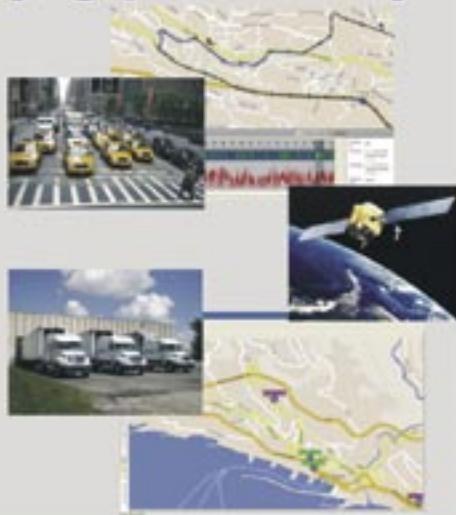
u plitku posudu posložiti janjetinu, papriku, kapulu i mrkvu, lagano začiniti i naliti vode tako da bude sve prekriveno vodom, kuhati barem 2 sata na laganoj vatri, pred kraj dodati na kocke narezan krumpir i kupus, kuhati dok krumpir nije gotov i začiniti još po želji.

Tehnologija u službi efikasnijeg poslovanja

brža usluga
precizniji izvještaji
optimalno korištenje resursa
ušteda na troškovima goriva,
vremena i tel. računa

Ventex fleet management namijenjen je tvrtkama čije poslovanje uključuje svakodnevno korištenje vozila, plovila i drugih pokretnih objekata. Sustav nadzora omogućuje učinkovitije upravljanje voznim parkom, planiranje puta kao i navigaciju optimalnim korištenjem resursa

satelitsko praćenje vozila

Ventex IT

fleet management

www.ventex.hr

Dražice 123 c
Martinkovac
Tel. 051/659-300
Fax. 051/659-301
mail: it@ventex.hr

Jamac održivog razvoja

- čišćenje i degazacija brodskih i industrijskih spremnika
- čišćenje spremnika sirove nafte i naftnih derivata
- sakupljanje i zbrinjavanje otpadnih ulja, otpadnih emulzija te zauljenih otpadnih voda
- sakupljanje i zbrinjavanje opasnog otpada
- čišćenje, TV inspekcija, in-situ sanacija kanalizacijskih sustava
- termička desorpkcija ugljikovodika iz zagadenog tla
- intervencije kod eko akcidenata od 0-24 h

IND-EKO
d.o.o. RIJEKA

Industrijska ekologija i zaštita okoliša
Korzo 40, 51000 Rijeka, tel. 051 336-093, fax 051 336-022
ind-eko@ri-t.com.hr www.ind-eko.hr

art

Vojo Radoičić, likovni umjetnik

Razgovor s likovnim umjetnikom Vojom Radoičićem potaknut je ovogodišnjom nagradom "Vladimir Nazor" što mu je uručena za životno djelo na polju likovnih umjetnosti, scenografije i ilustracije. S druge strane posebno mjesto i prostor u magazinu Primorsko-goranske županije "Zeleno i plavo" Vojo Radoičić zauzima svojim sudjelovanjem u listu od njegova prvog broja kao ilustrator "Priča iz Rijeke i okolice", autora Dragana Ogurlića. Nastojimo krenuti od stvarnog polazišta, njegove gotovo nestvarne likovne bajke bogatog životnog opusa.

Možemo li tu polazišnu točku odrediti kao zavičaj i djetinjstvo?

- To su za mene dva pitanja. Naime, ako se zavičaj računa kao mjesto rođenja, meni je to mjesto sasvim slučajno Slavonska Požega. Meni to pod milim bogom ništa ne znači, niti od tamo imam ikakvih specijalnih uspomena. Vjerujem da ih ni moji roditelji, koji su danas pokojni, nisu imali. Međutim, drugo pitanje

Veseli me stvarati spontano

Jeste li, ako rezimiramo, svjesno planirali svoje umjetničke korake ili ste opus razvijali spontano, poštjujući samoga sebe bez predumišljaja?

- Sve što sam stvarao, osim nekakvih životnih narudžbi, a takih u životu ima jako malo, kod mene je bilo spontano jer me samo to veseli. Ne radim s nikakvim predumišljajem. Sakupljam koješta, mogu vam pokazati u ovoj mojoj kamari što imam, koliko krame, cijeli atelje je krcat svim mogućim i nemogućim citatima koje bih za života još htio napraviti. Naravno, vjerojatno neću ni polovicu, neću niti kvarat napraviti, ali bože moj, ja to pokušavam.

je djetinjstvo. Do desete godine sam živio što u Budvi, što u Kotoru i Dubrovniku, a to je na meni ostavilo jedan mediteranski štih, koji se kako znate do sada provlači kroz moje slikarstvo. Nema stvari koju radim a da neću negdje ugurati nekakav morski pejzaž ili bilo što što ima veze s njim. U svakom slučaju jako sam emotivno vezan za djetinjstvo. U Kotoru sam prekinuo sve odnose, tamo više nemamo ništa, a ono što je postojalo bilo je nacionalizirano. Tamo nemam nikoga, a uspomene su takve da je to više jedna priča koju sam ja u sebi ispleo negoli je nekakva vjerodostojnost. U svakom slučaju, postoji izvjestan broj fotografija koje kad gledam, ili netko počne pričati o nekim ljudima i imenima, onda sam ja u svakom slučaju doma. Na taj način se osjećam emotivno vezan.

Ako smo odredili mjesto zavičaja i djetinjstva, kakva je uloga putovanja?

- Moja je ideja vodilja bila što brže završiti nautiku. No, uvijek sam imao određenog interesa za likovnost i za likove koji se vrte oko toga, plus toga i neke sam gene s očeve strane naslijedio jer su s majčini geni bili glazbeni. Odlazak u mladost, kada počnete realizirati svoj san ili pokušavate doći u zbilju, onda ustanovite koliko ima prepreka. Kada sam završio nautiku, igrom slučaja, čitava se moja generacija nije mogla ukrcati. Na svu sreću, svi koji smo bili stipendisti Ministarstva pomorstva dobili smo određena radna mjesta. Osnovna mi je funkcija bila ići na brod, pa uz put risati itd. Onda sam ustanovio da te dvije komponente ne idu skupa. Jer, koliko god ti bio jako pametan i jako simpatičan, ti ćeš počinjati kao kadet, mali od kužine ili makine i trebat će ti određeni period vremena da te počnu cijeniti po tvojim kvalifikacijama. Vidio sam da će cijelo vrijeme biti nekakav bulin, i čitava mi ta situacija nije štimala. Tada sam

jednostavno sve to prekinuo i otisao na višu pomorsku, završio to i potom otisao u Zagreb nadostudirati ekonomiju.

Marija je otisla ča

No, čitav moj životni put je otisao nekim drugim pravcем. Moj dječački san nije se nikad ispunio. Međutim, ipak sam uspio jednu stvar. Recimo 50., 55. ili 56... ne znam koje godine, otisao sam u Njemačku. Moja je supruga tamo bila na praksi pa sam i ja otisao. Neću reći da naučim njemački, jer sam ga već tada dosta dobro govorio, nego jednostavno da njoj pravim društvo, da joj ne bude dosadno... Zaposlio sam se tamo i to moje zaposlenje zapravo je imalo samo jedan cilj - da odem na akademiju. Otišao sam u Düsseldorf znajući da je tamo profesor na akademiji bio Paul Klee. Naravno, od njegovog profesorstva nije ništa ostalo. Ostale su neke avangardne zasade na akademiji. U toj prvoj šihti, kad sam i ja došao, relativno kasno, u jesen, nisam uspio dobiti stipendiju. Onda sam se zaposlio i taj mi je period od godine i nešto dana bio velika škola. Počeo sam zaradivati kruh, sam se brinuti o sebi, stvorila se obitelj... Počeo sam raditi neke stvari koje do tada uopće nisam. Imao sam mogućnosti i relativno puno putovati i puno stvari vidjeti, što se tada baš i nije moglo.

Kad sam se vratio natrag u Zagreb, onda je, igrom slučaja, dvije kuće dalje od mene, u Zamenhofovoj ulici bila majstorska škola Hegedušićeva. Preko nekakvih cura s kojima sam se družio došao sam u tu školu, upoznao se s Hegedušićem i družio se s njim. Počeo sam mu donositi te moje stvari i onda je on jedan dan rekao: "Čujte dečko, kako bi bilo da vi dođete k meni na Akademiju." Rekao sam: "OK, probat ću si to sljedeće semestarske godine urediti." Međutim, toga sam ljeta išao na nekakvu izmjenu studenata u Italiju i dosta dugo se tamo

Život s

zadržao. Vratio sam se s jednim brdom radova, crteža itd., i to sam pokazao Hegedušiću. Tada mi je rekao: "A kaj će vam onda da se s menom tu maltretirate, hajde idite dalje, delajte." To je bio moj zadnji pokušaj i mot da se eventualno ubacim i administrativno u slikarstvo s nekakvom čitabom. To vam, neću reći otvara vrata, ali kada pišete biografiju onda ipak napišete da ste studirali kod toga i toga. Drago mi je što sam dvije godine boravio u Zagrebu, što sam bio u kontaktu s Hegedušićem i da je on sve te radevine video, a neke čak i imao kod sebe i vrlo ih cijenio.

Kako je pisana riječ ušla u vaše slike?

- Ovako, ja sam još negdje u srednjoj školi, znači u nautici, počeo sasvim slučajno raditi zidne novine. Bio sam nadobudnjak pa sam onda pored tih zidnih novina ozbiljnog sadržaja, izdavao jedne koje su bile kao s nekakvim vicevima, kratkim stvarima koje ljudi volje. Tijekom školovanja, mislim da sam napravio 50-60 tih komada. Nažalost, meni je ostao jedan primjerak. Negdje ga je netko sačuvaо. Svuda su bili i tekstovi kako bi karikature imale glavu i rep. Rekao sam sebi, hajde pošalji to nekom. U to vrijeme kod nas je postojao niz humorističnih časopisa od Kerempuha, Ježa, Pavliha itd. Radove sam poslao na nekoliko adresa i moram reći da su ih svi prihvatali i počeli mi ih objavljivati. Mislim da kao tada, u to vrijeme moga studija u Zagrebu, nikada nisam tako dobro živio. Stalno su mi dolazili. Bio sam stalni suradnik "Slobodne Dalmacije" koja je izdavala podlistak. Urednik je u tome pronašao jednu žicu od mora. Naravno da je to sve povuklo za sobom i daljnji tijek

Život se, barem je takva moja teza, ne sastoji od nekakvih velikih djela. Mi možemo napraviti i raditi nešto veliko, što će mudri ljudi vrednovati ili neće. U svakom slučaju, ono od čega se život sastoji su sitne stvari, i ja mislim da moga slikarstva ne bi bilo da nemam te duševne hrane

e sastoji od mićih stvari

Putovnica crvena i zelena

Osim u Australiji, ponudu boravka dobili ste i u Austriji?

- U proljeće 81. godine imao sam tamo prvu izložbu. Nakon te uspješne i u medijima dobro primljene izložbe pozvan sam mnogo puta. U Beču sam 84. ili 85. godine imao veliku izložbu na kojoj je bio i njihov predsjednik republike i predsjednik vlade. To su priopovijesti koje sam često spominjao jer do tada nisam kod nas imao takve prilike. Nikada ni jedan gradonačelnik niti bilo kakav političar za mene nije ni mrdnuo. Onda je k meni došao bečki gradonačelnik, koji je znajući sve o meni rekao: "Znate, gospodine Radoičiću, nama bi bila čast, a ja ću to urediti u roku od 8 dana, da vi primite austrijsko državljanstvo." A ja mu kažem: "Gospodon Gratz, dajte mi recite što ja sad od toga dobivam, osim što ću dobiti jednu putovnicu zelene boje, uz ovu crvene?" Ne, nisam bio neki jako veliki patriot, ali nisam vidio razloga za to. Danas mislim da sam blesavo to napravio, ako ništa drugo, imao bih čisto drugačije socijalno osiguranje i mislim da bih neke stvari rješavao na drugačiji način.

*Vojislav Radoičić
ovogodišnji je
dobjitnik nagrade
"Vladimir Nazor"
za životno djelo
na polju likovnih
umjetnosti,
scenografije i
ilustracije*

art Vojo Radoičić, likovni umjetnik

moga, nazovimo ga ozbiljnog slikarstva. Kasnije sam svuda uz likovno uvodio i te svoje zapise poput "Marija je otišla ča" itd.

O ljudima i kompromisima

U svome radu uzdižete estetske vrijednosti intimnih životnih situacija. Tu su priče iz kuhinje, iz kondota, iz barke, s razglednicama, mala primorska mjesta... Mislite li da je život najljepši tamo gdje ga obično zanemarujuemo?

- Život se, barem je takva moja teza, ne sastoji od nekakvih velikih djela. Mi možemo napraviti i raditi nešto veliko i to veliko će mudri ljudi vrednovati ili ne vrednovati. U svakom slučaju, ono od čega se život sastoji su sitne stvari, i ja mislim da moga slikarstva ne bi bilo da nemam te duševne hrane. Baš sam sad skoro video nekakve slike na televiziji o Božavi, pa sam se sjetio kako sam i ja imao nekakvu miću barku pa sam po tim škojima obilazio lijepo-desno, i došao jednu večer u tu istu Božavu. Sa sobom sam nosio i nekakav diktafon, pa kad bismo otišli u kakvo selo, dok bih s ljudima čakulao, usput sam ih i tajno snimio. Neke besede i razgovore iz kužine ili kondota poslije sam mogao lijepo upotrijebiti. Naravno, u tome nikada nije bilo loših pobuda s moje strane.

Kako onda vidite umjetnosti u ovom vremenu površnih informacija, u globalnoj kulturi bez intime, u svijetu interneta, sofisticiranog industrijskog dizajna, svemoći kapitala... Ima li u tome mesta za afirmaciju malog ljudskog života putem umjetnosti?

- Pitanje je dobro postavljeno nekome tko je ostao kod tradicionalnoga gledanja na svijet, tradicionalnoga razmišljanja o nastanku ili prestanku umjetničkih stvari. Vi ste pratili i pratite moj put pa znate da se više ili manje vrtim u svome svijetu bez velikih odmaka. Samo ponekad i pod

navodnicima morao sam ući u kompromis iz jednostavnog razloga jer do danas živim od svoga posla. Recimo ako neka publika želi da se vidi Omišalj, jedan tanker i na tom tankeru da bude nekakvo ime, onda je to stvar koja meni ništa ne znači. Ja sam mogao napisati na tankeru da se zove Oliva... Ali oni, dotični ljudi, moji kupci, htjeli su drugo ime. Tako napravim pokoji kompromis iz jednostavnog razloga jer su mi naručitelji omogućili da sljedećih nekoliko dana ili mjesec svoje finansijske probleme ne trebam rješavati. Tako sam za jednu tematsku izložbu prije desetak godina napravio desetak portreta kompjutorski. To je bilo po prvi put u životu da sam se igrao takvom tehnikom. Tada sam video da je to vrlo daleko od onoga što ja sebi želim. Svoju sam suprugu opremio tim kompjutorom, da se igra, slaže karte, da se dopisuje itd. Meni to strahovito puno vremena oduzima pa uzmem neku knjigu... Netko mi je bio rekao, znate, da su me našli na internetu. Pa je onda odjedanput došla moja kćerka i rekla: "Znaš, vidjela sam da si član australskog udruženja umjetnika." Ja kažem: "Vrlo lijepo od njih da su me strpali unutra." Tamo sam imao tri velike, vrlo uspješne izložbe. Dapače, bili su mi ponudili i da svoj životni put nastavim u Australiji.

Nagrade, priznanja i priča s kardiologije

Višestruko ste nagrađivani umjetnik, a posljednja u nizu je nagrada "Vladimir Nazor" za životno djelo. Prihvaćeni ste od struke i publike. Kako te sretne okolnosti utječu na

kreativnost?

- Bio bih jako neskroman kad bih rekao da bilo kakve nagrade ne povlače za sobom unutrašnje zadovoljstvo. Ja sam u životu kupio dosta nagrada, dapače, nekakvih zlatnih kolajna koje nisu baš zlatne. Preteške su da bi bile zlatne. U svakom slučaju su mi nešto značile. Značile su mi u onom momentu kad sam počeo raditi paralelno različite stvari. Bavio sam se čistim slikarstvom, egzistirao kao čovjek koji se brine da mu djeca ne umru od gladi, radio sam u pomorstvu, s karikaturama, ili bolje rečeno novinskim ilustracijama itd. U jednom sam određenom periodu počeo raditi knjiške ilustracije, naslovnice, koješta...

Onda sam neke davne godine napravio jednu knjigu koja je, moram reći, i danas vrlo aktualna. Knjigu koja ima ekološku narav i poruku o sačuvanju našeg Jadrana, Kornata itd. Tada nisam znao, ili bolje rečeno nisam vodio računa o tome da postoji nekakva nagrada "Grigor Vitez" ili "Ivana Brlić-Mažuranić", ili ne znam kako su se druge još zvalе. U tom periodu me netko nazvao, ne znam da li urednik Izdavačkog centra Rijeka, i pitao me što mislim o tome da me nominiraju za "Grigora Viteza". Rekao sam dobro, nominirajte me. Nakon određenog vremena ja sam ušao u nazuži krug, ali interesantno, ta knjiga koja je imala, a i danas ima veliku ekološku poruku, nije prihvaćena. Druge godine, kad sam radio knjigu s Borislavom Ostojićem, nagradu "Grigor Vitez" sam dobio iz prve. Ima jedna jako zgodna anegdota s tom knjigom. Kada sam došao u Zagreb po tu nagradu, već je postojala moja

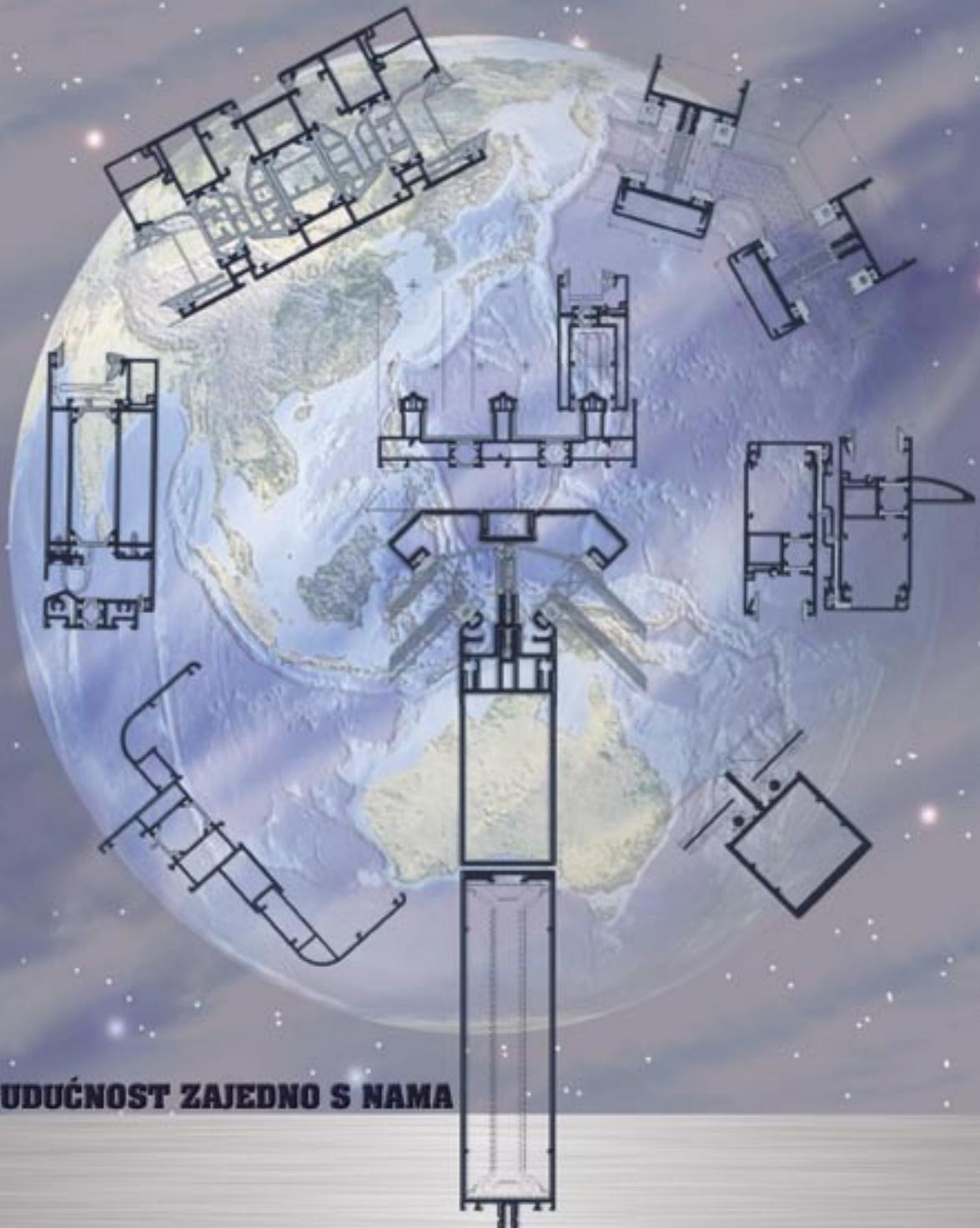
unuka broj jedan. Bila je miča curica s nekim pet-šest godina. Izdavači nisu do promocije stigli otiskati tu knjigu nego su napravili samo korice. Unutar njih nije bilo ništa. Onda su po stolu posložili to i držali nekakve govorance. Moja unuka je došla do stola i otvorila tu knjigu, a onda dotrčala do mene sva uplašena i rekla: "Vovo, ukrali su ti sve slike." No, šalu na stranu, meni je draga da je netko vrednovao moje djelovanje.

S druge stane, ne mogu reći da sam baš u medijima bio jako puno zastupljen, naročito ne u domaćim, u Rijeci... Ali dobro, napiše se pokoja beseda.

Sinoć sam gledao nekakav bedasti komad krimića na televiziji o poštanskoj policiji u Americi i sjetio se događaja od prije nekoliko godina. Jedne nedjelje, u New Yorku, otišao sam u šetnju da nikoga ne gnjavim i došao do glavne pošte. Sjeo sam na jednom velikom trgu i skicirao, igrao se... Pokraj mene su prošli nekakvi ljudi pa su stali. Nedjeljom nije gužva, bilo je relativno rano, oko devet i pol sati. Učinilo mi se po melodiji da neki prolaznici govore hrvatski ili da govore neki slavenski jezik. Napravili su dir pa se zaustavili na par metara od mene i čakulali. Odjedanput se jedna ženska medu njima okrenula i zapitala: "Što nije ovo onaj naš pitur?" A Bože moj, životno djelo je - životno djelo. Ali pazite, nije se time kod mene ništa promijenilo. Eto, ja sam isto tako neki dan na kardiologiji čucao u čekaonici od 8 do 15 sati iako me svi tamoznaju.

Nataša Šegota Lah

KORAK U BUDUĆNOST ZAJEDNO S NAMA

Aluminij
ZEKIĆ
www.zekic.hr

pet pitanja

Opatijac Elvis Stanić zasigurno je jedan od najboljih hrvatskih suvremenih jazz gitarista, multiinstrumentalist i najnagrađivаниji jazz skladatelj novije generacije. U 70-ima i 80-ima sklada i vodi nekoliko rock i pop bandova, djeluje kao studijski glazbenik i glazbeni producent na mnogim vrhunskim pop projektima glavnih zvijezda hrvatske glazbene scene. Godine 1994. osvaja naslov najtalentiranijeg novog studenta (Best Entering Student Talent) i potpunu stipendiju prestižnog američkog Berklee College of Music iz Bostona gdje studira jazz kompoziciju i jazz gitaru. Po povratku u Hrvatsku osniva jazz fusion skupinu "Elvis Stanić Group" koja postaje jedna od najboljih jazz skupina u zemlji. Posljednjih šest godina umjetnički je ravnatelj Liburnia Jazz Festivala koji se održava u Opatiji. Dobitnik je brojnih nagrada i ukupno osam Porina. Samo na zadnjem Porinu održanom u Osijeku dobio ih je tri: "Najbolji jazz album" za album "Bolja strana svijeta", "Najbolja jazz kompozicija" za "Sarabande" i "Najbolja jazz izvedba" za "Peter Pan Picking Strawberries". Iza hrvatskog jazzera leži godina obilježena odjecima posljednjeg uspješnog albuma i još uspješnijeg ovogodišnjeg izdanja festivala koji će ostati upamćen po činjenici da je opatijska publika imala prilike "iz prve ruke" uživati u glazbenom talentu Richarda Bone, kamerunskog umjetnika koji je samo dan poslije svirao na zatvaranju Svjetskog nogometnog prvenstva u Berlinu pred milijunskim televizijskim auditorijem. Nakon kraćeg odmora, Stanić, međutim, već ide dalje, pa će liburnijski kraj uskoro opet na njegovu inicijativu zaživjeti jazzom kroz već uhodane glazbene radionice koje svake godine u Opatiju dode održati nekolicina vrhunskih stranih glazbenika.

Jazz od sumraka do

Elvis Stanić

jazz glazbenik, umjetnički ravnatelj
Liburnia Jazz Festivala

1. LIBURNIA JAZZ FESTIVAL – POGLED UNATRAG, DVA NAPRIJED

Zadnje izdanje festivala pokazalo se najuspješnjim do sad i tako da će biti prava umjetnost održati to na istoj razini. Ljudi misle da to ide po nekom »default« normalno dalje, no tu ima jako puno posla. Sad smo dostigli tu nekakvu srednjoeuropsku razinu jačih festivala i proces organiziranja sljedećeg izdanja već je zapravo počeo. Prvi i najvažniji parametar je novac, odnosno finansijska sredstva koja valja pronaći, a drugi je, ne manje važan, umjetnička koncepcija samog festivala koju valja slagati već sada. Tu je uvijek najvažnije pitanje – zašto baš to. Imam već, naravno, neku koncepciju u glavi za Liburnia Jazz Festival 2007., na koji bih volio dovesti nešto od najboljeg u trendu suvremenog jazz-a, ali jazz-a koji koketira i s elektronikom, DJ-evima, no i s nekakvim retro pristupom. Konkretno, imam na umu sastav MMW – »Medeski, Martin and Wood« koji ima pravi kulturni status i to je svakako odabir za mlađu publiku, za onaj profil publike koji još nije dovoljno upoznat s čitavom jazz pričom i koji tu priču najbolje prihvatača upravo kroz sastave tog tipa. S druge strane, volio bih opet, s obzirom da držimo šarolike stilske obrasce, dovesti Bollywood Brass Band – odlične indijske i engleske glazbenike iz Londona, odnosno The Dirty Dozen Brass band iz New Orleansa. Ravnam se po sljedećem principu – dovesti ono što drugi ne dovode i za što mislim da je publika zakinuta. Zaista mi ide na živce taj tradicionalan koncept po kojem se ne samo u Hrvatskoj slazu festivali i koji uključuje samo provjerenu povijest jazz-a, izvođače aktualne još od polovice prošlog stoljeća naovamo ili eventualno nekakve komercijalne fuzije koje su sve više nego

Na Liburina Jazz Festivalu nastojimo promovirati lokalne glazbenike, a i hotelijeri i turistički djelatnici napokon su prepoznali da je to nešto što strani turisti žele čuti kad posjete Opatiju

dobra glazba. Osnovni moj kriterij za izbor programa nije biografija nego »uhoo«.

2. NOVI PROJEKTI...

Pa sad je najbliži ovogodišnji Ex tempore koji će se zbaviti od 22. do 26. studenoga, radionice na kojima umjetnici stvaraju na licu mesta, umjetnici iz raznolikih kulturnih backgrounda koji se susreću u Opatiji i tamo na licu mesta skladaju novu glazbu, inspirirani onim što ih okružuje. Ove će godine doći kubanski bubenjar Leon Angels, Enzo Favata sa Sardinije, pijanist Daniele Bonaventura iz Ancone, te Vlada Samardžić, basist iz Novog Sada i ja. To su, naravno, radionice otvorene za sve zainteresirane, potpuno su besplatne i prilagodene tome da se umjetnici obraćaju široj publici koja može s njima ostvariti neposredan kontakt. Osim toga, još je nekoliko stvari trenutno u igri, a najvažnija je da bih uskoro trebao početi raditi na novom albumu. Ovog puta ga namjeravam napraviti u suradnji s Alanom Bjelinskim, što znači da bi to bio jedan orkestralni, postjazz, postmoderni album, na kojem bih pokušao spojiti jazz i suvremenu klasičnu, naravno, opet kroz neku moju osobnu vizuru.

3. JAZZ SCENA LIBURNIJE I RIJEKE...

Ove smo godine prvi put – a što je prošlo onako pod normalno i nezapaženo, imali u Opatiji u pravom smislu riječi jazz glazbu na svakom koraku. To mi je uostalom i bio jedan od glavnih programskih ciljeva koje sam si postavio pri povratku iz SAD-a – da se u Opatiju vrati jazz glazba tamo gdje je oduvijek bila i gdje joj je mjesto. Konačno je, dakle, ta scena ovog ljeta zaživjela, jer se na svim terasama liburnijskih hotela mogla gotovo svakodnevno čuti jazz glazba. Dio zasluga sigurno leži na Liburnia Jazz Festivalu na kojem

nastojimo promovirati lokalne glazbenike, a i hotelijeri i turistički djelatnici napokon su prepoznali da je to nešto što strani turisti žele čuti kad posjete Opatiju. Mogu reći i da se nakon sedam osam godina, sada definitivno pojavila jedna nova generacija glazbenika koji su uglavnom mahom bili na studijima izvan Hrvatske, recimo u Klagenfurtu i Grazu, a koji svi sada djeluju ovdje.

4. BITI JAZZER U HRVATSKOJ...

Pa, recimo da nije ni teže ni lakše nego prije. Biti jazzer u Hrvatskoj prvenstveno znači svjesno se prihvati jednog puta odricanja od svih onih finansijskih mogućnosti koje bi mogli postići u nekom drugom glazbenom fahu, no to su neki idealistički principi od kojih nitko od nas koji se ozbiljno bavi ovom glazbom ne odustaje. Meni osobno, nakon godina borbe, svih tih Porina i prisutnosti u medijima više nije teško izdati album i imam jako dobru suradnju s Croatia Recordsom.

5. OSOBNI PROCES STVARANJA I INSPIRACIJE...

Za mene inspiracija ne izvire samo iz glazbe, samo iz potrebe da se igramo glazbom, već je to za mene više nekakav komunikacijski kanal, koji se doslovce prazni nakon što se napuni, uglavnom, rekao bih, impulsima iz krajolika i prirodnih okruženja. To me inspirira više nego same situacije iz kojih ljudi obično stvaraju glazbu. Evo, mogu reći da su konkretno Učka, Istra i cijeli ovaj kraj najveća inspiracija u mom stvaranju. Za glazbu koju stvaram za svoje osobne projekte, neophodni su mi česti odlasci u samoču, duge, duge šetnje i izleti šumom, koje u pravilu izvodim na biciklu.

Vedrana Simićević

HOTEL JADRAN
RIJEKA

HOTEL JADRAN****

Šetalište XIII divizije 46 - 51000 Rijeka
tel +385 51 216 600 - fax +385 51 436 203
e-mail: jadran@jadran-hotel.hr

HOTEL CONTINENTAL**

Šetalište Andrije Kočića - Miočića 1 - 51000 Rijeka
tel +385 51 372 008 - fax +385 51 372 009
e-mail: kontinental@jadran-hotel.hr

TN UVALA SCOTT**

Uvala Gospava bb - 51262 Kraljevica
tel +385 51 281 226 - fax +385 51 281 366
e-mail: hotel-uvalo-scott@ri.htnet.hr

NEBODER

Strossmayerova 1 - 51000 Rijeka
tel +385 51 373 538 - fax +385 51 373 541
e-mail: neboder@jadran-hotel.hr

LUCIJA

Kostrenskih boraca 2/2 - 51221 Rijeka
tel +385 51 289 004 - fax +385 51 289 475
e-mail: hotelucljija@ri.htnet.hr

nagradsna križaljka

Rješenje traženih pojmlja pošaljite do 10. siječnja 2007. godine na adresu:

Primorsko-goranska županija

Magazin „Zeleno i plavo“ (za nagradnu križaljku), Adamićeva 10, 51 000 Rijeka

Izvlačenje dobitnika biti će se 11. siječnja 2007. na Kanalu Ri, a rezultate objavljujemo u

slijedećem broju.

Rješenje traženih pojmlja iz prošlog broja:

Učkarski ZVONČIĆ, crni leptir APOLON, Kranjski LJILJAN, geološki fenomen VELA DRAGA, najviši vrh Učke VOJAK, voda s Učke nazvana po caru JOSIP DRUGI.

Nagrade za br. 6

3 ručka za dvije osobe u restoranu Tarsa u Rijeci

3 knjige „Igor Emil“ Rastka Schwalbe

4 knjige „MOJ GRAD RIJEKA-FIUME na starih razglednicama 1890.-1920.“

5 poklon paketa goranskih autohtonih proizvoda

10 CD-a „Evviva Milotti“

AUTOR: ANTRIKS	KUĆA OD DRVENE GRADE	MODERNI DIO RIMA	SPORTSKA LEGENDA, MIKA	FRANCUSKI REĐATELJ I GLUMAC JACQUES ("MOJ LIJAK")	PRKOS (MIN.)	NEKAD GRAND HOTEL U CRKVENICI	ZVJO ZVAVHNO (GLAZB.)	Foto: M. Šimac							
PSOVKA (REG.)								"METAR"	MJESTO I NACIONALNI PARK U CALIFORNIJI	SUSRET S KIM	TULJANI	ESAD OD MILJA	"RADIUS"	NAJSTARIJI NAZIV ZA CRKVENICU	
UGLAZIBO HRVATSKE HIMNU. JOSIP															
STIPE PLETIKOŠA I TOMISLAV BUTINA															
DUŠIK		PRAVILNOST U OZNAJENI- VANJU STRUČNUAK U LEKSIKOLOGIJI													
SLAVNI AMERIČKI BOXAČ, MUHAMMAD				IMENKA OD MILJA											
KAZATI				PRISEBIR ZA ŠIVANJE											
ANA KARIĆ			GARAVIĆ- DALESĀ												NJEMAČKA TRIJEM SA STUPOVIMA U STAROJ GRČKOJ
TURISTIČKO MJESTO, STARLA LUKA BESKORISNO DIBLJATI, ZADRŽAVATI LOPTU (OBICNO U NOGOMETU)				PUNI ČAROTAC ZEMLJE ANGLOAM JEDINICA POVRŠINE											
PROIZVOĐAČ PIĆA OD HMEJLA								PODLOŠT, PODUMJUŠTOST							
NOGOMETNI TRENER BULJAN								OBROK OTPLATE							
IGRA PRSTIMA IZ IZVIKIVANJE BROJA, ŠUALICA				ŽENA KOJA GOVORI EKAVICOM UTJEL. BOŽ. U HINDUZMU											
EU PRIZNAJANJE ZA ČISTOCU MORA					OTLUČUA OD MILJA, OTA VRSTA ORGANSKIH SPOJEVA										
LENA OLIN			UZVIK NE- STRPLJENJA												
POTICANJE KOGA NA PRIKLJUČE- NJE U POLI- TIKU I SL.			PULSKO GRADSKO KAZALISTE					IRENA, IRENKA OD MILJA NAVEĆA PAPIGA							
"TONA"			PRILOG, DAROVITO, TALENTIRANO SUMPOR												U REDU (ENGL.)
UŽARENA ILI GORUĆA ČISTICA CEGA (UMANJU)								POLJUOTOK KOD DRAMLA							

TERITORIJ

- Površina kopna
• **3.582 km²**
Dužina morske obale
• **1.065 km**
Najveći otoci
• Cres i Krk
• **40.578 ha**
Najmanji otok
• Mali Osir
• **0,08 ha**
Najviši planinski vrh
• Bjelolasica - Kula
• **1.534 m**
Najviše naselje
• Begovo Razdolje
• **1.060 m**

STANOVNIŠTVO

- Ukupno stanovništvo
• **305.505**
Najviše stanovnika
Grad Rijeka
• **144.043**

Najmanje stanovnika

- Općina Brod Moravice**
• **985**

Gradova

- **14**

Općina

- **21**

Naselja

- **510**

Izvor podataka:

Statistički ljetopis
Primorsko-goranske
županije 2005. Ured
državne uprave u
Primorsko-goranskoj
županiji

GOSPODARSTVO

- Udio županije u
ukupnom prihodu
Republike Hrvatske
• **6,1 %**
Izvoz roba
• **238 milijuna USD**
Uvoz roba
• **637 milijuna USD**

INFRASTRUKTURA

- Ceste • **3.442 km**
Željeznice • **135,5 km**
Zračne luke • **4**

Resori županijskog poglavarstva:

Proračun i financije

- Mirjana Dvorni

Školstvo, znanost i tehnologija

- mr.sc. Tatjana Stanin

Zdravstvena zaštita i socijalna skrb

- Vedrana Fržop-Kotulovski

Regionalna suradnja, lokalna samouprava i civilno društvo

- Nedeljko Tomić

Komunalne djelatnosti

- Ingo Kamenar

Gospodarstvo

- prof.dr.sc. Vidoje Vujić

Turizam i ugostiteljstvo

- Damir Lončarić

Pomerstvo i promet

- Ivo Zrilić

Kultura, sport i tehnička kultura

- mr.sc. Elida Ružić

Prostorno i urbanističko planiranje te zaštita okoliša

- Georg Žeželić

Županijski upravni odjeli:

Upravni odjel za turizam, poduzetništvo i poljoprivredu

Žrtava fašizma 17, Rijeka

T: ++385 51 301-200 • F: ++385 51 212-182
gospodarstvo@pgz.hr

Pročelnik: Berislav Tulić

Upravni odjel za pomerstvo, promet i veze

Ciottina 17/b1, Rijeka

T: ++385 51 351-952 • F: ++385 51 351-953
pomerstvo@pgz.hr

Pročelnik: Nikola Mendlira

Upravni odjel za proračun i financije

Adamićeva 10/VI, Rijeka

T: ++385 51 351-672 • F: ++385 51 351-673
proracun@pgz.hr • financije@pgz.hr

Pročelnica: Bosiljka Kalčić

Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i sport

Ciottina 17/b1, Rijeka

T: ++385 51 351-882 • F: ++385 51 351-883
skolstvo@pgz.hr • drustvene.djelatnosti@pgz.hr

Pročelnica: mr.sc. Jasna Blažević

Upravni odjel za upravljanje imovinom i opće poslove

Splitska 2/I, Rijeka

T: ++385 51 351-822 • F: ++385 51 351-803
imovina@pgz.hr • komunalne.djelatnosti@pgz.hr

Pročelnik: Vladimir Čekada

Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb

Ciottina 17/b1, Rijeka

T: ++385 51 351-922 • F: ++385 51 351-923
zdravstvo@pgz.hr • socijalna.skrb@pgz.hr

Pročelnik: mr.sc. Ivo Afrić

Ured županije

Adamićeva 10/III, Rijeka

T: ++385 51 351-612 • F: ++385 51 351-613
ured.zupana@pgz.hr • poglavarstvo@pgz.hr

skupština@pgz.hr

Predstojnik: Branko Škrobonja

Županijski zavod za održivi razvoj i prostorno planiranje

Splitska 2/II, Rijeka

T: ++385 51 351-772 • F: ++385 51 212-436
zavod@pgz.hr

Ravnatelj: prof.dr.sc. Mladen Črnjar

Ustanove u kulturi Primorsko-goranske županije

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja

Muzejski trg 1,
51000 Rijeka
Ravnateljica:
Margita Cvjetinović Starac
T: ++385 51
213-578, 335-772
F: ++385 51 213-578
pomorski-povijesni-muzej
@ri.htnet.hr

Prirodoslovni muzej

Lorenzov prolaz 1,
51000 Rijeka
Ravnateljica:
Milvana Arko-Pijevac
T: ++385 51 553-669
F: ++385 51 553-669
primmuzur@ri.htnet.hr
www.prirodoslovni.hr

Ustanova
Ivan Matetić Ronjgov

Ronjgi 1, 51516 Viškovo
Ravnatelj: Dušan Prašelj
T: ++385 51 257-340
F: ++385 51 503-790
ustanova@ri.t-com.hr
www.ustanova-ronjgov.hr

Ustanove u zdravstvu Primorsko-goranske županije

**DOM ZDRAVLJA
PRIMORSKO-GORANSKE
ŽUPANIJE**

ravnateljica:
Milena Kabalina
Krešimirova 52
51 000 Rijeka
T: +385 51 666-001
F: +385 51 337-405

ISPOSTAVA CRIKVENICA

voditeljica ispostave:
Ivana Zorić
Kotoranska bb
51260 Crikvenica
T: +385 51 241-855
F: +385 51 241-219

ISPOSTAVA ČABAR

voditeljica ispostave:
Vasilija Žagar
Narodnog oslobođenja 7
51306 Čabar
T: +385 51 821-081
F: +385 51 821-683

ISPOSTAVA DELNICE

voditelj ispostave:
Anton Štimac
Šet. I.G. Kovačića bb
51300 Delnice
T: +385 51 812-237
F: +385 51 814-326

ISPOSTAVA KRK

voditelj ispostave:
Ratko Gašparović
Vinogradarska bb
51500 Krk
T: +385 51 221-155
F: +385 51 221-239

ISPOSTAVA MALI LOŠINJ

voditelj ispostave: Mirjana
Aušperger-Mužić
Priko 69
51550 Mali Lošinj
T: +385 51 231-205
F: +385 51 231-205

ISPOSTAVA OPATIJA

voditelj ispostave:
Zdravko Grgurev

Stubište dr. Vande Ekl 1
51410 Opatija
T: +385 51 271-227
F: +385 51 271-532

ISPOSTAVA RAB

voditelj ispostave:
Miladin Krsmanović
Palit 20
51280 Rab
T: +385 51 776-969
F: +385 51 727-975

ISPOSTAVA RIJEKA

voditeljica ispostave:
Nela Šepić
Krešimirova 52
51000 Rijeka
T: +385 51 666-000
F: +385 51 337-405

ISPOSTAVA VRBOVSKO

voditelj ispostave:
Dubravko Šragalj
Dobra 20
51326 Vrbovsko
T: +385 51 875-138
F: +385 51 875-838

**CENTAR ZA
REHABILITACIJU FORTICA-
KRALJEVICA**
v.d.ravnateljica:
Ankica Šajbić-Šukunda
Obala kralja Tomislava 1
51262 Kraljevica
T: +385 51 283 231
F: +385 51 283 235

LJEČILIŠTE VELI LOŠINJ

v.d. ravnateljica:
Olga Sinđić
Podnjavori 27
51551 Veli Lošinj
T: +385 51 236-185
F: +385 51 236-224

LJEKARNA JADRAN

ravnateljica:
Silvana Jager
Vlačićev trg 1
51000 Rijeka
T: +385 51 337-217
F: +385 51 337-398

**PSIHJATRIJSKA
BOLNICA RAB**
ravnateljica: prim. mr. sc
Vesna Šendula Jengić
Kampor 224
51280 Rab
T: +385 51 776-377
F: +385 51 776-506
W: www.bolnicarab.hr

**THALASSOTHERAPIA
- CRIKVENICA**
ravnatelj: Damir Lončarić
Gajevo šetalište 21
51260 Crikvenica
T: +385 51 785-189
F: +385 51 785-189
E: thalassotherapy-crikvenica@ri.t-com.hr
W: www.hupi.hr/talaso

**THALASSOTHERAPIA
- OPATIJA**
ravnatelj: Emil Bratović
M. Tita 232
51410 Opatija
T: +385 51 271-573
F: +385 51 271-424

E: thalassotherapy-
opatijsa@ri.htnet.hr
W: www.thalassotherapy-
opatijsa.hr

**USTANOVA ZA HITNU
MEDICINSKU POMOĆ**
ravnateljica:
mr.sc. Diana Florini
B. Blečića bb
51000 Rijeka
T: +385 51 671-645
F: +385 51 671-649

**NASTAVNI ZAVOD ZA
JAVNO ZDRAVSTVO PGŽ**
ravnatelj:
dr.sc. Vladimir Mićović
Krešimirova 52 A
51000 Rijeka
T: +385 51 334-530
F: +385 51 213-948
W: www.zzzpgz.hr

DOBITNICI NAGRADNE KRIŽALJKE IZ 5. BROJA ZiP-a

**Ručak za dvije
osobe u lovačkom
domu "Vepar" u
Lukovu**

Vedran Spadoni
Vrlje 5
51000 Rijeka

Regina Hrvatin

Presika 46
52220 Labin

Mara Pavićić

V. Brattonje 8
51000 Rijeka

Knjiga "Rijeka
na starim
razglednicama"

Tajana Juranović
Rejkoviceva 18
35400 Nova
Gradiška

Vanja Dević
Antuna Barca 3-B
51000 Rijeka

Brigita Rožić
Podhum 13/a
51218 Dražice

Knjiga "Zaštićena
prirodna baština
Primorsko-
goranske županije"

Mario Šterpin
G. Duella 10
51000 Rijeka

Andrea Mihaljević
Klade 8
51322 Fužine

Marija Čop
Banj 64
51262 Kraljevica

Vali Vukušić
Rose Leard 11
51000 Rijeka

Poklon paket
rapskih autohtonih
proizvoda

Sead Mamutović
M. Baraća 20
51000 Rijeka

Ozren Gallat
F. Čandeka 36
51000 Rijeka

Snežana Nikšić
G. Carabina 8/4
51000 Rijeka

Gordana Laloš
S.S. Kranjčevića
51300 Delnice

Ankica Zoldoš
Z. Kučića 27
51000 Rijeka

Dunja Čović
Tometići 10B
51215 Kastav

Dvostruki DVD
zborna "Putokazi"-
Stroj 22.2.22

Dora Komnenović
Gornji Turki 14a
51215 Kastav

Melita Maravić
Međrovčićeva 10
51000 Rijeka

Zoran Nojković
Nikole Tesle 2
51000 Rijeka

Šimo Kovačević
Hinka Wurtha 18
10000 Zagreb

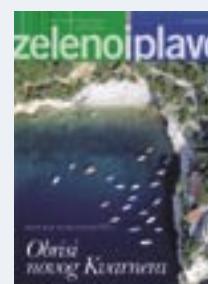
Tatjana Rubčić
Radetići 7
51211 Matulji

Žarko Nikšić
Željeznička 23
51300 Delnice

Mirela Rumac
Brčica 3
51213 Jordani

Sead Šabanović
Pistudanca 3
52352 Kanfanar

Mirkо Ivančić
Poljanska cesta 49
51414 ićići

Predbilježi se i besplatno
primaj poštom magazin
Primorsko-goranske
županije **zelenoiplavo**

info@pgz.hr • www.pgz.hr
tel: 051 / 351 612

Impressum: zelenoiplavo, magazin PGŽ • ISSN 1845-5220 • Izlazi 4 puta godišnje • Godina II • Broj 6 • Listopad 2006.
Izdavač: Primorsko-goranska županija, Adamićeva 10, Rijeka • info@pgz.hr • www.pgz.hr • tel: 051 / 351 612

Za izdavača: Zlatko Komadina • **Odgovorni urednik:** Branko Škrobonja • **Glavni urednik:** Dragan Ogurlić

Urednički savjet: Marinko Dumanić, dr. Mladen Črnjar, mr. Daina Glavočić, Zdravko Čiro Kovačić, Damir Lončarić, dr. Joža Perić, Neven Šantić

Autori tekstova: Dragan Ogurlić, Andrea Bralić, Veljka Spinčić-Rajko, Nevenka Koščić, Hrvoje Hodak, Marinko Krmpotić, Mira Krajinović Zeljak, Vedran Simičević, Nataša Šegota Lah, Branko Škrobonja (kronika) • **Fotografije:** Petar Fabijan, Goran Kovačić, Renco Kosinožić, Miljenko Klepac, Marinko Krmpotić, Hrvoje Hodak, Marin Aničić • **Lektor:** Jasna Škorić • **Likovno oblikovanje:** Ivica Oreš • **Marketing i produkcija:** Makol marketing, Rijeka, narudžba oglasa na e-mail: makol@makol.hr ili fax 051 / 677 226 • **Tisk:** Rotooffset tiskara Meić, Zagreb • **Naklada:** 20.000 • Idući broj magazina "Zeleno i plavo" izlazi u siječnju 2007.

INDUSTRIJSKA ZONA
SLOBODNA ZONA KUKULJANOVO

... VAŠ POUZDAN PARTNER!

Industrijska zona d.o.o. · Primorje 39/I · 51222 Bakar
tel +385 (0)51 253060 · fax +385 (0)51 253061
e-mail: marketing@ind-zone.hr
www.ind-zone.hr

štiorija

Kapela zavjetnih darova

tekst: Dragan Ogurlić
ilustracija: Vjekoslav Vojko Radočić

Svetište Majke Božje na Trsatu, Sokupljaliste Marijinih hodočasnika kroz mnoga stoljeća, razvilo se i kao svetište i zavjetište naših pomoraca. U Kapeli zavjetnih darova, koja se nalazi u sklopu trsatskog svetišta, čovjeku zastane dah od mnogobrojnih posveta Majci Božjoj, darova i zahvalnica povješanih po zidovima, brodića i slika kojima su je pomorci i njihove obitelji darivali. Pomorci na dalekim morima zazivali su Gospu Trsatsku u svojim najtežim trenucima kao "Zvijezdu mora", a majke, supruge, kćeri, sestre i zaručnice njoj su zavjetovale svoje mile i drage na svim morima svijeta.

Mnogo je potresnih ali i spasonosnih svjedočanstava upisano na ovim darovima ispunjenim zidovima, i u Knjizi dojmova. Jedan je Talijan, pošto je s obitelji na golin koljenima obišao Gospin oltar, zabilježio: "Došao sam izvršiti zavjet Trsatskoj Gosp

jer me 1943. godine izvukla iz morskih dubina od 46 metara, iz oštećene podmornice."

Jedna pomalo neugledna slika, veličine 60 puta 42 centimetra, na starom tvrdom kartonu i s ne baš raskošnim okvirom, i danas predstavlja iznimnu zanimljivost. Gospa Trsatskoj poklonjuju je u znak zahvalnosti hrvatski mornar Josip Cer, koji je bio jedan od 705 preživjelih s broda "Titanik". Gorostasni brod udario je 14. travnja 1912. u santu leđu i potonuo. Poginulo je 1635 putnika.

Među zavjetnim slikama s prikazom morskih oluja i čudesnih izbavljenja po zagovoru Majke Trsatske, ističe se slika broda "Ban Mažuranic", s povrh priloženim kamenom. Podno slike stoji zapis u kojem "barba" broda Baretini svjedoči o čudu Trsatske Gospe. Bilo je to na putu iz brazilskega Santosa za Savanu u američkoj

državi Georgia, kad se podigla strašna oluja, pravi fortunal. U brod je navrla voda, smješta je dana uzbuna, ali nadiruću vodu posada nije mogla zaustaviti ručnim crpkama. Pumpalo se ipak tri dana i tri noći, a momčad je na kraju izdala snaga. Kad je bilo jasno da spaša nema, "barba" broda pozvao je svu posadu:

"Kleknimo, okrenimo se prema Trsatu i pomolimo se!"

Pomorci, pričao je kasnije jedan svjedok, nikada nisu tako zdrušno molili kao tada. I doista, voda se pomalo zaustavila, a kad je fortunal prestao, na svoje čudo ugledali su kako je kamen začepio rupu i zaustavio vodu.

Tako piše i u zapisu podno slike: "Samo je čudo što se kamen nije pomaknuo za cijelo vrijeme teških fortunala od Santosa do Savane."

I dalje je sunčano uz novu kratkoročnu Aktivnu štednju!

*na obračunatu kamatu

U Erste banch opet je sunčano uz novi štedni proizvod. Novom kratkoročnom Aktivnom štednjom uplaćujete kada i koliko želite na rok do godinu dana. Pritom možete ostvariti kamatu do 4,20% i premiju do 12,00% (na obračunatu kamatu). Kamatu ostvarujete čak i u slučaju ranijeg razročenja! Prognoza glasi: apsolutno se isplati štedjeti u Erste banch! Jer mi se brinemo o Vašoj štednji kao da je naša vlastita.

Erste Bank je dio zaštićene tvrtke Erste & Steiermärkische Bank d.d.

Najuspješnja banka u Hrvatskoj u 2005. godini.

ERSTE
BANK
Jer ste Vi na prvom mjestu.

primorsko

goranska

županija

zeleno plava

